

Ekwo

Ndu eze

ke mbu

Teke Dévidi buwaa ogerenya

1 ¹Teke ono be eze, bu Dévidi kahwaru; nowaa apha, du igwerigwe. Oyi nodu anoduje atsụ iya m'obeta a phukputechaa ya ukpo. ²Oo ya bu; ndu-ozị iya bya asu iya: "G'anyi lenaarụ gube nnajuphu anyi, bu eze enya nwamgboko, nwoke teke ejepfuswee; g'o bya eswiru gube eze; letaje ngu enya. Teme oozе-kubeje ngu; k'ophu bu l'oo-meje g'ehu vu gube nnajuphu anyi, bu eze oku."

³Oo ya bu; ephe tukọ alị Ízurelu l'ophu tukota jii; l'eka ephe achọ nwa-mgboko, ama mma. Ephe bya ahuma nwamgboko, epha iya bu Abishagu; onye mkpukpu Shunemu. Ephe dutaru iya eze. ⁴Nwamgboko ono be ama ntumatu. O nodu eletaje eze enya; bya ejeru iya ozi. Oe eze te ejepfujeduru iya.

Adonijia eme g'o mee onwiya eze ndu Ízurelu

⁵Noo ya; Adonijia, bu nwatibe nwanyị ono, bu Hagitu wata ekuli onwiya eli asuje: "Mu a-buru eze." O bya akwakoberu onwiya ugbo-inya; me ndu agbaje l'inya; bya edobe ukporo umadzu labo l'umadzu iri g'ephe vutajeru iya uzo. ⁶Ophu nna iya abajeduru iya mba le k'iphe ono ke g'o jia ya su: "?Bu gunu meru g'o gude i nodu eme iphe, du nno?" Adonijia ono be amashi mma ike. O buru iya be a nwuru tsobe Abusalomu.

⁷Adonijia je achị-koshi Jiowabu, bu nwatibe nwanyị aza Zeruya; waa Abyiyata, bu onye uke idzu iya; ephe tsoru iya; turu ikè yeru iya. ⁸Obenu le Zadoku, bu onye uke Chileke; me Benaya; nwa Jiehoyada; me Nétanu, bu onye mpfuchiru Chileke; waa Shimeyi; me Reyi; me ndu ojogu, eche Dévidi nche ta adudu g'ephe ha, turu ikè yeru Adonijia.

⁹Adonijia je anọdu lẹ “mkpuma agwọ” lẹ mgboru Enu-Rogelu gbushia aturu; mę oke-eswi; mę eswi, tsugbaaru ęba gude shia nri. O kua unwu-nna iya l'ophu, bu iya bu unwu eze; bya ekukwapho unwoke ndu Jiuda, bu ndu eje ozi l'ibe eze lẹ nri ono. ¹⁰Ole o to kuduru Nétanu, bu onye mpfuchiru Chileke; ophu o kuduru Benaya; mę ndu ojogu, eche eze nche; waa Sólomonu, bu nwanna iya.

Batusheba ejepfu Dévidi l'opfu ęhu Adonijia

¹¹Toḅudu iya bu; Nétanu bya epfuaru Batusheba, bu ne Sólomonu; su iya: “?Tii nmaduru lẹ Adonijia, bu nwa kẹ Hagitu bẹ buwaa eze; ophu nnajiuphu anyi amadu?” ¹²Byakwapho nta-a gę mu karu ngu g'ii-me dzo-ta ishi ndzu ngu; waa kẹ nwa ngu, bu Sólomonu. ¹³Tugbuekwapho nta-a bapfu eze, bu Dévidi je asu iya: “Nnajiuphu mu, bu eze; ?ti ribunuru-a mube nwozi ngu nte l'oo nwa ngu, bu Sólomonu bẹ a-buru eze no-tsota ngu l'aba-eze ngu? ?O nwuhunuru inwuagha bẹ o gbẹ buwarunu Adonijia bu eze obu?” ¹⁴Su: teke ono, i no l'eka ono; unu l'eze kpuru opfu ono l'onu epfu ono; bẹ mu a-bata bya agbaru ido yeru ngu l'opfu ono.

¹⁵Oo ya bu; Batusheba bya atugbua bapfu eze l'ulo iya. Eze l'onwiya buwaa okpobekpo nwoke ogerenya. Abishagu, bu onye Shunemu ono bu-ru iya eleta iya ęnya. ¹⁶Batusheba bya adaa kpurumu byishi ikpere l'iphu eze.

Eze jia ya su: “?Bu gunu bẹ mu e-meru ngu?”

¹⁷Batusheba su iya: “Nnajiuphu mu; i gude epha Chipfu, bu Chileke ngu ribuaru mube nwozi ngu nwanyi nte su lẹ nwa ngu, bu Sólomonu bẹ a-buru eze no-tsota ngu l'aba-eze ngu. ¹⁸Ole-a; humawaro lẹ Adonijia gbẹ buwaru nu eze obu nta-a; ophu gube nnajiuphu mu, bu eze ta amadu. ¹⁹O gbushiwaru ikpoto oke-eswi; mę eswi, tsuchaaru ęba; mę aturu; bya eku-wa unwu eze l'ophu; kua Abyiyata, bu onye uke Chileke; mę Jiowabu, bu onye-ishi ndu ojogu; ophu o to kuduru nwa ngu, bu Sólomonu. ²⁰Gube nnajiuphu mu, bu eze; nta-a bẹ ndu Izurelu l'ophu noakwa ele ngu ęnya; g'ephe maru onye ii-mechaa su g'o nodu l'aba-eze gube nnajiuphu mu, bu eze no-tsota ngu. ²¹Teke o didu bẹ oo-bukwaru a -nonyaepho mgbenya tu ngu; i lapfushia nna ngu phe; aawata eme mu lẹ nwa mu, bu Sólomonu gę ndu meru ejo-iphe.”

²²Noo ya; Batusheba yee eze kpukwaduru-a opfu ono l'onu epfu; Nétanu, bu onye mpfuchiru Chileke bata. ²³A bya ezia eze lẹ Nétanu, onye mpfuchiru Chileke bẹ byakwaru nu. O bata; bya adaa kpurumu l'ataphu eze phozeru iya.

²⁴Nétanu bya asu: “Gube nnajiuphu mu, bu eze; ?o du g'i suwaru l'oo Adonijia a-buru eze nochia ęnya ngu; mbu l'oo ya a-nodu l'aba-eze ngu?”

²⁵Ntanu-a bẹ o jewaru egbushia oke-eswi; mę eswi, tsuchaaru ęba; mę

ikpoto aturu; teme o kuwa unwu eze l'ophu; bya ekua ndu-ishi ndu ojo-gu, bu Jiowabu; me Abyiyata, bu onye uke Chileke; mbu le nta-a be ephe nokwa eri; angu epfuje su: 'Nodukwa ndzu ogologo; eze, bu Adonijia!' 26 Oke mbedua, bu onye-ozu ngu; me Zadoku, bu onye uke Chileke; me Benaya; nwa Jiehoyada be o to kuduru; ophu o kuduru nwozi ngu, bu Solomonu. 27?Bu gube nnajiuphu mu, bu eze be meru iphe, du nno; ophu i ti kabedu mee g'anyi be ndu-ozu ngu maru l'ophuu onye ophu a-nodu l'aba-eze ngu no-tsoa ngu?"

Dévidi eme Solomonu eze

28 Tɔbudu iya bu; eze, bu Dévidi su: "Kuaru mu nu Batusheba." Oo ya bu; o bata bya apfuru l'iphu eze.

29 Eze ribua nte su: "Eshinu Chipfu no ndzu g'o no iya-a; mbu onye ono, nafutaru ndzu mu l'iphe-ehuka l'ophu ono; 30 be nte ono, mu gude epha Chipfu, bu Chileke ke Izurelu ribuaru ngu ono be mu e-mekotakwa ntanu-a; mbu nte ono, mu riburu su l'oo nwa ngu, bu Solomonu be a-buru eze l'ozori mu; o buru iya a-nochi enya mu l'aba-eze mu ono."

31 Tɔbudu iya bu; Batusheba daa kpurumu; phozeta kwabe eze ubvu; bya asu: "Ge nnajiuphu mu, bu eze Dévidi nodukwa ndzu ojejoje!"

32 Eze, bu Dévidi su: "Kuaru mu nu Zadoku, bu onye uke Chileke; me Nétanu, bu onye mpfuchiru Chileke; me Benaya; nwa Jiehoyada." Oo ya bu; epe byarwuta l'iphu eze. 33 Eze su phe: "Unu le ndu-ozu mube nnajiuphu unu swiru. Ge Solomonu, bu nwa mu nwoke nodu l'eli inya-mulu ke mbedua g'unu duru iya jeshia le nggele Gihonu. 34 Unu -rwuepho aka ono; ge Zadoku, bu onye uke Chileke; waa Nétanu, bu onye mpfuchiru Chileke wua ya manu l'ishi g'o buru eze ndu Izurelu. Teke ono; unu egbu opu; raa ya su: 'Nodukwa ndzu ogologo; eze, bu Solomonu!' 35 E -mechaa; unu awuru tsoru iya g'o bya anodu l'aba-eze mu buru eze l'ozori mu; noo kele mu tɔwaru iya aka g'o buru iya a-buru eze ndu Izurelu; buru eze ndu Jiuda."

36 Benaya nwa Jiehoyada zua mgbede su: "Nokwa g'o du! Ge Chipfu, bu Chileke ke gube nnajiuphu mu, bu eze pfufukwaa g'i pfuru ono. 37 G'o bukwaru ge Chipfu swiru gube nnajiuphu mu, bu eze bu g'oo-swiru Solomonu; bya emee g'abubu o bu eze kangoo ke nnajiuphu mu, bu eze Dévidi."

38 Oo ya bu; Zadoku, bu onye uke Chileke; me Nétanu, bu onye mpfuchiru Chileke; me Benaya nwa Jiehoyada; mewaro ndu Kereti me ndu Peleti doziaru Solomonu inya-mulu eze, bu Dévidi; o nodu iya l'eli agba; epe jeshia Gihonu.

39 Epe jerwuepho aka ono; Zadoku, bu onye uke Chileke shi l'ulo-ekwa wota upyi, manu no; wua Solomonu l'ishi. Tɔbudu iya bu; epe gbu opu; onyenonu tuko tua uzu su: "Nodukwa ndzu ogologo; eze, bu Solomonu!"

40 Ndu ono g'ephe ha n'odu awu etso iya l'azu. Ephe n'odu egbu opu; atụ uzu ehu-utso; k'ophu alị anmachaa jiiijijii l'uzu, ephe atụ.

Ndzu Sólomonu agu Adonijia

41 Adonijia yee ndu o kuru le nri ono buru g'ephe erighewa nri ono be ephe n'umaru uzu, aatu. Jiowabu bya anuma oda opu, eegbu; o jia su: “?Bu uzu gunu ada l'ime mkpukpu egube pho?”

42 O kpukwaduru iya l'onu epfu; Jionatanu nwa Abyiyata, bu onye uke Chileke buru phereketeke. Adonijia su iya: “Gude ozi-oma bata; kele i bu okpobe nemadzu.”

43 Jionatanu su iya: “Tuswekwa! Nnajiuphu anyi, bu eze, bu Dévidi be meakwaru Sólomonu eze. 44 Eze be yeru iya Zadoku, bu onye uke Chileke; me Nétanu, bu onye mpfuchiru Chileke; me Benaya; nwa Jiehoyada; me ndu Kereti; me ndu Peleti. Ephe mee Sólomonu o n'odu l'eli inya-mulu eze agba. 45 O buru le Gihonu ono be Zadoku, bu onye uke Chileke; waa Nétanu, bu onye mpfuchiru Chileke wuru iya manu l'ishi g'o buru eze. Ephe shiwaa l'eka ono gude ehu-utso wufuta; k'ophu bu le mkpukpu be phuhuru epfu. O kwa iya bu uzu ono, unu anu ono. 46 Mbụ le Sólomonu gbekwa n'oduwanu l'aba-eze obu. 47 Ndu ozi eze n'odukwapho etu nnajiuphu anyi, bu eze Dévidi epha asuje: ‘Ge Chileke ngu mekwa epha Sólomonu g'o ka nkengu edede; bya emekwaapho g'aba-eze iya ka nkengu shii!’ Eze l'onwiy n'oduwaa l'iphe-azee ya phozeta baaru Chileke eja; 48 bya asu: ‘G'ajaja buru ke Chipfu, bu Chileke ke Izurelu, bu onye ono, doberu mu ndzu; ge mu gude enya mu labo huma onye bu eze nochia enya mu ntanu-a!’ ”

49 Ndzu-agugu rwuta ndu ono, Adonijia kuru le nri ono. Onyenonu gbalihu; ephe gbakashihu. 50 Ndzu Sólomonu n'odu agu Adonijia; o gbagbua je akwee eka le mpu, e moberu l'oru-ngweja Chipfu. 51 Ama bya agbaaru Sólomonu su iya le Adonijia gudekwa ndzu gube Sólomonu, agu iya nu je akwee eka le mpu, e moberu l'oru-ngweja Chipfu; epfuje su: “G'eze, bu Sólomonu ribuaru mu nte ntanu-a l'o to byadu egude ogu-echi gbua mube onye-ozi iya!”

52 Sólomonu su: “O -buru l'oo-n'odu egoshi le ya bu okpobe nemadzu; be egbushi ta abyadu eshi iya l'ishi darwua alị me nanu. Ole o -buru l'a humaru ejo-iphe le ndzu iya be o lajekwa maa.” 53 Oo ya bu; eze, bu Sólomonu bya eye ndu jeru je edufuta iya l'oru-ngweja ono. Adonijia bya ephozeru eze, bu Sólomonu. Sólomonu su iya: “Tugbua lashia ibe ngu.”

Dévidi eke ekpe anu Sólomonu

2 1 O gbabeepho teke Dévidi abya anwuhu; o keru ekpe nu nwa iya, bu Sólomonu su: 2 “O gbabewaru mu l'alala, bu iphe, duru ndiphe l'ophu. Shihukwa ike; goshije l'i bu nwoke. 3 Mejekwa iphe, Chipfu, bu Chileke ngu ele enya iya; mbu gi tsoru uzo iya; l'iimeje iphe, o toru okpa

iya; mę ekemu iya; mę omelalį iya; mę iphe, o pfuru; egube ono, e deru iya l'ękwo ekemu Mósisu; k'ophu bų l'ękameka; mę iphemiphe, iime a-bų-jeeru ngu pho upete; ⁴wafuą k'ophu Chipfu e-meebe iphe ono, o kweru mu ukwe iya sų: 'O -buru l'unwu ngu kwaberu onwophe ęnya; gude obu phe g'o ha; mę ndzų phe g'o ha pfushia ike l'etsotso, ephe etso mu; bę nwa ngu nwoke ta abyadu a-nodu-buhuje l'aba-eze ndu İzurelu ano-dubuhu.'

⁵"Ozo bų; l'i manuru-a iphe, Jiowabu nwa Zeruya meru mu. Mbų iphe ono, o meru umadzu labo, bų ndu-ishi ndu ojogu İzurelu ono, bų Abuna nwa Neru; yę Amasa nwa Jieta. O gbushiru phe le teke nchi du doo; woru phe gbushia g'o bų l'oo teke aalwu ogu. O gbę buru mbedua bę byaru evuru ishi ochi phe; ana mburonu iya. ⁶Gude mmamiphe ngu maru iphe, ii-me iya; ole oo gi ti kwekwa g'o kaa nka nwuhu anwuhu mgboshi.

⁷"A -bya l'unwu Bazilayi ke mkpukpu Giladu; mejeru phe ree. G'ephe yikwaru le ndu a-noduje eri nri le teburu ngu; noo kele oo g'ephebedua mekwaru mu pho ree bų ono le teke ono, mu shi agbalaru nwanna ngu, bų Abusalomu.

⁸"Onye ozo bų Shimeyi nwa Gera; onye mkpukpu Bahurimu, du l'ali Benjiaminu. Oo yebedua phuru mu ejo iphu mboku ono, mu jeru Mahanayimu. Ole teke o byapfutaru mu le Jiodanu bę mu gude epha Chipfu ribuaru iya angu le mu ta abyadu egude ogu-echi gbugbua ya. ⁹Ole o bų; nta-a ba ahakwa iya ke mmanu. I bų onye maru iphe. Ii-maru-a iphe, ii-me iya. Mee ya go gude ishi-ewo iya ono lokaru mee kpuba l'ilu."

Anwuhu Dévidi

(*1Iphe 29:26-28*)

¹⁰Tobudu iya bų; Dévidi bya anwuhu lapfushia nna iya phe; e lia ya le mkpukpu Dévidi. ¹¹Iphe, o noru l'aba-eze ndu İzurelu bų ukporo apha labo. O buru eze apha esaa le Hęburonu; bya anoo l'aba-eze le Jierusalemu ukporo apha l'apha iri leto. ¹²Oo ya bų; Sólomonu bya anodu l'aba-eze nna iya, bų Dévidi. Ali-eze iya bya anguru anguru k'ophu paru eka apaa.

Eegbu Adonijia

¹³Noo ya; Adonijia, bų nwa Hagitu bya ejepfu Batusheba, bų ne Sólomonu. Batusheba jia ya sų: "Bų-a k'oma bę i byaru?"

Adonijia sų: "Ee; o kwa-a k'oma;" ¹⁴bya asų: "O nweru iphe, mu byaru ngu epfuru."

Batusheba sų iya: "Pfunaa iphe obu."

¹⁵Adonijia bya awata epfufu sų: "I maru l'oo mbedua bę o gbaru ge mu buru eze. Teme ndu İzurelu l'ophu buru mu bę ephe shi ele ęnya l'oo mbedua a-buru eze. Ole e mecharu o nwua inwu-phu; o buru nwanna mu bę o laru l'eka; noo kele oo Chipfu bę meru g'o buru nkiya. ¹⁶Ole nta-a bę o nweru iphe lanu, mu eme ge mu rwota ngu. Ta ajikakwa."

Batusheba sù iya: “Pfunaa iphe ọbu.”

¹⁷Ọo ya bụ; Adonijia sù iya: “Jiko pfunaaru eze, bụ Sólomọnu g'o dee mu Abishagu, bụ nwamgbọko ono, shi Shunemu g'ọ bụru nyee mu. Ọ tọọ jìkadu m'i pfiaru iya ya.”

¹⁸Batusheba sù: “Ọ dū ree.” “Mu e-pfuru-a yeru eze l'iswi ẹhu ngu.”

¹⁹Ọo ya bụ; Batusheba tughua jefu Sólomọnu g'o pfiaru iya opfu ẹhu Adonijia. Eze gbalihu gba iya ndzuta; bya ephozeta l'iphu iya; bya anọ-zeta anọ l'aba-eze iya; bya eye; e je apata aba-eze doberu ne iya ono; ọ nọdu anọ l'uzo ẹkutara iya.

²⁰Batusheba bya asù: “O nweru iphe, ha nwanshii, mu eme gẹ mu rwọo ngu.” “Jiko ba ajìkakwa.”

Eze sù iya: “Rwọo iphe ọbu ne mu; mu taa jìkadu iya ememe.”

²¹Batusheba sù iya: “G'e dunuru Abishagu, onye Shunemu kee nwanna ngu, bụ Adonijia g'ọ bụru nyee ya.”

²²Eze, bụ Sólomọnu yeeru ne iya ọnu sù: “?Bụ k'ishi gūnu bẹ i gude sù g'e duru Abishagu, onye Shunemu kee Adonijia? I gege asùfuna g'a haaru iya alì-eze-a; eshi ọphu ọ bụ nwanna mu k'ọgerenya; mbụ g'a haaru iya yẹe Abyiyata, bụ onye uke Chileke waa Jiowabu nwa Zeruya!”

²³Noo ya; eze, bụ Sólomọnu gude ẹpha Chipfu ribua angù sù: “Gẹ Chileke gwakwa mu ọchi; mbụ mee mu ọphu ka njo m'ọ -bụru l'ishi Adonijia ta aladuru l'iphe ono, o pfuru ono!” ²⁴Eshinu Chipfu nọ ndzụ g'ọ nọ iya-a; mbụ onye ono, meru mu kpọo abara l'aba-eze nna mu, bụ Dévidi ono; bya emewaa gẹ mu nweru ọnu-ulo, ndu eze e-shije futa bya aburu eze; ẹgube ono, o kweru mu ukwe iya; bẹ ee-gbukwa Adonijia ntanụ-a. ²⁵Ọo ya bụ; eze, bụ Sólomọnu zia Benaya; nwa Jiehoyada; o je egbughua Adonijia.

Iphe meru Abyiyata; yẹe Jiowabu

²⁶A bya lẹ kẹ Abyiyata, bụ onye uke Chileke; eze sù iya: “Tughua la-shia ẹka i shi; lẹ mkpukpu Anatotu. I gbaru k'anwuhu; ọle mu tee gbudu ngu nta; noo kele ọo ngu shi apajeru okpoko Nnajiuphu, bụ Chileke lẹ teke nna mu, bụ Dévidi bụ eze; tẹme i tsoru nna mu jekota iphe-ẹhuka, byapfutakotaru iya nù.” ²⁷No iya; Sólomọnu wofu Abyiyata g'ọ tọ bụhe onye-uke kẹ Chipfu. Eshi nno; opfu, Chipfu pfujeru lẹ mkpukpu Shilo l'opfu ẹhu ọnu-ulo Elayi vua.

²⁸Jiowabu bya anumaepho iphe, nwuru nù; ọ gbaba l'ulo-ekwa Chipfu je akwee ẹka lẹ mpu, e mobegbaaru l'oru-ngweja Chipfu; kele Jiowabu bẹ shi etso Adonijia; ọle o to tsojeduru Abusalomu.

²⁹A bya epfiaru eze, bụ Sólomọnu lẹ Jiowabu bẹ gbakwaru laa l'ulo-ekwa Chipfu; mbụ l'ọ pfukubekwa ọru-ngweja. Ọo ya bụ; Sólomọnu zia Benaya; nwa Jiehoyada sù: “Je egbua ya.”

³⁰Ọo ya bụ; Benaya jeshia l'ulo-ekwa Chipfu ono je asù Jiowabu: “Eze sukwaru g'i lufuta l'eka ono!”

Jiowabu sù: “Waawaa. Ọ ọlẹka-a bẹ mu a-nwùhu.”

Benaya laphushia azù je akaru eze iphe, Jiowabu yeru ọnu.

³¹Eze sù iya: “Mee ya g'ọ pfuru. Gbugbua ya; woru lia; k'ọphu bụ ọlẹ mbẹdua waa ọnu-ulo nna mu te evuẹduru ọchi ndu ono, o gbushiru l'ẹbe adù iphe, ẹphe meru ono. ³²Chipfu e-me g'ugwo ọchi, o gburu tukoru iya l'ishi. Mbù ọchi ọmadzu labọ ono, o tsortu ọgu gbugbushia ọphu nna mu, bụ Dévidi amadù ono; mbù egbugbu ono, o gburu Ábuna nwa Nẹru, bụ onye-ishi ndu ojọgu Ízurẹlu; waa Amasa nwa Jieta, bụ onye-ishi ndu ojọgu Jiuda. Ndu ono bẹ kakọta iya apfubekoto; bya aka iya ree. ³³G'ọchi phẹ tukokwaru Jiowabu waa oshilokpa iya l'ishi jeye ọ tuutuutu ọlẹ mimiimii. Obenu ọlẹ Dévidi; mẹ oshilokpa iya; mẹ ọnu-ulo iya; mẹ aba-eze iya bẹ Chipfu a-nù ẹhu-guu jasù ọlẹ tuutuutu ọlẹ mimiimii.”

³⁴Tobudu iya bụ; Benaya nwa Jiehoyada tųgbua je egbua Jiowabu. E je elia ya l'ibe iya l'echiegu. ³⁵Eze bya ewota Benaya nwa Jiehoyada dochia ẹnya Jiowabu g'ọ buru onye-ishi ndu ojọgu; bya eworu Zadọku, bụ onye uke Chileke dochia ẹnya Abiyata.

³⁶Tobudu iya bụ; eze bya ezia ozi; e je ekua Shimeyi. Ọ sù iya: “Kpua ọlẹ Jierúsalemù buru. Ba adukwa teke ọlẹ-lufu alufu l'ẹka ono jee ẹka ọzo. ³⁷Mbọku, ọlẹ lufuru daa nggele Kidironu bẹ bukwa g'ọ doo ngu ẹnya l'ii-nwùhu; ọchi ngu a-tukoru ngu l'ishi.”

³⁸Shimeyi sù eze: “Iphe, i pfuru dọ ree. Ọ ọgẹ gube nnajuphu mu, bụ eze pfuru bụ ọgẹ mube onye-ozu ngu e-me.” Ọ ọya bụ; Shimeyi buru ọlẹ Jierúsalemù; bukpo ọya nọ ọdu.

³⁹A bya anọ apha ẹto; ohu Shimeyi dọ ọmadzu labọ gbafu gbapfushia Akishi nwa Maka, bụ eze ndu Gatu. A bya epfuaru iya Shimeyi sù iya: “Ohu ngu phẹ nọkwa ọlẹ Gatu.” ⁴⁰Shimeyi gbalihu bya edozia nkafu-igara iya gbagbua; ọ buru iya eje Gatu l'ibe Akishi je ele ẹnya ohu iya phẹ ono. O je eduta ohu iya phẹ ono ọlẹ Gatu.

⁴¹E je edooru Sólomonu ọlẹ Shimeyi shi lufu ọlẹ Jierúsalemù jee Gatu; bya alwaphutawa azù. ⁴²Eze bya ezia nzi; e je ekua Shimeyi. Ọ sù iya: “?Mu te emenuru ngu-a g'i gude epha Chipfu ria nte; tẹme mu bya anmashiaru ngu ọkwa iya ike sù ngu; g'ọ dokwaa ngu ẹnya ọlẹ mbọku, ọlẹ lufuru alufu jee ẹka ọzo bẹ ọlẹ-nwùhu? ?Tị suduru l'ọ dukwa ngu-a ree; mbù l'ii-mekwaa nno? ⁴³?Buhunu gunu meru g'ọ gude ọphu i ti meeduru iphe, i riburu Chipfu angu l'ii-meru iya ono; waa ekemu ono, mu turu nù ngu ono?”

⁴⁴Eze bya asukwapho Shimeyi: “Lime obu ngu bẹ ọlẹ makotaru ejo-iphe, i meru nna mu, bụ Dévidi. Nta-a bẹ Chipfu a-tukobe ngu ejo-iphe ono, i meru l'ishi. ⁴⁵Ọlẹ eze, bụ Sólomonu bẹ aa-goru ọnu oma nù; tẹme aba-eze Dévidi bẹ a-nguru anguru l'iphu Chipfu jasù ọlẹ tuutuutu-mimiimii.”

⁴⁶Ọ ọya bụ; eze bya akaru Benaya nwa Jiehoyada; o je egbugbua Shimeyi.

Ọ buru teke ono bẹ alẹ-eze ono byaru anguru anguru l'ẹka Sólomonu.

Sólomõnu epfu gę Chipfu nũ iya mmamiphe
(2Iphe 1:1-13)

3 ¹Sólomõnu bya alũta nwada Fero, bũ eze ndu Ijiputu; ephe shi nno gbaa ndzũ. O duta nwada Fero ono bya edobe lę mkpũkpu Dévidi; ọ nõdu l'ęka ono jasũ ọ kpũ-ghee ọlo-ibe-eze iya; mę ọlo Chipfu; mę igbulọ, nõ-pheru Jierúsalemũ mgburugburu. ²Ọ bũru l'ęka aagwaję iphe bę ndu Ízurelu shi agwaję Chileke; kele e teke akpũdu ọlo Chipfu teke ono. ³Sólomõnu yee Chipfu obu; bya etsokõta iphe, Dévidi, bũ nna iya toru ọkpa iya. A gũfuepho l'o shi egweje ngweja; bya akpoje ọnwũ-isęnsu ọku l'ęka aagwaję iphe.

⁴Eze, bũ Sólomõnu bya ejeshia egwe ngweja lę Gibiyõnu, bũ ishi ęka aagwaję iphe; bya eworu ngweja-akpo-ọku ọnu labọ l'ukporo iri gwee l'ọru-ngweja, nõ l'ęka ono. ⁵O -rwua l'enyashi; Chipfu byapfuta Sólomõnu lę nrwọ lę Gibiyõnu l'ęka ono bya asũ iya: “Pfuia iphe, bũkpoo iphe, ọ dũ ngu gę mu nũ ngu.”

⁶Sólomõnu sũ: “I goshiwaru l'i yeru nwozi ngu Dévidi, bũ nna mu obu shii; kele ọ bũ onye ire-lanũ; bya abũru onye pfuberekoto; bũkwarupho onye obu guru iphóró l'iphu ngu. Ọ bũru n-yemobu ono bę i yekpoeru iya pho; k'ophu ị nũru iya nwa, a-nõdu l'aba-eze iya ntanũ-a.

⁷“Gũbe Chipfu, bũ Chileke mu; nta-a bę i mewaru mũbe onye-ozu ngu gę mu bũru eze nõchia ęnya nna mu, bũ Dévidi; lę mũbe nwatanshii, ta amadũ gę mu e-shije mee iphe, gbaru mu lememe. ⁸Mũbe nwozi ngu bę nõwaa l'echilabọ ndu ono, ị hõtaru; mbũ ndu ono, parũ ęka apaa; bya abũru agũta agũta ono. ⁹Ọo ya bũ; nũnu mũbe nwozi ngu egomunggo mu e-gude bũru eze ndibe ngu obu; waa gę mu majęru iphe, dũ ree; l'iphe, dũ eji. Noo kele ọ tọ dũdu onye sũru abũru eze ndibe ngu-a l'ophu.”

¹⁰Iphe ono, Sólomõnu rwõru ono dũ Nnajiuphu ree. ¹¹Ọo ya bũ; Chileke sũ Sólomõnu: “Eshi ophu ọ bũ iphe ono bę ị sũru g'e meeru ngu; ophu i pfuduru kę ndzũ ogologo; ophu ị sũduru g'a nũ ngu ęku; ophu i pfuduru kę gę ndu ohogu ngu nwũshihu; ọ bũ-chiaru egomunggo, ii-gude bũru eze l'ũzo, pfũru ọto bę ị sũru g'a nũ ngu; ¹²bę mu e-meęru ngu pho iphe ono, i pfuru sũ g'e meeru ngu ono. Mbũ lę mu a-nũ ngu mmamiphe bya anũ ngu egomunggo; k'ophu bũ l'ọ tọ dũdu onye eze ọzo byaru atũru ngu nũ, dũjeru nũ; ophu ọ dũdu onye eze ọzo byaru atũru ngu nũ, byaru a-dũ nũ. ¹³Mu a-nũkwa ngu pho iphe, ị tị rwõduru gę mu nũ ngu; mbũ lę mu e-me g'i nweru iphe; bya emee g'a kwabeje ngu ọbvũ; k'ophu bũ l'ọ tọ dũdu eze ọzo, bya a-tũru ngu nũ lę ndzũ ngu. ¹⁴Ọ -bũru l'i tsoru ọzo mu; bya eme iphe, mu toru ọkpa iya; waa ekemu mu ęgube ono nna ngu, bũ Dévidi meru ono; bę mu e-me g'ị kaa nka.” ¹⁵Teke ono; Sólomõnu tehu lę mgbęnya ono; bya amaru l'ọo nrwọ bę ya shi arwọ.

Tɔbudu iya bụ; ọ lwatashia Jierúsalemu; o je apfuru l'iphu okpoko ọgbandzu Chipfu gwee ngweja-akpo-oku; waa ngweja-ẹhu-guu; bya abo-oru ndu-ozii iya g'ephe ha ọbo-iphe.

Sólomonu ekpe ikpe, atsu l'ẹhu

¹⁶O nweru unwanyi ukpara labo, byapfutaru eze bya apfuru iya l'iphu. ¹⁷Onye lanu sụ: “Nnajiuphu mu; mu le nwan yi-a be gba mgba buru l'ulo lanu; mu bya ezeda. Mu l'iya tuko buru l'ulo ono teke mu zedaru. ¹⁸Le mboku, kwe iya eto ge mu zedacharu ono be yebedua byaru ezedakwapho nkiya. Ophu o to dudu onye ozo, no l'ulo ghaha anyi n'ebob e be no iya nu.

¹⁹“O -rwua l'enyashi; o gude njo azee dagbua nwa nkiya. ²⁰O beepho l'echi-abali le teke mube nwozi ngu ekuwaa mgbenya; o gbalihu pata odzu nwa iya ono bya enyekube mu; bya ekuta nwa ke mbedua nyekube onwiya. ²¹A futu l'utsu iya; mu bya agbalihu ge mu chebe nwa mu era; o buwaru nu odzu. Nchi bohuepho ree; mu bya ato nwehu lerwee nwata ono enya; bya ahuma lo to budu nwa nkemu.”

²²Nwanyi ophuna swo-lihu sụ: “Waawaa! Nwata ophu no ndzu be bu nwa mu; nwata ophu nwuhuru anwuhu buru nwa nkengu.”

Nwanyi k'ivuzo pho sụ: “Waawaa; nwata ophu nwuhuru anwuhu bu nwa nkengu; nwata ophu no ndzu buru nwa nkemu.” Ephe nodu adzokashi iya nno l'iphu eze.

²³Tɔbudu iya bụ; eze bya asu: “Onye owa-a suru: ‘Le nwa, no ndzu bu nkiya; onye ophu nwuhuru anwuhu buru nwa k'onye ophuu.’ Onye ophuu sụ: ‘Waawaa; loo nwa nkengu nwuhuru; o buru nwa nkemu no ndzu.’”

²⁴Eze bya asu: “Unu wotaeshikwaru mu nu ogu-echi.” A bya ewotaru eze ogu-echi ono. ²⁵O sụ: “Ngwa; sukaha nwata ophu no ndzu ebo; woru ibe lanu nu onye lanu; l'i woru ibe lanu nu onye ophuu.”

²⁶Tɔbudu iya bụ; imemini nwata ono bya adushia nwan yi ophu nwa iya no ndzu ike. O chishia sụ eze: “Jiko nnajiuphu mu; kururo nwata ono, dzu ndzu ono kee ya; g'e te egbukwa iya egbugbu!”

Nwanyi ophuna sụ: “Mu le ngu ta adudu onye ophu e-nweru nwa ono. G'a sukaha iya ebo!”

²⁷Tɔbudu iya bụ; eze bya ebua ikpe ono; sụ: “Kuru nwata ono nu nwan yi ivuzo pho. Te egbuhakwa iya egbugbu. Oo nwan yi ono bu ne, nwuru iya nu.”

²⁸Ndu Izurelu l'ophu numaeapho g'eze gude kpee ikpe ono; ephe tsuaha-haa ya ebvu; kele ephe maru loo Chileke be nuru iya mmamiphe, o gude kpee ikpe, pfuru oto nno.

Ndu gude okwa l'aba-eze Sólomonu

4 ¹Noo ya; eze, bu Sólomonu buru eze ndu Izurelu l'ophu. ²Waa ndu gude okwa l'aba-eze iya baa:

Azaríya nwa Zadoku bẹ̀ bụ̀ onye uke Chileke.

³Elihorefu yẹ́e Ahayijia, bụ̀ ụ̀nwu Shisha bẹ̀ bụ̀ ndu ederu eze ẹ̀kwọ́.
Jiehoshafatu; nwa Ahiludu bụ̀ru onye akwakọ́beje iphe, meru ememe.

⁴Benaya; nwa Jiehojada bụ̀ onye-ishi ndu ojogu.

Zadoku waa Abyiyata bụ̀ru ndu-uke Chileke.

⁵Azaríya nwa Nétanu bụ̀ onye-ishi ndu ọ́chi-ọ́ha.

Zabudu nwa Nétanu bụ̀ru onye uke Chileke; wakwaphọ́ onye agbazije-
ru eze idzu.

⁶Ahisha bụ̀ onye-ishi l'ibe-eze.

Adoniramu; nwa Abuda bụ̀ru onye-ishi ọ́gbo ozi.

**Ndu Sólomọ́nu meru ndu-ishi;
mẹ́ ẹ̀kali ibiya ọ́phu ẹ́phe bụ́gbaa ishi**

⁷Sólomọ́nu bẹ̀ nweru ndu-ishi iri l'ẹ̀bo, bụ̀ ndu-ishi Ízurelu l'ọ́phu. Ọ́
bụ̀ru pẹ́e anọ́duje ewotaru eze yẹ́e ndibe iya nri, ẹ́phe erije. Onye lanu
ewotajẹ́ru iya nri l'ọ́nwa lanu l'ime apha. ⁸Waa ẹ́pha ndu ono baa:

Nwa Họ́ru bụ̀ ishi l'alì ń́b́v́ ń́b́v́ Ifuremu.

⁹Nwa Deka bụ̀ru ishi lẹ́ Makazu; mẹ́ Shalubimu; mẹ́ Bẹ́tu-Shẹ́meshi;
waa Elọ́nu-Bẹ́tu-hanau.

¹⁰Nwa Hesedu bụ̀ru ishi lẹ́ Arubotu. Soko; mẹ́ alì Hefa l'ọ́phu bụ́kotaru nkiya.

¹¹Nwa Abinadabu, bụ̀ ishi ndu Nafatu-Dọ́ru, bụ̀ iya bẹ́ alù nwada Sóló-
mọ́nu, bụ̀ Tafatu.

¹²Bana, bụ̀ nwa Ahiludu bụ̀ru ishi lẹ́ Tanaku; mẹ́ Megido; mẹ́ Bẹ́tu-Sha-
nu l'ọ́phu; mbụ́ ẹ́ka ono, nọ́-kube Zaretanu; nọ́ lẹ́ nsuda Jiezerelu; mbụ́ e
-shi lẹ́ Bẹ́tu-Shanu je akpaa lẹ́ Abẹ́lu-Mehola; je aghaa Jiokumeyamu.

¹³Nwa Geba bụ̀ ishi lẹ́ Ramotu, nọ́ l'alì Giladu. Mkpukpu Jiayi, bụ̀ iya bụ́
ẹ́ka nwa Manáse shi buru lẹ́ Giladu l'ọ́phu bụ́kotaru nkiya; mẹ́ ẹ̀kali mkpukpu
Agọ́bu l'alì Beshanu; mbụ́ eze mkpukpu ụ́kporo ẹ́to ono, e gude igbulọ́ kpụ́-phe-
tagbaa ono; bya egudeje mgboro onyirubvu kpọ́-chia ọ́nu-oguzo iya ono.

¹⁴Ahinadabu nwa Ido bụ̀ru ishi lẹ́ Mahanayimu.

¹⁵Ahimaazu ọ́phu alụkwapho nwada Sólomọ́nu ono, bụ̀ Basumatu nọ́du
bụ̀ru ishi lẹ́ Nafutali.

¹⁶Bana nwa Hushayi bụ̀ ishi lẹ́ Asha mẹ́ Beyalotu.

¹⁷Jiehoshafatu nwa Paruwa bụ̀ru ishi lẹ́ Isaka.

¹⁸Shimeyi nwa Ela bụ̀ ishi lẹ́ Benjiaminu.

¹⁹Geba nwa Uri bụ̀ru ishi lẹ́ Giladu, bụ̀ iya bụ́ alì, ẹ́ka Sihonu shi; onye
shi bụ̀ru eze ndu Amọ́ru; bụ́kwarupho alì, ẹ́ka Ogu shi; onye shi bụ̀ru eze
ndu Beshanu. Ọ́ bụ̀ru yẹ́bedua kpoloko shi bụ̀ru ọ́chi-ọ́ha l'alì ono.

Iphe, eewotajẹ́ru Sólomọ́nu l'ujiku lanu

²⁰Ndu Jiuda mẹ́ ndu Ízurelu bẹ́ ha igwerigwe g'ẹ́ja, nọ́ l'aguga eze-ẹ́nyi-
mu. Ẹ́phe nọ́du anọ́duje eri; bya angụ́; ẹ́hu nọ́du anọ́duje atso pẹ́e ụ́tso.

²¹Sólomõnu buru eze ndu alì ono l'ophu; e -shi l'enyimu Yufurétisu jasù l'alì ndu Filisitayinu; je akpaa l'oke ephe lè ndu Ijiputu. Iphe, bu alì-eze, nõkota l'uswe iya ono g'ephe ha nõdu atùkota akirikò anù Sólomõnu; tème ephe nõdukota iya l'èka jasù g'ò nõ-beru.

²²Iphe, eewotajeru Sólomõnu mbòkumboku bè bu epka ukpokutu ereshi, e tsuru etsutsu ukporo epka l'epka iri; waa epka ereshi, a kwòru akwòkwò, dù epka ukporo èto; ²³mè eswi iri, tsùchaaru èbà; mè ukporo eswi, akpa lonwiya; mè ukporo aturu ise; mèkwapho ele; mè mgbada; mè anigo; mè oku, phuru l'ènya. ²⁴Sólomõnu buru eze alì ono, dukota l'uzo enyanwu-arìba enyimu Yufurétisu ono l'ophu; mèkpoo ndu eze, bukòta l'uzo enyanwu-arìba enyimu ono; mbù e -shi lè Tifusa je akpaa lè Gaza. Tème nchì dukota iya doo mgburugburu egede.

²⁵Teke Sólomõnu nõ ndzù bè ndu Jiuda mè ndu Ízurelu tukurò buru lè ntusarehu; e -shi lè Danu je akpaa lè Biye-Sheba. Onyenõnu nwegbaarù opfu-vayìnu; mè oshi figu nkiya.

²⁶Sólomõnu bè nweru ulò, dù unu ukporo ise, bu epka oodobeje inya, anòduje akpù ugbo-inya iya; bya enweru ukporo unu nemadzù iri, bu ndu agbajè inya.

²⁷Ndu ochi-oha ono bè ewotajeru eze, bu Sólomõnu nri; mèkwapho kè ndu onu nri. Onyenõnu bè ewotajè nkiya l'onwa ophu rwuberu iya nù. O tò dùdu iphe, ephe ekweje g'uko iya dùru iya. ²⁸Nokwaphò g'ephe ewotajè balì; mè eswa ereshi, inya-ogu; waa inya ozo mmanù atajè bya edobe l'èka gbaru nù. Onyenõnu ewotajè iphe, gbaru iya l'ewota.

Mmamiphe Sólomõnu

²⁹Chileke bè nuru Sólomõnu mmamiphe; bya emee g'iphe doje iya enya k'ophu parù epka apaa; bya eye iya egomunggo, ha g'èja, dù l'aguga eze-enyimu l'èhu. ³⁰Sólomõnu bè mmamiphe iya kangokòtaru mmamiphe kè ndu uzo enyanwu-awawa l'ophu; bya akangokwaphò mmamiphe kè ndu Ijiputu l'ophu. ³¹Mmamiphe nkiya kakòta kè nemadzù ozo l'ophu shii. Mmamiphe iya kakwaphò kè Etanu, bu onye shi l'eri Èzura; bya aka kè Hemanu; mè kè Kalukolu; mè kè Dada, bu unu Maholu. Údù Sólomõnu ono ngakòta ohamoha, nõ-pheru iya mgburugburu.

³²Ètu ètu, o nmashìru dù unu esaa l'ukporo iri^a; bya agua unu ebvu labò l'ukporo iri l'ebvu ise. ³³Ootuje onu ugbugba oshi; mbù e shikpò l'ugbugba oshi sida, dù lè Lébanõnu je akpaa l'eswa isopu, efushije l'igbulò. Nokwaphò g'ootuje onu ugbugba anù; mè enu; mè ugbugba anù, l'awù l'epho; mè kè ema.

³⁴Ndu eze ohamoha, nõkota lè mgboko-a bè numakotaru kè mmamiphe Sólomõnu ono; ephe nõdu eyeje ndu e-je anuma opfu mmamiphe, oopfu obu.

^a 4:32 Bù iya bù 3,000 lè mbekee.

Sólomõnu akwakõbe akpũ eze-ũlo Chipfu
(2Iphe 2:1-16)

5 ¹Hiramu, bũ eze ndu Taya bẽ yee Dévidi shi eshi ònyà. Ọ nũmaepho lẹ Sólomõnu bẽ a wũwaru manũ l'ishi g'ò buru eze, a-nõchi ẹnya nna iya, bũ Dévidi; o zia ndu-ozì iya g'ẹphe byapfuta Sólomõnu. ²Sólomõnu l'onwiya bya ezia Hiramuru ozi sũ: ³“Ì mawaru lẹ Dévidi, bũ nna mu ta akpũduru Chipfu, bũ Chileke iya ũlo; mkpata iya buru ọgu ono, ndu ọhogu iya shi eshije lẹkameka etso iya ono; jasuru Chipfu mee ndu ọhogu iya ono nõdukota iya lẹ mkpula ọkpa. ⁴Obenu lẹ nta-a bẽ Chipfu, bũ Chileke mu mewaru; nchì dũ mu doo lẹkameka; o to nweudu onye opfu dũru mu l'iya; ọphu ọ dũdu ejo-ìphe, dapfutawaru mu nũ. ⁵Ọo ya bũ; mu nõdu arì k'akpũru Chipfu, bũ Chileke mu ũlo; ẹgube ono o pfuru iya nna mu, bũ Dévidi sũ: ‘Ọo nwa ono, mu e-dobe g'ò nõchia ẹnya ngu l'aba-eze ngu bẽ a-kpũru mu ũlo.’

⁶“Nta bukwa g'ì zia ndu e-je egbuaru mu oshi sida, dũ lẹ Lébanõnu. Ndu ozi mu bẽ ẹphe lẹ ndu-ozì nkengu a-tũko yekõta ẹka l'ozì, dũ iya nũ. Mu a-pfũ ngu ụgwo ozi ndu nkengu ono; iphe, ì sũkpoerupho gẹ mu pfua; kele ì manũru-a l'ọ tọ dũdu onye maberu ẹnya g'eegbuje oshi l'ime anyi gẹ ndu Sayĩdonu.”

⁷Tõbudu iya bũ; Hiramuru nũmaepho ozi ono, Sólomõnu ziru ono; ẹhu tsõshia ya ụtso ike. Ọ sũ: “G'ajaja buru kẹ Chipfu ntanũ-a; mbũ onye ono, nũru Dévidi nwa, maru iphe ẹgube-a g'ò buru ishi ọha, parũ ẹka ono!”

⁸Hiramuru bya ezia Sólomõnu sũ iya: “Mu nũmawaru ozi, ì ziru mu. Mu e-mekõtacha iphe, ì sũru gẹ mu mee lẹ k'oshi sida mẹ oshi payĩnu ono. ⁹Ndu ozi mu e-shi lẹ Lébanõnu vua oshi ono vufutakõta l'õnu eze-ẹnymu. Mu esweshi iya esweshi gude iya kpõghata l'eze-ẹnymu; je edobe l'ẹka ì tũru ẹka g'e dobe iya. Ọo l'ẹka ono bẽ ee-dokashì iya; unu abya evutawa iya rọ. Iphe, dũ mu ree g'ì meeru mu iya bũ g'ì nũje ndibe mu nri.”

¹⁰No iya; Hiramuru nũkota Sólomõnu oshi sida mẹ oshi payĩnu, mkpa iya dũru iya g'ọha. ¹¹Sólomõnu nõdu anũje Hiramuru unu ẹkpa witi mgbo ụkporo labọ l'unu iri g'ò buru nri, ndibe iya; bya eye iya unu ite-mkpa manũ olivu, a tsũru l'ikwe unu ụkporo labọ l'iri. Ọ buru gẹ Sólomõnu anũje iya Hiramuru bũ ono l'aphagapha. ¹²Chipfu nũerupho Sólomõnu mmamiphe g'ò kweru iya ukwe iya. Sólomõnu yee Hiramuru tũko nõdu lẹ nchì-odoo; ẹphenebo woru ndzũ gbaa.

Ndu ọgbo-ozì Sólomõnu
(2Iphe 2:17-18)

¹³Eze, bũ Sólomõnu bya ahõtã ndu ọgbo-ozì l'alì Ízurelũ l'ọphu. Ndu ọgbo-ozì ono bẽ tũkoru dũ ụkporo unu unwoke ẹto l'unu iri l'ise. ¹⁴Ọ

nòdu ezije phẹ ụkporo ụnu l'ụnu ise ise g'ephẹ je Lébanonu; ẹphẹ nòdu ejeje je anọo ọnwá ophu l'ẹka ono; ẹphẹ alwa bya anọo ọnwá labọ l'unu-
phu. Ọ bụru Adoniramu bẹ bụ onye-ishi ndu ọgbo-ozí ono. ¹⁵Sólomonu bẹ nwekwarupho ụkporo ụnu ụmadzu ugbo ẹsato l'ụnu iri l'ise, bụ ndu evuje iphe; bya enweru ụkporo ụnu ụmadzu ugbo iri, bụ ndu anọduje awa mkpuma l'úbvú úbvú alí ono. ¹⁶Tẹme wafukwapho ụnu ụmadzu ẹsato l'ụmadzu ụkporo ise, bụ ndu-ishi, eleta ẹnya l'ozí ono. ¹⁷Eze bya atụa ekemu sụ g'ephẹ gbakpọshia oke mkpuma, vu aswa kwachashia ya g'e gude tịa ọkpa ụlo ono. ¹⁸Ọo ya bụ; ndu emeru Sólomonu ọna; waa ndu emeru Hiram ọna; mę ndu Gebalu bya egbushia oshi woru kwakọbe; bya agbakpọshia mkpuma, ee-gude kpụa ụlo ono.

Sólomonu akpụ eze-ulo Chipfu

(2Iphẹ 3:1-14)

6 ¹Tọbudu iya bụ; Sólomonu wata akpụ eze-ulo Chipfu ono l'apha, kwe ndu Ízurelu ụnu apha l'ụkporo apha ẹno g'ephẹ shichaa l'alí ndu Ijiputu futa; mbụ apha, kwe Sólomonu apha ẹno, e -shi teke ọ wataru aburu eze ndu Ízurelu; mbụ l'ọnwá, ọnwá Zivu, bụ iya bụ ọnwá k'ẹbo l'apha.

²Eze-ulo ono, eze, bụ Sólomonu kpuru Chipfu ono bẹ ogologo iya du ụkporo nkwo-ẹka ẹto; uswekete iya du ụkporo nkwo-ẹka; eli iya du ụkporo nkwo-ẹka lẹ nkwo-ẹka iri. ³Nwulo, a kpuru; dupfube l'atatiphu eze-ulo ono bẹ ogologo iya du ụkporo nkwo-ẹka. Ogologo iya bẹ yele uswekete eze-ulo ono l'onwiya ha ẹnya nhamunha. Uswekete kẹ nwulo ono du nkwo-ẹka iri.

⁴Eze-ulo ono bẹ windo, o yeru iya dugbaa wẹrere wẹrere. ⁵Ọ kpụ-phetaru igbulọ eze-ulo ono; waa ime ẹka-kakọta-adụ-nso mgburugburu. Ọ kpụa ya nno; bya eyekọta iya mkpuru; ọ nọ-pee ụlo ono mgburugburu. ⁶Ụlo k'alí iya bẹ ọsa iya du nkwo-ẹka ise; ọsa iya k'echilabọ bụru nkwo-ẹka ishii; ọsa iya k'ẹto bụru nkwo-ẹka ẹsaa. A kpushiru ọbvúru doo mgburugburu l'azụ eze-ulo ono. Ọ bụru l'eli ọbvúru ono bẹ a tukobe-gbaaru oswebe; k'ophu bụ l'ọ tọ dudu iphe, asupfukwaduru l'ime igbulọ eze-ulo ono.

⁷Teke aakpụ eze-ulo ono bẹ mkpuma, e gude kpụa ya bụ l'ẹka aanọduje agbakpọshi mkpuma bẹ a nọ kwachakọta mkpuma ọbu. Ophu ọ tọ dudu teke a nọmajeru ọda ọngu; ọzoo ọda ogbunkụ; ophu a nọmajeduru ọda iphe-igwè, e gudeje eme k'ulo teke aakpụ iya.

⁸Onu ẹka eeshije abahu l'oma ụlo ono k'alí bẹ nọ laaru ụzo ndọhali eze-ulo ono. O nweru ẹka eenyije enyinyi nyiba lẹ mkpopfu ụlo ono k'echilabọ; bya agbewaro lẹ k'echilabọ ono nyihu mkpopfu k'ẹto.

⁹Noo ya; Sólomonu kpụa eze-ulo ono kpụ-tsee. O gude oswebe oshi sida; mę oshi sida, a washiru awashị gude kụ-chia eli iya. ¹⁰A

kpushikwarupho nwulo, du mkpopfu mkpopfu; o du-pfuchaaru l'eze-ulo ono mgburugburu. Iphe, ephe dugbaa l'eli bu nkwo-eka ise ise. O buru oshi sida be e gude gbpafube iya l'eze-ulo ono.

¹¹ Chipfu bya epfuru yeru Solomonu su: ¹² "A -bya le k'eze-ulo-a, ikpu-a; o -buru l'itsoje iphe, mu toru okpa iya g'e tsoje; bya edobe nsọ mu; bya edobekota ekemu mu g'o ha; bya emeje iya ememe; be mu e-shi l'eka ngu mee g'opfu ono, mu pfuru nna ngu, bu Dévidi ono wukota. ¹³ Mbụ le mu e-buru l'echilabo ndu Izurelu; ophu mu ta abyadu aha ndibe mu ono, bu ndu Izurelu."

G'e mengashiru ime eze-ulo ono; o du
(2Iphe 3:8-14)

¹⁴ Oo ya bu; Solomonu bya akpu eze-ulo ono kpu-tsee. ¹⁵ O gude oshi sida, a washiru awashi kwechishia igbulọ ime eze-ulo ono; shita l'okpa-ali jeye l'eli iya eka a ku-chiru aku-chi. Oma-ulo iya buru oshi payinu be o gude kwechishia ya. ¹⁶ O gude oshi sida, a washiru awashi ku-buta eka du ukporo nkwo-eka l'ime ime eze-ulo ono gude meta mkpuru, bu iya bu eka-kakota-adu-nsọ. E shi l'oma iya kua ya oshi sida ono jeye l'eli iya. ¹⁷ Nwulo ophu du l'iphu eka-kakota-adu-nsọ ono be ogologo iya du ukporo nkwo-eka labo. ¹⁸ Ime eze-ulo ono be bu oshi sida be e gude kwechishikota iya l'ophu; k'ophu bu l'o to dudu mkpuma, e gude kpu ulo ono duru ophu a humaru lenya. A pyishigbaa iphe, du g'otumu; me okoko, jawaru ajaja l'oshi sida ono.

¹⁹ O kpu eka-kakota-adu-nsọ dobe l'ime ime eze-ulo ono g'o buru eka aasubeje okpoko ogbandzu Chipfu. ²⁰ Eka-kakota-adu-nsọ l'ime ime ulo ono be du ukporo nkwo-eka l'ogologo iya. Uwekete iya du ukporo nkwo-eka; eli iya du ukporo nkwo-eka. O wukota iya mkpola-ododo, guru egugu. O gudekwapho oshi sida kuta oru-ngweja.

²¹ Solomonu gude okpobe mkpola-ododo kwechishikota ime eze-ulo ono l'ophu; bya eswebushia gwogirigwo, e gude mkpola-ododo mee l'onu ime mkpuru eka-kakota-adu-nsọ ono; bya awua ya mkpola-ododo gude kwechia ya. ²² Eze-ulo ono l'ophu be o wukotaru mkpola-ododo l'ime iya. Nokwapho g'o wukotaru mkpola-ododo l'oru-ngweja ono, du l'eka-kakota-adu-nsọ ono.

²³ O gude oshi olivu meta chierobu labo, eli iya dugbaa nkwo-eka iri iri woru pfube l'eka ono, kakota-adu-nsọ ono. ²⁴ Nku chierobu ono nanu be du nkwo-eka ise; nanu ophu du nkwo-eka ise. E -shi l'ishishi nku ophuu jasu l'ophuu be du nkwo-eka iri. ²⁵ Chierobu k'ebo be dukwapho nkwo-eka iri l'eli. Chierobu ono ephenebo be kakota enya nhamunha; gbakota ugbugba lanu. ²⁶ Chierobu ono nanu be du nkwo-eka iri l'eli; o buru nno bu g'ophuu du. ²⁷ O pfubekota chierobu ono l'ime eka ono, kakota nsọ l'eze-ulo ono. Nku phe tuko jashichaa ajashi. Nku ke chierobu lanu be no

je asu-pfuru l'igbulọ ibe lanu; nkù k'ophuu nọdu je asu-pfuru l'igbulọ ibe iya ophuu. Nkù phẹ ono bya asu-pfuchaaru lẹ kẹ nwibe phẹ l'echilabọ ọlo ono. ²⁸Ọ buru mkpọla-ododo bẹ ọ wuru l'eli chierobu ono.

²⁹Ọ pyishia chierobimu; pyishia mpfu; mẹ okoko l'eli igbulọ ime ọlo, dọ nsọ ono; məkota azu iya mgburugburu. ³⁰Ọma eze-ọlo ono bẹ ọ wukotaru mkpọla-ododo l'ime iya mẹ azu iya. ³¹L'onu-abata ẹka-kakota-adu-nsọ bẹ o yeru mgbo, dọ nkwegba labọ, e gude oshi olivu pyia. Ọkpa mgbo ono k'imeli yee kẹ mgbureku bẹ tukoru nweru mgbureku ise. ³²Ọ pyishia chierobimu; mẹ mpfu; waa okoko, jawaru àjàjà l'eli mgbo labọ ono, e gude oshi olivu pyia ono; bya ekwekọta phẹ mkpọla-ododo l'eli. O woru mkpọla-ododo wua l'eli chierobu waa mpfu ono. ³³Nokwaphọ g'o meru ọkpa mgbo, nweru mgbureku ẹno, e gude oshi olivu mee; woru ye l'onu eze-ọlo ono gẹdegede. ³⁴Ọ bya egude oshi payinu pyia mgbo labọ. Mgbo ono bẹ aagujeru tukobe l'ibe iya. ³⁵Ọ pyishikwaapho chierobu; mẹ mpfu; waa okoko, jawaru àjàjà l'eli mgbo ono; bya egude mkpọla-ododo kwee l'eli iphe ono, ọ pyishiru lẹ mgbo ono; mbu chibechaa ya echibe.

³⁶Ọ kpu-butaru ọma-unuphu ye l'ime eze-ọlo ono. Igbulọ, e gude kpu-buta iya bẹ aatu-kobeje oshi sida lanu l'eli mkpuma, a kwacharu akwacha, e doru mkpofu ẹto.

³⁷Sólomonu turu ọkpa eze-ọlo Chipfu ono l'apha, kwe iya apha ẹno, ọ wataru aburu eze; mbu l'onwa Zivu. ³⁸Ọ buru l'apha, kwe iya apha iri lẹ nanu, o shi butaru eze; l'onwa Bulu, bu iya bu onwa k'ẹsato bẹ a kpu-tsekotaru ọlo ono l'ophu; kpukota iya egube, a riru k'akpukpu iya. Ọ buru apha ẹsaa bẹ Sólomonu gude kpua ọlo ono.

Sólomonu akpu ọlo ibe-eze iya

7 ¹Sólomonu gude apha iri l'eto kpua ọlo ibe-eze iya kpu-tse. ²Ọlo ibe-eze ono bẹ o gude oshi sida, shi l'oswa úbvú úbvú Lébanonu kpua. Ogologo ọlo ono dọ ukporo nkwo-ẹka ise; uswekete iya dọ ukporo nkwo-ẹka labọ lẹ nkwo-ẹka iri; eli iya dọ ukporo nkwo-ẹka lẹ nkwo-ẹka iri. Ọlo ibe-eze ono bẹ a kporu itso akpaa sida giriri uzi ẹno; bya eworu oswebe oshi sida swee l'eli itso ono. ³Ọ buru oshi sida bẹ e gude kpuchia ya l'eli oswebe ono, e swebegbaaru l'eli itso ono. Itso ono bẹ dọ ukporo labọ l'ise. Iphe, ọ dọ l'ogiri l'ogiri buru iri l'ise ise. ⁴Windo, e yeru iya bẹ a kporu giriri uzi ẹto; ọ nọdu chegbabegbaa windo ibe iya iphu. ⁵Mgbo, e yekotaru l'ọlo ono; mẹ windo, e yeru iya bẹ e meru ọkpa iya o nweru mgbureku ẹno ẹno. Windo ono bẹ a kporu giriri uzi ẹto; ẹphe ghagbabegbaa windo ibe phẹ iphu.

⁶Ọ bya emeta ọma-ọlo ophu bu Ọlo-Itso. Ogologo iya dọ ukporo nkwo-ẹka labọ lẹ nkwo-ẹka iri; uswekete iya dọ ukporo nkwo-ẹka lẹ nkwo-ẹka iri. O nweru nwulo ophu a kporu dọ-pfube l'onu ẹka eeshije abahu iya; bya ekpua ya iphe l'eli; ọ buru itso ono gudeshi iya.

⁷Ọ bya akpụta Ọma-ụlo Aba-Eze, bụ iya bụ Ọma Ụlo-Ikpe; mbụ ẹka ọ-
nọduje ekpe ikpe. Ọ bụru oshi sida bẹ e kweru iya; e -shi l'oma iya jasụ
leli iya.

⁸Ọphu bụkpoo ụlo-ebubu Sólomọnu bẹ nọ lẹ nkulahụ ọma-unuphu ono,
dụ l'uzo ụlo-ikpe ono. Ụlo ono bẹ e meru; ọ gbaa ụgbugba lanụ. Ọ bụkwa-
rupho ẹgube ụlo lanụ ono bẹ ọ kpuru nyee ya; mbụ nwada Fero, bụ eze
ndu Ijiputu phọ, ọ lutaru phọ.

⁹Ụlo ono g'ọ hakọta shita l'ẹka a tūru ọkpa iya jasụ leli iya; mękwapho
gbẹ l'etezi jasụ l'eze ọma-unuphu ono bẹ bụ mkpuma, vu oke aswa bẹ e
gude kpukota iya. Mkpuma ono bẹ a gbakpọshiru g'ọ ha; o nweru mgbu-
reku; bya egude soya kwachashia ya iphu lazụ iya.

¹⁰Mkpuma, e gude tūa ọkpa ụlo ono bẹ vugbaa oke aswa bya ahagbaa
shingushingu. O nweru ndu ọphu dụ nkwo-ẹka ẹsato; bya enweru ndu
ọphu dụ nkwo-ẹka iri. ¹¹E gude mkpuma, a washiru awashi, vugbaa oke
aswa; waa oswebe oshi sida doo leli iya.

¹²A kpụ-pheru igbulọ mgburugburu gude meta eze ọma-unuphu. Igbu-
lọ ono abujeru; a -kpua mkpopfu mkpuma ẹto; a tū-kobe iya oswebe oshi
sida lanụ leli ẹgube ono, e meru iya l'igbulọ, e gude kpụ-pheta ọma-unu-
phu eze-ụlo Chipfu phọ; waa nwulo ono, eeshije abahụ l'eze-ụlo Chipfu
ono.

Iphe, e meru dobe l'eze-ụlo Chipfu (*2Iphe 3:15-17; 4:1-10*)

¹³Eze, bụ Sólomọnu bya ezia g'e je ekuaru iya Hiramụ lẹ mkpukpu Ta-
ya. ¹⁴Hiramụ ono bẹ bụ nwatibe nwanyị, ji iya anọedu, shi l'ipfu Nafutali.
Nna iya bẹ bụ onye Taya; bya aburu onye maru g'e gudeje onyirubvu eme
ona. Hiramụ bẹ bụ onye nweru mmamiphe; iphe nọdu edoje iya ẹnya; ọ
makotaru g'e gudeje onyirubvu eme ona. Ọ bya ibe Sólomọnu bya emeko-
ta iphemiphe, a sūru g'ọ mee.

Itso, e meru l'onnyirubvu (*2Iphe 3:15-17*)

¹⁵Ọ bya egude onyirubvu kpua itso labọ, dūchaa nkwo-ẹka iri l'esa-
to leli; waa nkwo-ẹka iri l'ẹbo lẹ mgburugburu iya. ¹⁶O gudekwapho
onyirubvu, a dazeru adaze kputa nchị-itso labọ, aa-tū-kobe leli itso ono.
Nchị-itso ono l'ẹhu l'ẹhu bẹ bụ iphe, ọ dūchaa leli bẹ bụ nkwo-ẹka ise
ise. ¹⁷Ọ bya akpata iphe, dụ g'ugbu; waa iphe, dụ gẹ gwogirigwo yechaa
lẹ nchị-itso ono, dụ l'eli itso ono. Iphe, ọ dūchaa bụ ẹsaa ẹsaa lẹ nchị-itso
lanụ. ¹⁸Teme ọ bya emeshia iphe, dụ g'akpuru itorokuma doo giriri uzi
labọ leli nchị-itso ono gude dophechaa iphe ono, a kparụ akpakpa pho
mgburugburu; gude memashia ya ememashi. ¹⁹Nchị-itso ono, a tū-koberu
leli itso ono, a kpoberu l'onu nwulo ono, eeshije abahụ l'eze-ụlo Chipfu

ono bẹ ọ kpuru; ọ dọ g'ojimbvu. Ọ buri nkwo-ẹka ẹno bẹ ọ dọchaa l'eli. ²⁰Ọ buri l'eli nchi-itso ono g'ẹphe ha; mbu l'ẹka e meru; ọ gwọo kokoroko ono, nọ-kube iphe, a kparu akpakpa ono bẹ e doru iphe ono, dọ g'akpuru itorokuma ono giriri uzi labo. Ishi itso ono l'ehu l'ehu bẹ e dokotaru ukporo akpuru itorokuma iri iri gbaa mgburugburu. ²¹Ọ bya akpobe itso ono ẹphenebo l'iphu nwulo ono, eeshije abahu l'eze-ulo Chipfu ono. Itso ophu ọ kpoberu l'uzo ndohali bẹ ọ guberu Jiakinu. Ophu ọ kpoberu l'uzo isheli bẹ ọ guberu Bówazu. ²²Nchi-itso ono g'ọ hakota bẹ e mekotaru ọ dọ g'ojimbvu. Ọo ya bu; ozi k'itso bvu.

Iphe, e meru l'oniyirubvu dobe g'e yeje mini

(2Iphe 4:2-5)

²³Tobudu iya bu; Hiram bya adazee oniyirubvu gude kputa iphe, dọ mgburugburu, ee-yeje mini g'ọ doru chi ririri. Igburonu iya mgburugburu bẹ dọ nkwo-ẹka iri. G'ọ habe l'eli bu nkwo-ẹka ise. Mgburugburu iya dọ ukporo nkwo-ẹka lẹ nkwo-ẹka iri. ²⁴Lẹ mkpula igburonu iya bẹ a kpu-pyaberu iphe, dọ g'otumu uzi iri iri l'anya nkwo-ẹka nanu nanu; woru iya kpoo giriri uzi labo. E mee ya; yele mini ono, echi ririri ono rwagbabe. ²⁵Iphe ono, ee-yeje mini ono bẹ a doberu l'eli oke-eswi iri l'ẹbo, a kpuru l'oniyirubvu. Oke-eswi ono ẹto bẹ a gharu iphu l'uzo isheli; ghaa ẹto iphu l'uzo ẹnyanwu-ariba; ghaa ẹto iphu l'uzo ndohali; ghaa ẹto iphu l'uzo ẹnyanwu-awawa; ghakota phe ike ye l'uzo ime iya. ²⁶Iphe ono, ee-yeje mini ono bẹ igbidigbi iya ha g'mpfungumeka. Igburonu iya bẹ o meru; ọ dọ g'igburonu okoro; mbu ọ duẹpho g'okoko ojimbvu. Mini, alaje iya nu bẹ e-rwu iphe, dọ g'unu galonu ukporo labo l'iri.

²⁷O gudekwapho oniyirubvu meta ogba-kperekpere iri. Ogba-kperekpere ono l'ehu l'ehu dọchaa nkwo-ẹka ẹno ẹno l'ogologo; waa nkwo-ẹka ẹno l'uswekete iya; eli iya dọ nkwo-ẹka ẹto. ²⁸Waa g'e gude mee ogba-kperekpere ono bu ọwa: O nweru iphe, e gude degbabe iya, e swebuhacharu iya l'echilabo. ²⁹L'eli iphe ono, o swebuhacharu l'echilabo iya ono bẹ ọ kpuru oduma; waa oke-eswi; me chierobu dobegbaa. Ọ bya egude ongu tsua oniyirubvu jeye ọ dọ g'iphe, a kparu akpakpa; woru iya hebe l'eli oduma ono; me oke-eswi ono; hebekwa iya pho lẹ mkpula iya. ³⁰Ogba-kperekpere ono nwechaaru okpa ẹno l'ehu l'ehu, e meru l'ope; bya enweru iphe, emeje g'okpa iya ono wephe ewephe, bukwapo oniyirubvu bẹ e gude mee ya. O gude oniyirubvu meta iphe, aasubeje eze gbamugbamu lẹ mgbureku iya ẹno; bya akpaa iphe akpakpa; gude memashia ya ememashi. ³¹Eli ogba-kperekpere ono bẹ a kprofuru uzo; bya eyephee ya iphe mgburugburu l'uzo ono. Eka ono, a kprofuru iya uzo ono bẹ omilomi iya dọ nkwo-ẹka lanu. Uzo ono bẹ gbaru mgburugburu dọ g'iphe, a doberu iya adobe lẹ mkpula. Onu iya yee iphe ono, e yeru iya lẹ mkpula ono tuko dọ nkwo-ẹka lẹ mkpirikpu iya. A pyishia iphe, dọ iche iche gude gbakota ẹka ono, a kprofuru

iya ụzo ono mgburugburu. A kuru ọgba-kperekpere ono; o nweru mgbureku ẹno; a ta kuduru iya mgburugburu. ³²E meru ọkpa iya ẹphen'eno ye le mkpula iphe ono, e gude kua ọgba-kperekpere ono. Iphe ono, emeje ọkpa iya ewephe ono be e meru; o lipfuchaaru elipfuru l'ọgba-kperekpere ono. Ọkpa iya nanu be du nkwo-eka le mkpirikpu iya l'eli. ³³Ọkpa iya ono be e meru; o du g'okpa ugbo-inya. O buru onyirubvu be a dazeru adaze gude meta iphe ono, emeje g'okpa iya wephe ewephe ono; me igburonu okpa iya; me nggara supoku iya; waa iphe, aagajeru nggara supoku ye.

³⁴Ọgba-kperekpere ono nwekotaru iphe, adobeje iphe ụzo ẹno ẹno. Iphe ono be nochaa nanu nanu le mgbureku iya. Iphe ono be e meru; yee ọgba-kperekpere ono tuko lipfuru. ³⁵L'eli ọgba-kperekpere ono be e yeru iphe, du mgburugburu, du uzi eto l'ime nkeru-ebo nkwo-eka lanu l'eli. Iphe ono, aadobeje iphe ono; waa iphe, e gude kua ọgba-kperekpere ono be e meru; o tuko lipfuru l'eli iya ono. ³⁶O bya apyishia chierobu; me oduma; me mpfu l'eli iphe ono, aadobeje iphe ono; pyishikwaa ya pho l'eli iphe ono, e gude kua ọgba-kperekpere ono; mbu l'eka ta adudu iphe nochiru iya nu; bya akpaa iphe-akpakpa l'eli iya gude mee ya ona. ³⁷Noo go gude mee ọgba-kperekpere iri bu ono. O meru iya; o buru iphe lanu; epe hakotaru enya nhamunha; gbakota ugbugba lanu.

³⁸O bya egude onyirubvu mee eze gbamugbamu iri. Ophu nonu be anataje ukporo galonu mini ugbo iri le nanu le galonu iri. Gbamugbamu ono l'ehu l'ehu be duchaa nkwo-eka ẹno ẹno l'osa. Gbamugbamu ono be aa-dobechea nanu nanu l'ọgba-kperekpere ono epe n'iri. ³⁹O bya apfube ọgba-kperekpere ono ise l'uzo ndohali eze-ulo Chipfu; bya apfube ise l'uzo isheli eze-ulo ono. Eka o doberu eze iphe pho, ee-yeje mini pho bu lekutara l'eze-ulo ono; laaru ụzo enyanwu-awawa l'ibiya k'uzo ndohali.

⁴⁰Iphe ozo, Hiram mefuaru bu ite; me iphe, eegudeje ekpo ntu; waa gbamugbamu.

Mkpako iphe, Hiramu kpushiru dobe l'eze-ulo Chipfu (2Iphe 4:11-22)

Tobudu iya bu; Hiramu tuko ozi ono, o jeru eze, bu Solomonu l'eze-ulo Chipfu ono jeebekota.

Owaa bu iphe, o kpushiru l'eze-ulo Chipfu ono: ⁴¹Itso labo; waa nchi-itso labo, gwocharu ke kokoroko, o tu-kobecharu l'eli itso labo ono; me iphe-akpakpa labo, o kparu gude memashia nchi-itso labo ono, gbaru yororo ono; ⁴²me akpuru itorokuma, dukota unu lanu, o dopheru iphe, a kparu akpakpa labo ono. O doru iya giriri uzi labo le nchi-itso ono, gbaru yororo ono; mbu l'eli itso ono; ⁴³me ọgba-kperekpere iri; waa eze gbamugbamu iri, a dobecharu iya l'eli; ⁴⁴me iphe, eeyeje mini, echi ririri; me oke-eswi iri l'ebo, a doberu iphe ono l'eli; ⁴⁵me ite; me iphe, eegudeje ekpo ntu; waa gbamugbamu.

Iphemiphe, Hiram meshikotaru eze, bu Sólomonu le k'eze-ulo Chipfu ono be bu onyirubvu, aphugbaa ke ngerengere be o gude mekota iya.

⁴⁶Eze be ziru g'a dazee onyirubvu ono gude kpushia iphe ono le phorokoto ali Jiordanu; mbu ali urwa, du le mgbaka Sukotu waa Zaretanu.

⁴⁷Sólomonu ta tuduru erwa iphe ono atutu; kele o panukaru igwerigwe. Erwa onyirubvu, laru iya nu be a ta makahadu go habe.

⁴⁸Sólomonu meshikotaru ivu, du leze-ulo Chipfu ono, bu iya bu: Orungweja, e gude mkpola-ododo mee; me teburu, e gude mkpola-ododo mee, eedobeje buredi, du nsu l'iphu Chipfu; ⁴⁹me iphe, aapfubeje oroku, e meru l'okpobe mkpola-ododo. Ise be o doberu lekutara; dobe ise ophu lekicha l'iphu mkpuru aka-kakota-adu-nsu ono; me iphe, du gokoko; me oroku; me iphe, eegudeje akpapyata iphe. Iphemiphe ono be e mekotaru le mkpola-ododo; ⁵⁰me gbamugbamu; me iphe, apaje oghu oroku; me ago; me iphe, aaguje oku. E gudekota okpobe mkpola-ododo mekota iya; me enya okpa-mgbo ime mkpuru, bu iya bu mkpuru aka-kakota-adu-nsu; ye enya okpa-mgbo eze-ulo ono lonwiya, e gude mkpola-ododo mee.

⁵¹Noo ya; ozi, eze, bu Sólomonu ejekota leze-ulo Chipfu ono bya abvukota. O bya ewobatakota iphemiphe, Dévidi, bu nna iya shi dobe nsu bya eworu dobe leka eedobeje oku leze-ulo Chipfu ono; mbu mkpola-ochaa; me mkpola-ododo; me ivu, du iche iche.

Aapabata okpoko Chipfu leze-ulo Chipfu

(2Iphe 5:2—6:2)

8 ¹Tobudu iya bu; Sólomonu bya ekuko ndu bu ogerenya ndu Izurelu; mbu ndu-ishi l'ipfu l'ipfu; me ndu-ishi lenya-unuphu ndu Izurelu; g'ephe byapfuta iya le Jierusalemu; k'opu ephe a-pafuta okpoko ogbandzu Chipfu l'ubvu Zayonu, bu iya bu mkpukpu Dévidi. ²O -rwuepho teke ephe aboje iphe lonwa Etanimu, bu iya bu onwa k'esaa; unwoke Izurelu l'opu tuko g'ephe ha dzukoo l'iphu Sólomonu.

³Ndu bu ogerenya ndu Izurelu l'opu dzukoo; ndu-uke Chileke pata okpoko ono. ⁴Ephe pata okpoko Chipfu; bya apota ulo-ekwa-ndzuko; gwetakota iphe, bu ivu, du nsu, du iya nu. O buru ndu-uke Chileke waa ndu Lívayi be vutaru iya nu. ⁵Eze, bu Sólomonu me ikpoto ndu Izurelu, ephe l'iya dzukoberu leka ono tuko nodu l'iphu okpoko ono; egbushi aturu me eswi. Ephe gbushiru ikpoto anu, a ta tukotadu onu iya; teme ophu a ta gutadu iya l'ogu.

⁶Noo ya; ndu-uke Chileke ono pata okpoko ogbandzu Chipfu ono je edobe leka du nsu, e metaru doberu iya l'ime mkpuru eze-ulo ono, bu iya bu aka-kakota-adu-nsu; woru iya dobe le mkpula nkú chierobu. ⁷Chierobu ono be sashigbaaru nkú leli aka ono, okpoko ono no ono; shi nno gbobuta okpoko ono; waa oshi, eegudeje apa iya. ⁸Oshi ono be du ologo k'opu bu laagbeje leka-du-nsu ono, du l'iphu aka-kakota-adu-nsu

ono ele ishishi iya g'o tsefutaru. Ọle a ta gbejekwanu l'ẹka ọzo huma iya. Ẹphe dukwa-a l'ẹka ono byasu lẹ ntanu. ⁹Ọ tọ dudu iphe, dọ l'okpoko ono; gbahaa mkpuma labo, dọ bachibachi, Mosisu yeru iya l'úbvú Horebu l'ẹka ono, Chipfu yee ndu Ízurelu nọ gbaa ndzu g'ẹphe futaru l'alì Ijiputu ono-a.

Ọdu-biribiri Chipfu

(2Iphe 5:11-14)

¹⁰Ndu uke Chileke ono shiẹpho l'ẹka-du-nsọ lufuta; urwukpu bya eji eze-ulo Chipfu ono ejiji. ¹¹Urwukpu ono mee k'ophu ndu-uke Chileke ono ta aduedu ike jee ozi, ẹphe eje; noo kele ọdu-biribiri Chipfu be jiru eze ulo Chipfu ono.

Opfu, Sólomonu pfuru

(2Iphe 6:3-11)

¹²Tobudu iya bu; Sólomonu su: “Chipfu suru l'ọ l'urwukpu, gbahuru ke tsukiribaa be ya e-buru. ¹³Nta-a be mu kpwaru ngu eze-ulo, paru ẹka apaa, bu ẹka ii-buru jasọ lẹ tuutuutu lẹ miimiimii.”

¹⁴Ndu Ízurelu ono, dzukoberu nu ono pfuru l'ẹka ono; Sólomonu bya aghachiru phe iphu; goru onu-oma nu phe; ¹⁵su phe: “G'ajaja buru ke Chipfu, bu Chileke ke Ízurelu; mbu onye ono, gude onu iya kwee Dévidi, bu nna mu ukwe; bya egudewaa ẹka iya meebekota iya g'o pfuru. Kele o pfuru su: ¹⁶'Eshi mboku, mu dufutaru ndibe mu, bu ndu Ízurelu l'alì Ijiputu be o tọ dudu mkpukpu, mu hofutaru l'ipfu Ízurelu l'ophu g'o buru ẹka akpuru mu ulo; g'epha mu reje ire l'ẹka ono. Ọle mu hotaru Dévidi g'o buru onye-ishi ndibe mu, bu ndu Ízurelu.’

¹⁷“Nna mu, bu Dévidi be o shikpoo du g'a su l'ọ kpuru Chipfu, bu Chileke ke ndu Ízurelu eze-ulo. ¹⁸Obenu lẹ Chipfu suru nna mu, bu Dévidi: ‘Eshi ophu i vu iya l'obu g'i kpuru mu eze-ulo be o dukwa-a ree l'ọ du ngu l'obu. ¹⁹Ọle-a; o tọ budu gubedua be akpu ulo obu. Onye akpu iya nu bu nwa ngu, i nwuru anwunwu. Ọo yebedua be akpuru mu eze-ulo obu.’

²⁰“Nta be Chipfu meebewaru ukwe ono, o kweru; kele mu futawaru bya anochia enya nna mu, bu Dévidi; mu noduwaa l'aba-eze ndu Ízurelu egube ono, Chipfu kweru ukwe iya; teme mu bya akpuwa eze-ulo Chipfu, bu Chileke ke Ízurelu ono. ²¹Ọ buru l'ẹka ono be mu metawaru ẹka okpoko Chipfu nọ; mbu okpoko ono, e yeru ekwo ogbandzu ono, Chipfu yee nna anyi phe gbaru lẹ teke ono, o dufutaru phe l'alì Ijiputu ono.”

Sólomonu pfu anu Chileke

(2Iphe 6:12-42)

²²Tobudu iya bu; Sólomonu pfuru l'iphu oru-ngweja Chipfu; l'iphu edzu-dzu-oha ndu Ízurelu ono; chilia ẹka iya labo imeli; ²³pfuahaa su: “Gube

Chipfu, bu Chileke ke Ízurelu; o to dudu Chileke ozo, dūbaa ge gūbedua l'imigwe waa l'eliphe; mbu gūbe onye edobeje ogbandzu, unu le ndibe ngu gbaru; bya egoshije l'i yeru ndu-ozu ngu obu; mbu ndu gude obu phe g'o ha etso uto ngu. ²⁴Gūbe onye ono, mekotaru ukwe-iphe, i kweru onye-ozu ngu ono, bu nna mu Dévidi. I gude onu ngu kwee ya ukwe-iphe; bya egude aka ngu mee iphe, i kweru iya ukwe iya; g'i meru iya ntanu-a.

²⁵“Gūbe Chipfu, bu Chileke ke Ízurelu; nta-a bu g'i mefunaa ukwe-iphe ono, i kweru onye-ozu ngu ono, bu nna mu Dévidi; mbu ono, i kweru iya su: ‘O to dudu iphe, bya l'e-me g'unwu ngu no-buhu l'aba-eze ndu Ízurelu; m'o buru-a l'unwu ngu obu be a-kwaberu onwophe enya; etso uto mu; egube ono, gūbedua tsoru iya ono.’ ²⁶Jiko Chileke ke Ízurelu; g'opfu ono, i pfuru yeru onye-ozu ngu, bu nna mu Dévidi ono vukotakwa.

²⁷“Obenu; ?Chileke e-buru l'eliphe k'eviya to? Su-a; igwe; mbu igwe ophu kakota l'eli ta asudu ngu anodu; ?bu-chia eze-ulo owa-a, mu kpuru-a l'asuru ngu? ²⁸Ole-a; numanu epfufu, onye-ozu ngu epfu anu ngu; me arworwo, oorwo ngu. Gūbe Chipfu, bu Chileke mu; ngabenu nchi le mkpu, onye-ozu ngu echiku ngu; waa epfufu, o no l'iphu ngu epfu anu ngu ntanu-a. ²⁹Mbu; g'enya ngu dūjenu l'eze-ulo-a eswe l'enyasi. Mbu aka-a i suru l'ii-buru-a; k'opfu bu teke mube onye-ozu ngu gharu iphu l'eze-ulo-a pfuru nu ngu; l'i ngaberu mu nchi. ³⁰Ngabejenu nchi l'arworwo, onye-ozu ngu; me ndibe ngu, bu ndu Ízurelu arwo ngu; le teke ephe gharu iphu l'aka-a epfu anu ngu. Shikwa l'imigwe, bu aka i bu ebubu numa iya. Teke i nūmaru iya; gukwaaru phe nu l'iphe-eji phe.

³¹“O -buru l'o nweru onye mesweru ibe iya; a nodu ele enya g'onye obu ria nte; onye ono -bya l'oru-ngweja ngu, no leze-ulo-a; bya eria nte obu; ³²shikwa l'imigwe numa iya; liimee iphe, gbaru ngu nu. Kpee ndu-ozu ngu ono ikpe lonwongu. Onye ophu ikpe nmaru; nmaa ya ikpe; tu-kobe iya iphe, o metaru l'ishi. Onye ophu iswi du mma; haaru iya enge; meeru iya iphe, gbaru iya nu le k'apfubekoto iya.

³³“O -buru l'ohogu lwu-kperu ndibe ngu, bu ndu Ízurelu; kele ephe mesweru ngu; ephe -bya aghaa umere lwafuta ngu; bya ekuahaa epha ngu; nodu leze-ulo-a pfuru nu ngu; rwo ngu; ³⁴shikwa l'imigwe numa iya; l'i guaru ndibe ngu ono, bu ndu Ízurelu nu l'iphe-eji phe ono. Li bya edu-phuta phe azu l'ali ono, i nuru nna phe ono.

³⁵“Teke o bu l'igwe buru mini; mini dzebuhu; kele oo l'ephe meru iphe-eji; ephe byakwanu aghaa iphu l'uzo aka-a pfuru nu ngu; kuahaa epha ngu; bya agbaka iphe-eji phe ono azu; kele i mewaru ephe jee iphe-ehuka; ³⁶shikwa l'imigwe numa iya; guaru ndu-ozu ngu ono, bu ndu Ízurelu nu l'iphe-eji ono. Li zia phe uto, pfuru oto, ephe a-nodu etso. Li mee ge mini dzee l'ali ono, i nuru ndibe ngu g'o buru okiphe phe ono.

³⁷“O -buru l'oo egu-ememe byaru l'ali-a; ozoo ejo iphe-ememe; m'obu iphe, emebyishije nri, a koru l'opfu; ozoo ophu emeje g'o tsua evu; ozoo

igube; m'òbu ntaka, atakashije iphe; ọzoo l'ọo ọhogu phẹ byaru bya ekepheta phẹ lẹ mkpukpu, dọ l'alì phẹ; mbụ; o betakpọoru ọ bụru ẹjọ iphe-ememe gunu; ọzoo iphe-ememe, dọ ịdu-agma bẹ byaru nù; ³⁸ o -nwekpọru onye machiru ẹka iya l'uzo ụlo-a pfuru nù ngu; ọzoo l'ọo ndibe ngu, bụ ndu Ízurelu l'ophu bẹ pfuru nù ngu; bya arwo ngu; kele ọo onyenonu maru g'iphe-ẹhuka ono atsụ-beru iya l'ehu l'obu iya; ³⁹ shikwa l'imigwe, bụ ẹka ono, i bu ebubu ono numa iya. Gukwaaru phẹ nvu; mee iphe, gbaru ngu nù; l'i meeru onyenonu g'iphe, oome gbaru; eshi ọphu ị maru obu onyemonye. Noo kele ọo gubedua kpoloko bẹ maru obu unwueliphe l'ophu; ⁴⁰ k'ophu ẹphe a-nodu atsụ ngu ebvu mbokumboku; jeye g'ẹphe a-nọ-bekpọru l'alì-a, ị nuru nna anyi phẹ-a.

⁴¹ “A bya l'onye bụ onye ọhozo; mbụ onye ta abudu onye Ízurelu, bụ ndibe ngu; mbụ onye ono, gude k'ẹpha ngu shi l'ẹka dọ ẹnya bya; ⁴² kele ndiphe a-numa k'ẹpha ngu ono, parụ ẹka apaa ono; mẹ k'ọkpehu ngu; waa k'iphe, dọ biribiri, ịinoduje emegbabe. Teke onye ọbu byaru bya aghaa iphu l'eze-ulo-a; pfuru nù ngu; ⁴³ shikwa l'imigwe, bụ ẹka i bu ebubu; numa iya; meeru onye ọhozo ono iphemiphe, o gude araku ngu; k'ophu ndu mgboko l'ophu a-madzuru ẹpha ngu; shi nno atsụ ngu ebvu gẹ ndibe ngu, bụ ndu Ízurelu atsụ ngu. Teme ẹphe amakwarupho l'eze-ulo-a, mu kpuru-a bẹ bụ ẹpha ngu bẹ e gude kpua ya.

⁴⁴ “Ọ -buru lẹ ndu nkengu jeru etso ndu ọhogu phẹ ọgu l'ẹka bukpo ẹka i ziru phẹ; ẹphe -chebewa iphu lẹ mkpukpu-a, ị hotaru-a; mẹ l'eze-ulo-a, mu kpuru ngu-a pfuru nù gube Chipfu; ⁴⁵ nodukwa l'imigwe numa epfufu ono, ẹphe pfuru nù ngu ono; mẹ arworwo, ẹphe rworu ngu; bya agbaaru phẹ mkpu.

⁴⁶ “Teke ọ bụ l'ọo iphe-ẹji bẹ ẹphe meru ngu; kele ọ tọ dudu onye te emejedu iphe-ẹji; ẹhu ghuaaha ngu egu; i woru phẹ ye ndu ọhogu l'ẹka; k'ophu bụ l'ọhogu kpuru phẹ lẹ ndzụ lashia alì phẹ l'ẹka dọ ẹnya; ọzoo ẹka dọ ntse; ⁴⁷ ẹphe -nodu l'alì ono, a kpuru phẹ lẹ ndzụ laa ono; egomunggo lwa phẹ azụ; izimanu lwa phẹ azụ; ẹphe nodu l'alì ndu ono, kpuru phẹ lẹ ndzụ ono rwo ngu sù l'ẹphe mewaru iphe-ẹji; bya emewaa iphe, ta apfuduru-oto; mewaa ẹjo-ememe; ⁴⁸ mbụ; ọ -buru l'ẹphe nọ l'alì ndu ọhogu phẹ ono, kpuru phẹ lẹ ndzụ ono gude obu phẹ g'ọ ha; mẹ ndzụ phẹ g'ọ ha lwafuta ngu ọzo; ẹphe gha iphu l'alì-a, bụ alì, ị nuru nna phẹ-a; mbụ lẹ mkpukpu-a, ị hotaru-a; mẹ l'eze-ulo-a, mu kpuru ngu-a; pfuru nù ngu; ⁴⁹ shikwa l'imigwe, bụ ẹka i bu ebubu numa epfufu ono, ẹphe pfuru nù ngu ono; mẹ arworwo ono, ẹphe rworu ngu ono; gbaaru phẹ mkpu. ⁵⁰ Gvaru ndibe ngu ono, meru ngu iphe-ẹji ono nvu. Gvaru phẹ nvu l'emeswe, ẹphe mesweru ngu. L'i mee gẹ ndu ono, lwutaru phẹ nù ono phujeru phẹ obu-imemini. ⁵¹ Noo kele ẹphe bụ ndibe ngu; bya aburu okiphe nkengu ono, i dufutaru lẹ Ijiputu; mbụ l'ejo ọ-ta-ririri oku ono, adazeje iphe-igwè ono. ⁵² G'ẹnya dunu ngu l'iphe, nwozi ngu arwo ngu;

waa iphe, ndibe ngu ono, bu ndu Ízurelu arwo ngu; ngabejenuru phe nchi teke bukpoote teke ephe rakuru ngu. ⁵³Noo kele; ephe bu ndu i wofutaru dobe iche l'echilabo ohamoha, dukota le mgboko-a; g'ephe buru okiphe ngu; mbu egube ono, i shi l'onu onye-ozu ngu, bu Mosisu pfua ya le teke ono, gube Okalibe-Kakota-Ike, bu Chipfu dufutaru nna anyi phe le Ijiputu pho.”

⁵⁴No iya; Solomonu bya epfughechaepho nu Chipfu; arwokota iya iphemiphe ono; o gbalihu l'oru-ngweja Chipfu ono, o byishiru ikpere ono woru aka labo chi-lia imeli. ⁵⁵O bya apfuru apfuru; woliamolu ewoli; goru edzudzu-oha Ízurelu ono l'ophu onu-oma su:

⁵⁶“G'ajaja buru ke Chipfu, bu onye ono, meru ge ndu Ízurelu tata unme; egube, o kweru ukwe iya. Ukwe-iphe, du ree ono, o shi l'eka onye-ozu iya, bu Mosisu kwee ono be ta adudu me nanu, laru ke mmanu. ⁵⁷Ge Chipfu, bu Chileke anyi swiru anyi eswiru; egube ono, o swiru nna anyi phe ono. G'o to pakwaru anyi haa; ophu o gwobekwa anyi. ⁵⁸G'o mekwaa g'anyi kporu obu anyi yeru iya; tsoje uzo iya l'ophu; meje ekemu iya; me iphe, o toru okpa iya ge tsoje; me omelali iya, bu iya bu iphe, o pfuru nna anyi phe. ⁵⁹G'epfufu owa-a, mu no l'iphu Chipfu pfuru nu iya-a nodukwa yebe Chipfu, bu Chileke anyi ntse eswe l'enyasi; k'ophu o-gbajeru nwozi iya; me ndibe iya, bu ndu Ízurelu mkpu le mkpa, duru phe nu mbokumboku. ⁶⁰K'ophu bu le ndu mgboko l'ophu a-maru l'oo Chipfu be bu Chileke obu; l'o to duedu Chileke ozo, du nu. ⁶¹Su-a; unu wotakota obu unu g'o ha ye l'eka Chipfu, bu Chileke no; unu etsoje iphe, o toru okpa iya; meje iphe, ekemu iya pfuru; mbu g'o du ntanu-a.”

Eeye eze-ulo Chipfu l'eka Chileke (2Iphe 7:4-10)

⁶²Tobudu iya bu; eze ye le ndu Ízurelu l'ophu, bu ndu ye iya no l'eka ono woru ngweja gwee l'iphu Chipfu. ⁶³Anu, Solomonu gburu gude gweeru Chipfu ngweja-ehu-guu be du ukporo unu eswi ugbo labo l'unu iri l'ise^b; me ukporo unu aturu ugbo iri l'ise^c. Oo ya bu; eze ye le ndu Ízurelu ono g'ephe ha tugba woru eze-ulo ono ye Chipfu l'eka.

⁶⁴O bukwarupho mboku ono be eze doberu echilabo oma-unuphu ono, no l'atatiphu eze-ulo Chipfu ono nso. O buru l'eka ono be o no gwee ngweja-akpo-oku; me ngweja-nri; me eba-anu, e gude gwee ngweja-ehu-guu. Noo kele oru-ngweja ono, e gude onyirubvu mee ono, no l'iphu Chipfu ono be ha nwanshi; k'ophu bu le ngweja-akpo-oku ono; me ngweja-nri ono; me eba-anu, e gude gwee ngweja-ehu-guu ono taa lakotadu iya.

⁶⁵Oo ya bu; Solomonu me ndu Ízurelu g'ephe ha ono, ephe l'iya no l'eka ono; mbu ikpoto oha, shi le mkpukpu Lebo-Hamatu; je akpaa le nggele

^b 8:63 Bu iya bu 22,000 le mbekee. ^c 8:63 Bu iya bu 120,000 le mbekee.

Ijiputu tũko nõdu teke ono ɓo ɓo-iphẽ l'iphu Chipfu, ɓu Chileke anyi; mbũ ɓo ya abalĩ ɛsaa; bya abokwase iya abalĩ ɛsaa ozo; mbũ ɓo ya ujiku iri l'eno. ⁶⁶O be lẹ mbokũ k'ɛsato; ɔ sũ phẹ g'ɛphe lashĩa. Ɛphe ɓoru ɔnu-oma nũ eze; bya awukashihu lashĩa; eje ete ɛswa lẹ k'iphẽ-oma, Chipfu mekɔtaru onye-ozĩ iya ɓu Dėvidi; mẹ ndibe iya, ɓu ndu Ízurelu.

Chipfu epfu eyeru Sólomõnu

(2Iphe 7:11-22)

9 ¹Noo ya; Sólomõnu kpũ-tsechaa eze-ulo Chipfu; mẹ ulo nkiya; bya emekɔta iphemiphe, ɔ tũberu k'ememe; ²Chipfu byapfuta iya k'ugbo ɛbo ɛgube ono, ɔ byapfutahawaru iya lẹ Gibiyõnu pho. ³Chipfu bya asũ iya: “Mu nũmawaru epfupfu, i pfuru nũ mu; waa iphe, i rworu mu. Mu dobewaru eze-ulo-a, i kpuru-a nsõ; bya emewaa iya g'o ɓuru ɛka ɛpha mu a-nõdu ere ire jasũ l'ojejoje. Ɛnya mu; waa obu mu bẹ a-duje l'eka ono tekenteke.

⁴“A bya lẹ ɓubedua; ɔ -ɓuru l'ii-gude obu, ɓuru iphóró etso mu ɛgube ono Dėvidi, ɓu nna ngu meru; bya eme iphemiphe, mu tũru ngu lekemu; ⁵bẹ mu e-me g'aba-eze ngu lẹ Ízurelu nguru anguru jasuru asuru; ɛgube ono, mu kweru iya nna ngu, ɓu Dėvidi ukwe iya lẹ teke ono, mu sũru iya l'o to nwedũ iphe, bya l'eme gẹ ɓu l'unwu ngu nõ-buhu l'aba-eze ndu Ízurelu.

⁶“Ole-a; ɔ -ɓuru lẹ ɓubedua; ɔzoo unwegirima ngu nõnyaaru ophu unu te etsoedũ mu; tẹme ophu unu emejeedũ ekemu ono, mu tũru unu ono; mbũ unu je agwaahaa agwa; baaharu phẹ eja; ⁷bẹ mu e-wofukwa Ízurelu l'alĩ ono, mu nũru phẹ ono; mu amĩa ɛnya l'eze-ulo-a, mu doberu nsõ g'ɛpha mu reje ire-a. Ízurelu abũru ndu ndu ozo a-nõdu anma l'ejo ɛtu; ɓuru ndu aa-nõdu eme iphe ochi. ⁸Eze-ulo-a, ha imelimeli ɛgube-a bẹ a-ɓuru onye aghata iya nũ; ishi anyĩa ya ɛdzu; l'o kpõ-yia ukuvu sũ: ‘?Bũ ɓunu meru g'o gude Chipfu mee alĩ-a; waa eze-ulo-a ɛgube-a?’ ⁹Ndiphe epfua sũ: ‘Oo kele ɛphe harũ Chipfu, ɓu Chileke phẹ; mbũ onye dufutaru nna phẹ l'alĩ Ijiputu; gbẹ woru obu phẹ kpõru yeru agwa; gwaahaa ya; abaru iya eja. Noo iphe, meru g'o gude Chipfu wopfuta phẹ ɛgube ejo iphe-ɛhuka-a.’”

Iphe ozo, Sólomõnu megbaberu

(2Iphe 8:1-18)

¹⁰Noo ya; ukporo apha ono bvũchaephe, ɓu iya ɓu teke Sólomõnu gude kpua ulo labo pho; mbũ eze-ulo Chipfu yẹ ulo nkiya; ¹¹eze, ɓu Sólomõnu woru mkpũkpu ukporo, dũ lẹ Gálili nũ Hiramũ, ɓu eze ndu Taya. Noo kele ɔo Hiramũ bẹ nukotaru iya oshi sida; mẹ oshi payĩnu; mẹ mkpõladodo g'o guru iya. ¹²Hiramũ bya eshi lẹ Taya bya gẹ ya hũma mkpũkpu ɔbu, Sólomõnu nũru iya ɔbu. O hũmachaa ya; ophu ɔ tũ dũdu iya ree.

13 Tòbodu iya bụ; ọ jia sụ: “?Bụ ẹgube mkpukpu ụnu bẹ ị nuru mu ẹgube-a?” O woru mkpukpu ono ụbe alị Kabulu, bụ iya bụ alị, nwahuru anwahụ. E kumaru iya ẹpha ono byasụ ntanu-a. 14 Iphe, Hiramụ nuru eze bụ mkpola-ododo, ẹrwa iya dū ukporo talentu ishii.

15 Owaa bụ iphe, ndu ọgbo-ozì ono, eze Sólomonu hotaru ono megba-beru; mbụ ndu ọ hotaru gẹphe kpua eze-ulo Chipfu; mẹ ulo nkiya; waa igbulọ Jierúsalemu; mẹ agbarike iya; mẹ mkpukpu Hazo; mẹ mkpukpu Megido; waa mkpukpu Geza. 16 Fero, bụ eze ndu Ijiputu bẹ jeru ọgu lẹ mkpukpu Geza je alwuta iya; tufu iya oku; bya egbushia ndu Kėnanu, bụ phe bu lẹ mkpukpu ono; bya eworu iya nū nwa iya nwanyị ono, Sólomonu luru ono; g'ọ buru iphe, o gude laa ji. 17 Oo ya bụ; Sólomonu bya akpukwaa mkpukpu Geza ono. O kpua mkpukpu Betu-Horonu ọphu nọ l'uzo ndohali; 18 mẹ mkpukpu Balatu. O bya akpua mkpukpu Tama^d ono, nọ l'echiegu alị Jiuda; 19 kpukwapho mkpukpu, okwakobeje iphe; mẹ mkpukpu, ee-dobeje ugbo-inya iya; mẹ ọphu ndu agbaru iya inya anoduje. Sólomonu tukoru iphemiphe, dū iya g'ọ kpua ya lẹ Jierúsalemu kpukota; mẹ l'ubvú ubvú Lébanonu; mēkpoo l'alì-eze iya l'ophu.

20 A bya lẹ ndu ọphu phoduru nū lẹ ndu Amoru; mẹ ndu Hetu; mẹ ndu Pérezu; mẹ ndu Hevu; mẹ ndu Jiebusu; mbụ ndu ono, ta abudu ndu Ízurelu ono; 21 bẹ awa ndu ono, phoduru nū l'alì ono; mbụ ndu ọphu ndu Ízurelu ta adudu ike gbushikota; bẹ Sólomonu meru gẹphe buru ohu, eje ozi mkponwu-ẹhu byasụ ntanu-a. 22 A bya lẹ ndu Ízurelu bẹ ọ tọ dudu onye ọphu Sólomonu meru ohu. Ẹphebedua bẹ o meru ndu ojogu iya; mẹ ndu-ishi ozi iya; mẹ ndu-ishi ndu ojogu iya; mẹ ndu-ishi ugbo-inya iya; mẹ ndu agbaru iya inya. 23 Oo ẹphe bụ ndu-ishi l'iphe, Sólomonu gude l'eka eme; ẹphe dū unu nemadzu l'umadzu ukporo ẹsaa l'iri bụ ndu eleta ndu-ozì ono ẹnya.

24 Oo ẹpho gẹ nwada Fero pho shi lẹ mkpukpu Dévidi lwa bya eburu l'ulo ono, Sólomonu kpuru iya ono; bẹ Sólomonu kpuru agbarike igbulọ mkpukpu ono.

25 Ugbo ẹto l'apha bẹ Sólomonu egweje ngweja-akpo-oku; mẹ ngweja-ẹhu-guu l'eli ọru-ngweja ono, ọ kpuru Chipfu ono. O nodu akpojekwapho unwù-isensu oku l'iphu Chipfu; shi nno meekekota iphemiphe, eemeje l'eze-ulo Chipfu.

26 Eze, bụ Sólomonu bya akushia ugbo-mini dobe lẹ Eziyonu-Geba ono, nọ-kube mkpukpu Elatu ọphu dū l'alì ndu Edomu l'aguga Eze-enyimu Uswe-uswe. 27 Noo ya; Hiramụ ye ndu nkiya, maru g'aakpoje ugbo-mini, bụ ndu mahawaru eze-enyimu ono; g'ẹphe tsoru ndu kẹ Sólomonu meje k'ugbo ono. 28 Ẹphe jeshia alì Ofi; bya eshi l'eka ono wolata mkpola-ododo, ẹrwa iya dū unu talentu lẹ talentu ukporo bya akuberu eze, bụ Sólomonu.

^d 9:18 O kwa iya pho bụ mkpukpu Tadumo.

Eze-nwanyị ndu Sheba akpafuta Sólomōnu
(2Iphe 9:1-12)

10 ¹Tòbudu iya bụ; eze-nwanyị ndu Sheba bya anụma ụdù Sólomōnu; waa gę yę Chipfu gude nọdu; ọ bya g'ọ gude aji, shihuru ike dalee ya. ²Ọ chiru ikpoto nemadzu bya Jierúsalem; chiru inya-kamelu, vugbaa manụ, eshi kwekweekwee; waa igwerigwe mkpọla-ododo; mę mkpuma, vugbaa oke aswa. Ọ byapfuta Sólomōnu; bya atuko iphemiphe, dụ iya l'obu pfukotarụ iya. ³Sólomōnu yekotarụ iya onu l'aji, ọ jikotarụ iya. Ọphu ọ dudu aji, ọ jiru eze, kpuru iya ẹka l'anya kę g'ọ tọ saru iya ya. ⁴Eze-nwanyị ndu Sheba ono bya ahumaephe egube mmamiphe, Sólomōnu nweru; waa egube ụlo, ọ kpuru; ⁵mę egube nri, oorije; mę udu oshi, ndu-ozu iya anọduje anọ; mę gę ndu-ozu iya gude eje ozu; waa egube uwe, ephe eye l'ehu; mę ndu etsujeru iya onu lę mę; mękpoo ngweja-akpo-oku, oogweje l'ulo Chipfu; ọ tufu iya ẹhu.

⁶Ọ bya asu eze: “Akọ, mu nọ l'alị anyi numa k'opfu iphe, i meshiru; mę kę mmamiphe ngu bę bukota eviya. ⁷Mu te eshidu kweta l'akọ ono bụ eviya; ja-su gę mu byaru bya egude ęnya mu humakota iya-a. Lenu; a ta kojahaduru mu iya ẹbo. Mmamiphe ngu; waa iphe, i nweru bę ka g'a turu onu iya. ⁸Ọo ẹpho lę ndibe ngu bę iphe kweru! Iphe kweru ndu-ozu ngu phe, bụ ndu anọduje l'iphu ngu mkpulumkpuru anuma opfu mmamiphe, iipfu! ⁹G'ajaja buru kę Chipfu, bụ Chileke ngu, bụ onye ono, i dū ree; o woru ngu dobe l'aba-eze ndu Ízurelu. Ọo kęle Chipfu yeru ndu Ízurelu obu ojejoje meru g'ọ gude; o mee ngu eze phe; k'ọphu ii-nodu ekpe ikpe, pfuru nhamunha; meje iphe, pfuru ọto.”

¹⁰Tọ budu iya bụ; eze-nwanyị ono bya eworu mkpọla-ododo, ęrwa iya dū ukporo talentu ishii nū eze; bya anu iya manụ, paru ẹka apaa, eshi kwekweekwee; waa mkpuma, vugbaa oke aswa. Manu ono, eze-nwanyị ndu Sheba nuru eze, bụ Sólomōnu ono bę paru ẹka shii; k'ọphu bụ l'ọ tọ dudu manụ, a nujebaaru iya habe g'onoya.

¹¹Ugbo-mini Hiram nọdu eshije l'alị Ofi vulata mkpọla-ododo. Nokwaphe g'ooshije l'eka ono evulata oshi alugumu, ha igwerigwe; mę mkpuma, vugbaa oke aswa. ¹²Ọ buru oshi alugumu ono bę eze gude meshia itso ye l'ulo Chipfu; mę l'ulo ibe eze; bya egudekwa iya pho mee une; waa ogumogu, ndu ebvu egudeje agu ebvu. Oshi alugumu, ha egube ono bę e te vulatabaeduru; ọphu a ta humajeduru udu iya ono byasu ntanu-a.

¹³Eze, bụ Sólomōnu bya anukota eze-nwanyị ndu Sheba ono iphemiphe, dū iya ree, ọ suru g'ọ nū iya; a -gufukwa ęyaa, ọ saharu obu iya kwaru iya. Ọo ya bụ; eze-nwanyị ono dakọbe lashia alị phe; yele ndu-ozu iya.

Eku Sólomōnu
(2Iphe 1:13-17; 9:13-28)

¹⁴Mkpọla-ododo, eevulatajeru Sólomōnu aphagapha bę ęrwa iya aduje unu talentu; l'ukporo talentu iri l'eto lę talentu ishii; ¹⁵a -gufukwa iphe,

l'eshije l'ẹka ndu ngho; me l'ẹka ndu agba eze ngho; waa ophu eshije l'ẹka ndu eze ndu Arabu; me ophu eshije l'ẹka ndu ochi-oha ali ono.

¹⁶Eze, bu Sólomonu gude mkpọla-ododo, e tsusaru ọsa meta iphe, eegudeje egbobuta onwonye, hagbaa galagala; ọzo ọkpọro iri. Mkpọla-ododo, laru le nanu be duchaa unu shekel; le shekelu ọkpọro iri. ¹⁷O gudekwapho mkpọla-ododo, e tsusaru ọsa meta iphe ono, eegudeje egbobuta onwonye ono ke nshii; ọzo ọkpọro iri l'ise. Mkpọla-ododo, laru le nanu bu shekelu ọkpọro ẹsaa; le shekelu iri. Eka eze doberu iya bu l'ulo ono, e gude oshi, shi l'oswa, no l'ubvu ubvu Lebanonu kpua ono.

¹⁸Nokwapho g'eze gude eze-enyi meta aba-eze, ha shii; bya awukota iya okpobe mkpọla-ododo l'eli. ¹⁹Eka eshije enyikota aba-eze ono, be du ntokpa ishii; eka aadaphubeje iya be eli iya du ke kokoroko. E metaru iya eka aatukobeje eka ibekęboebo; kpua oduma labo pfu-kubechaa iphe ono, aatukobeje eka ono ephenebo. ²⁰A kpua oduma iri l'ẹbo pfubechaa ibekęboebo l'eli ntokpa ishi ono, e shije enyikota aba-eze ono. O to du du aba-eze ozo, e mejewaru; o du egube ono. ²¹Iphe, eze egudeje angu iphe-angungu bu mkpọla-ododo be e gude mekota iya. Ivu, dukota l'ulo ono, e gude oshi, shi l'oswa ubvu ubvu Lebanonu kpua ono be bu okpobe mkpọla-ododo be e gude mee ya. O to du du iphe ono, duru ophu e meru le mkpọla-ochaa; noo kele o to du du iphe, a guberu mkpọla-ochaa le teke Sólomonu bu eze. ²²Eze nwegbaarų ugbo-mini, e gude agbaru iya ngho. Ugbo-mini ono be e phe l'ugbo-mini ke Hiramu atukoje swiru. O buru ugbo lanu l'ime apha eto be ugbo-mini ono alwaje; vulata mkpọla-ododo; me mkpọla-ochaa; me eze-enyi; me adaka; me enwe.

²³O buru eze, bu Sólomonu be kakota enweru eku; buru iya kakota enweru mmamiphe l'iphe, bu ndu eze ndu mgboko l'ophu. ²⁴Eliphe l'ophu nodu abyaje l'iphe Sólomonu g'ephe anuma opfu mmamiphe, Chileke nuru iya. ²⁵Aphagapha abujeru: onye -byatashia; lo gude iphe bya anu iya; mbu iphe, e meru le mkpọla-ochaa; me ophu e meru le mkpọla-ododo; me uwe mgbalanu; me ngwoğu; me manu, eshi kwekweekwee; me inya; mekpoo inya-mulu. Iphe, aanuje iya be apaje eka apaa.

²⁶Sólomonu bya akuberu onwiya ugbo-inya; me ndu agba l'inya. O nweru unu ugbo-inya eto l'okporo iri; bya enweru ndu agba l'inya, du okporo unu l'unu iri. O nweru ndu ophu yebe eze doberu le mkpukpu, eedobeje ugbo-inya; dobe ndu ophuu le Jierusalemu swibe onwiya. ²⁷Eze be meru; mkpọla-ochaa kuru g'ija le Jierusalemu; bya emee g'oshi sida dzuru ekameka g'oshi sikamo, tukoru ali okpa ubvu, no l'uzo enyanwu-ariba sweta-a. ²⁸Oo l'ali Ijiputu yele ali Kuwe be e shi anmatajeru Sólomonu inya. O buru ndu agbaru eze ngho shi anmatajeru iya inya obu. ²⁹Iphe, e phe shi egudeje azu ugbo-inya le Ijiputu bu unu shekelu mkpọla-ochaa le shekelu mkpọla-ochaa iri; bya egudeje okporo shekelu mkpọla-ochaa esaa l'iri nmata inya. Ndu ono, agbaru eze ngho ono;

shikwapho evujejeru ndu eze ndu Hetu; me ndu eze ndu Aramu iphe, shi l'ali nkephe.

Solomonu alushi igwe nwanyi

11 ¹Noo ya; Solomonu bya eyee igwerigwe unwanyi ndu ohozo obu. O je alushia unwanyi, shi Mowabu; me Amonu; me Edomu; me Sayidonu; waa Hetu; yekoberu nwada Fero pho, olohawaa pho. ²Ndu ono shikota l'oha ono, Chipfu nmaru unwu Izurelu okwa iya su: "Unu l'ephe te kegbakwaru nwanyi; noo kele ephe e-mekwa g'unu kporu obu unu yeru agwa phe." Ole Solomonu gb'e yeshia phe obu ike. ³Unyomu iya be du unu unwanyi l'unwanyi ukporo mgbo iri l'ise. Ephe tukoru bukotaru ada-eze ada-eze. O bya enweru unwanyi, ndu ophu abu-zidu unyomu iya, du unwanyi ukporo mgbo iri l'ise. Unyomu iya ono mee; obu iya lufu l'eka Chipfu no. ⁴O buru ge Solomonu kahwaru be unyomu iya meru o kporu obu ye l'agwa; ophu obu iya l'ophu aduedu l'eka Chipfu, bu Chileke iya no; egube ono, obu nna iya, bu Devidi shi du iya ono. ⁵Solomonu bya etsoaha Ashitoretu, bu agwa ndu Sayidonu; me Moleku, bu ejo agwa ndu Amonu. ⁶Oo ya bu; Solomonu mee ejo-ememe l'anya Chipfu; ophu o to gudeedu obu iya g'o ha tsoo Chipfu; egube nna iya, bu Devidi tsoru iya.

⁷L'ubvu uzo enyanwu-awawa Jierusalemu be Solomonu kporu eka aagwaje agwa Kemoshi, bu ejo agwa ndu Mowabu; me Moleku, bu ejo agwa ndu Amonu. ⁸Nokwapho g'o kpushiru unyomu iya ono, shigbaa ohozo ono eka ephe anoduje akpo unwu-isensu oku; agwa agwa phe.

⁹Chipfu bya edoberu Solomonu ehu-eghu; noo kele obu iya lufuwaru l'eka yebe Chipfu, bu Chileke ke Izurelu no; mbu onye ono, byapfutacharu iya mgbo labo ono. ¹⁰Chipfu tuhawaru Solomonu ekemu; su iya g'o to tsokwa agwa. Obenu l'o jikaru edobe iphe ono, Chipfu turu iya ekemu iya ono. ¹¹Oo ya bu; Chipfu su Solomonu: "Eshi ophu i meru iphe, du egube-a; mbu ophu i ti dobeduru ogbandzu mu; waa iphe, mu toru okpa iya; mbu iphe ono, mu turu ngu ekemu iya-a; be mu a-nafu ngu ali-eze ono; woru iya ye onye-ozu ngu l'eka. ¹²Ole mu e-gude ke nna ngu, bu Devidi; haa ya anafu nta-a, i no ndzu-a. Mu a-nafu ngu iya l'anya ke nwa ngu nwoke. ¹³Ole-a; mu ta anafu-gbudu iya ali-eze ono g'o ha. Mu e-gude k'onye-ozu mu, bu Devidi; me ke Jierusalemu, bu eka mu hotaru ono; woru ipfu lanu nu nwa ngu nwoke."

Ndu ohogu Solomonu

¹⁴Tobudu iya bu; Chipfu bya emee ge Hadadu, bu onye Edomu buru onye a-nodu etso Solomonu opfu. O bu onye shi l'eri ndu eze ndu Edomu. ¹⁵O buru teke Devidi yee ndu Edomu lwujeru ogu; be Jiowabu, bu onyeshi ndu ojogu jeru eli odzu ndu e gbushiru l'ogu ono; o jerwua je atuko unwoke Edomu ono gbushia. ¹⁶Jiowabu yee ndu Izurelu noo onwa ishii

l'èka ono; jasụ ẹphe gbushikọta unwoke ndu Edọmu g'ẹphe ha. ¹⁷Ọle Hadadu tsoru ndu Edọmu, shi ejeru nna iya ozi gbalaa lashia alì ndu Ijiputu. Teke ono bẹ ọ bukwađu nwatanshii. ¹⁸Ephe shi lẹ Midiyanu gbeshi; bya alufuta lẹ Paranu. Ephe shi lẹ Paranu chita unwoke; ẹphe l'ẹphe swiru jeshia Ijiputu; ẹphe bya ejepfu Fero, bụ iya bụ eze ndu Ijiputu. Ọ nụ Hadadu ọlo; nụ iya alì; bya anụ iya nri.

¹⁹Hadadu bya atuba Fero l'enyia shii; k'ophu bụ lẹ Fero keru iya nwune nyee ya g'ọ luru; mbụ nwune eze-nwanyị ono, bụ Tahupenesu. ²⁰Nwune Tahupenesu ono bya anwutaru iya nwa nwoke, ẹpha iya bụ Genubatu. Tahupenesu, bụ eze-nwanyị hee nwata ono hetsee l'ibe-eze. Genubatu yee unwu Fero tuko buru vuta.

²¹Hadadu bya anodu lẹ Ijiputu numa lẹ Dévidi nwuhuwaru lapfushia nna iya phe; teme lẹ Jiowabu, bụ onye-ishi ndu ojogu bẹ nwuhuwaru nụ; o sụ Fero: “Haa ge mu tugbua lashia alì mu.”

²²Fero sụ iya: “?Bụ gunu bẹ uko iya duru ngu l'èka mu no; meru g'ọ gude i nodu achọ g'i lashia alì unu?”

Hadadu sụ iya: “Haa mu ro ge mu lashia.”

²³Chileke bya akpalia onye ozo, ẹpha iya bụ Rezonu nwa Eliyada; ọ buru onye tsoaharu Sólomonu opfu. Rezonu bẹ gbafujeru l'ibe nnajipuhu iya, bụ Hadadeza, bụ eze ndu Zoba. ²⁴Lẹ ge Dévidi gbushichaaru ndu ojogu ndu Zoba; bẹ Rezonu chitaru ndu nemadzụ swikaa onwiya; woru onwiya mee onye-ishi phe; bya eme phe g'ẹphe kwefuje ike. Ephe tugbua jeshia Damasukosu. Ephe je eburu l'èka ono buru ndu-ishi. ²⁵Rezonu bẹ tsokotaerupho ndu Ízurelu opfu jeye ge Sólomonu no-beru; yekobewaro emekpa ẹhu, Hadadu shi emekpa phe. Rezonu obu buru eze ndu Arámu; bya emekpa ndu Ízurelu ẹhu.

Jierobowamu ekwefuru Sólomonu ike

²⁶Jierobowamu nwa Nebatu bya awatakwapọ ekwefuru Sólomonu ike. O shi buru onye lanu l'ime ndu-ozì Sólomonu. Ọ bụ onye ipfu Ifuremu; ẹka o shi buru mkpukpu Zereda. Ne iya bẹ bụ nwanyị, ji iya anọedu, ẹpha iya bụ Zeruwa. ²⁷Waa g'ọ shi kwefuru Sólomonu ike obu baa: Sólomonu bẹ kpuru agbarike igbulọ, e gude kpụ-pheta mkpukpu Dévidi, bụ nna iya mgburugburu; bya akpụ-chishia ẹka gbaru ọru l'igbulọ ono. ²⁸Jierobowamu bukwanuru nwoke dọ ike. Tọbudu iya bụ; Sólomonu bya ahuma lẹ nwokorọbya ono bẹ bụ onye ejeshi ozi ike; o mee ya onye-ishi ndu ogo ozi onu-ulo Jiófẹfu l'ophu.

²⁹O -rwua teke ono; Jierobowamu shi lẹ Jierúsalemụ jeshia iphe; Ahayijia, bụ onye mpfuchiru Chileke, shi mkpukpu Shilo huma iya lẹ gbororo. Ahayijia yeru uwe ọphúú. Ọ buru ẹphenebo ono no nweka phe lẹ mgbeu ono. ³⁰Ọo ya bụ; Ahayijia ye ẹka l'uwe ọphúú ono, o yeru ono; zijaha uzi iri l'ẹbo; ³¹bya asụ Jierobowamu: “Hata mpekala uwe-a iri,

ophu ii-nworu. Noo kele Chipfu, bu Chileke ke Ízurelu sùru-a: ‘Mu abya-waa a-nafu ali-eze ono l’eka Sólomonu; nu ngu ipfu iri. ³²Ole mu e-gude k’onye-ozu mu, bu Dévidi; me ke Jierúsalemu, bu mkpukpu, mu hotaru l’ipfu ndu Ízurelu l’ophu; haaru iya ipfu lanu kpoloko. ³³Iphe, mu e-gude mee ya nno be bu l’ephe haru mbedua; baaharu Ashitoretu, bu agwa ndu Sayidonu eja; me Kemoshi, bu agwa ndu Mowabu; waa Moleku, bu agwa ndu Amonu. Ophu o to tsoduru uzo mu; meje iphe, pfuru nhamunha lenya mu; mee iphe, mu toru okpa iya; me omelali mu; egube ono, nna iya, bu Dévidi tsoru iya.

³⁴“ ‘Ole-a; mu taa nafu-gbukwa iya ali-eze ono l’ophu l’eka. Mu e-gude k’onye-ozu mu, bu Dévidi, bu onye mu hotaru; bya aburu onye doberu iphe, ekemu mu pfuru; me iphe, mu toru okpa iya; haa ya g’o buru onye-ishi jeye g’o-no-beru. ³⁵Oo l’eka nwa iya nwoke be mu a-nafu ali-eze ono; woru ipfu iri l’ime iya nu ngu. ³⁶Nwa iya be mu a-nu ipfu lanu; k’ophu onye-ozu mu, bu Dévidi e-nweru onye a-buru ishi le Jierúsalemu, bu mkpukpu, mu hotaru dobe g’o buru eka epha mu a-odu ere ire. ³⁷Gubedua lonwongu be mu e-me g’i buru ishi l’eka ono, oogu ngu g’i buru ishi ono; mbu l’i-buru ishi le Ízurelu. ³⁸Oo ya bu; o -buru l’i ngaberu mu nchi l’iphemiphe, mu toru ngu ekemu iya; etso uzo nkemu; bya eme iphe, pfuru nhamunha lenya mu; mbu etso iphe, mu toru okpa iya; me ekemu mu; egube onye-ozu mu, bu Dévidi tsoru iya; be mu e-swiru ngu eswiru; mee g’ali-eze ngu noduwaro jasuru ge ke Dévidi. Mu eworu Ízurelu nukota ngu. ³⁹Mu e-gude k’iphe ono, meru nu ono hua unwu Dévidi ahuhu. Ole ahuhu ono be taa buduru jasuru asuru.’ ”

⁴⁰Tobudu iya bu; Sólomonu chokashiahaa uzo ya e-shi gbua Jierobowamu. Jierobowamu gbalaa lashia Ijiputu; lapfushia Shishaku, bu eze ndu Ijiputu. O noduwaro le Ijiputu jasuru Sólomonu nwuhu.

Anwuhu Sólomonu

(2Iphe 9:29-31)

⁴¹Iphe ozo, Sólomonu megbaberu; me ke mmamiphe iya; be e dekotaru lekwo-ako, e deshuru iphe, Sólomonu meru. ⁴²Sólomonu be no le Jierúsalemuru buru eze ndu Ízurelu ukporo apha labo. ⁴³Tobudu iya bu; o nwuhu lapfushia nna iya phe. E lia ya le mkpukpu Dévidi, bu nna iya. Nwa iya nwoke, bu Rehobowamu buru eze nochia enya iya.

Ndu Ízurelu ekwefuru Rehobowamu ike

(2Iphe 10:1-19)

12 ¹Tobudu iya bu; Rehobowamu tugbua jeshia Shekemu; kele ndu Ízurelu l’ophu wuwaru jeshia l’eka ono g’ephe mee ya eze. ²Teke ono be Jierobowamu nwa Nebatu nokwadu le Ijiputu, bu eka ono, o gbaru laa teke oogbaru eze, bu Sólomonu oso. O numa ke Rehobowamu ono;

o shi lẹ Ijiputu Iwatashia. ³Ọo ya bụ; e zia g'e je ekua ya; yẹle ndu Ízurelu g'ẹphe ha bya awụ-pfu Rehobówamu je asụ iya: ⁴“Nna ngu boru anyi ivu, anyi ẹrwa. Ọ -bụru l'ii-me g'ozì aphụ ono, nna ngu shi kpabẹ anyi ono; mẹ ivu ono, o boru anyi ono ka alwa alì; bẹ anyi a-nọdukwa-a ejeru ngu ozi.”

⁵Rehobówamu sụ phẹ: “Unu lashia je anọo ujiku ẹto; g'unu alwaphuta-warọ azụ.” Ọo ya bụ; ẹphe wụkashihu.

⁶Tọbudu iya bụ; eze, bụ Rehobówamu jeshia akpata ishi l'ẹka ndu bụ ọgerenya ono, shi ejeru nna iya, bụ Sólomonu ozi teke ọ nọ ndzụ ono. Ọ jia phẹ sụ: “?Denu g'unu sụru gẹ mu yeeru ndu-a ọnu?”

⁷Ẹphe sụ iya: “Ọ -bụru l'ii-bụru onye-ozì ndu-a ntanu-a; mbụ wụaru phẹ ẹpho l'ali; bya ẹfuaru phẹ opfu ọma; bẹ ẹphe a-bụkwaru ndu-ozì ngu jasuru asuru.”

⁸Obenu lẹ Rehobówamu jikaru idzu ono, ndu bụ ọgerenya chitaru iya ono. O jepfushia ụnwokorobya, bụ ndu yẹ ya tukuru bụru ọgbo; tẹme ẹphe nọdu ejeru iya ozi; gẹ ya kpata phẹ ishi. ⁹Ọ jia phẹ sụ: “?Denu g'unubedua sụru gẹ mu yeeru phẹ ọnu? ?Bụ g'unu bẹ anyi e-pfuru ndu-a, sụru gẹ mu mee g'ivu, nna mu boru phẹ ka alwa alì-a?”

¹⁰Ụnwokorobya ono, bụ ụnwu ọgbo iya ono sụ iya: “Iphe, ii-pfuru ndu ono, sụru ngu lẹ nna ngu boru phẹ ivu, anyi ẹrwa ono; l'ọo g'i mee ya g'ọ ka alwa alì ono bụ lẹ-a: mkpushi-ẹka-nwọtsutso ngu bẹ ka upfu nna ngu igbi. ¹¹L'eshi ọphu nna ngu boru phẹ ivu, anyi ẹrwa bẹ ii-me g'ọ kaba anyi ẹrwa. Eshi ọphu ọ bụ ẹchachi bẹ nna ngu shi echije phẹ bẹ ị-gbaa-haa phẹ akpì.”

¹²Ọo ya bụ; o -rwuepho lẹ mbọku k'ẹto ono; Jierobowamu yẹle ndu Ízurelu l'ophu byapfuta eze, bụ Rehobówamu ọzo; ẹgube ono, o pfuru phẹ g'ẹphe bya lẹ mbọku k'ẹto ono. ¹³Eze jia idzu phọ, ndu bụ ọgerenya chikoshiru iya phọ; yeeru ndu ono ọnu ẹhuka ẹhuka. ¹⁴O je etsoru idzu ono, ụnwokorobya chikoshiru iya ono sụ phẹ: “Nna mu boru unu ivu, anyi ẹrwa; ọle mbẹdua e-me g'ọ kaba anyi ẹrwa. Nna mu bụ ẹchachi bẹ o shi echije unu; ọle mbẹdua bẹ a-gbaahaa unu akpì.” ¹⁵Ọo ya bụ; ọphu eze angaduru ndu Ízurelu ono nchì; noo kẹle ọo Chipfu bẹ meru g'ọ dụ nno; k'ophu iphe ono, Chipfu shije l'ọnu Ahayijia kẹ mkpukpu Shilo pfuaru Jierobowamu nwa Nebatu ono a-vụkota.

¹⁶Ndu Ízurelu ono l'ophu bya ahụmaepho leze ta angaduru phẹ nchì; ẹphe sụ iya:

“?Bụ g'unu bẹ anyi lẹ
 Dévidi jigba?
 Ọ tọ dukwa okiphe,
 anyi nweru l'ẹhu nwa Jiesi.
 Unubẹ Ízurelu;
 g'onyenọnu lashia
 unuphu ibe iya-o!

Gẹ Dévidi letawarọ ọnu-ọlo
nkiya ẹn्या!”

Ọo ya bụ; ndu Ízurelu wụkashihu lashia unuphu ibe phe. ¹⁷Ọ bwaruro ndu Ízurelu ọphu bu le mkpukpu le mkpukpu, du l'alí Jiuda be Rehobowamu bu eze phe.

¹⁸Tobudu iya bụ; eze, bu Rehobowamu zia Adoniramu, bu onye-ishi ọgbo ozi; g'o jepfu ndu Ízurelu. O -rwua; ẹphe tuko g'ẹphe ha gude mkputa tugbua ya. Eze, bu Rehobowamu mekebe ẹwegwa nyita ụgbo-inya iya gbalaa; ọ buru iya ala Jierúsalem. ¹⁹E shi teke ono; ndu Ízurelu wata ekwefuru ọnu-ọlo Dévidi ike byasụ ntanụ-a.

²⁰Noo ya; ndu Ízurelu l'ọphu numa le Jierobowamu be lwawaru nu; ẹphe zia g'e je ekua ya. Ọ bya le ndzukọ phe; ẹphe mee ya eze ndu Ízurelu l'ọphu. Ọphu ọ duedu ndu ọzo, ẹphe l'onulo ke Dévidi tugbaru; gbahaa ipfu Jiuda kpoloko.

Ozi, Shemaya ezi Rehobowamu (2Iphe 11:1-4)

²¹Rehobowamu larwuepho Jierúsalem; ọ chikobe iphe, bu ndu ojogu ndu Jiuda; me ndu ipfu Benjiaminu; ukporo unu unwoke ugbo ukporo l'iri l'ẹbo, bu ndu a hotaru ahota; g'ẹphe je etsoo ndu Ízurelu ọgu; k'ọphu ẹphe a-nataphu ali-eze ono azu woru nu Rehobowamu, bu nwa Sólomonu.

²²Obenu le Chileke byaru epfuru yeru Shemaya, bu onye ke Chileke; su: ²³“Je akaru Rehobowamu nwa Sólomonu; mbu eze ndu Jiuda; li karu ndu Jiuda; me ndu Benjiaminu l'ọphu; mewaroya ndu ọphuu g'ẹphe ha ²⁴le Chipfu suru-a: ‘Unu te ejekwa etso unwunna unu, bu ndu Ízurelu ọgu. G'onyenonu lashikwaa ibe iya; noo kele ọo mu be iphe ono shi l'eka.’” Ọo ya bụ; ẹphe numa iphe, Chipfu pfuru; laphu azu ẹgube ono, Chipfu pfuru ono.

Nwa eswi labo, e gude mkpola-ododo kpua

²⁵Tobudu iya bụ; Jierobowamu bya akpua mkpukpu Shekemu l'ali ubvu ubvu Ifuremu kpushia ya ike; buru l'eka ono. Ọ buru l'eka ono be o shi je akpua mkpukpu Peniyelu.

²⁶Jierobowamu bya epfua l'ime obu iya su: “Ali-eze-a be e-mechakwaa laphu ọnu-ọlo Dévidi azu l'eka. ²⁷Ọ -buru le ndu-a ejeje egwe ngweja l'eze-ọlo Chipfu; le Jierúsalem be obu phe a-laphukwa azu l'eka nnajiphu phe no; mbu Rehobowamu, bu eze ndu Jiuda. ẹphe eworu mu gbua; lapfushia Rehobowamu, bu eze ndu Jiuda.”

²⁸Ọo ya bụ; eze bya ejecha akpata ishi; o gude mkpola-ododo kpua unwu-eswi labo; bya asu phe: “Eje Jierúsalem be dunukaru unu ẹn्या. Unube ndu Ízurelu; unu waa Chileke unu baa; mbu onye dufutaru unu

l'alì Ijiputu!”²⁹ O woru nanu dobe le mkpukpu Betelu; dobe nanu ophu le mkpukpu Danu.³⁰ Iphe ono buru iphe-eji; noo kele ephe baaharu unwu-eswi ono eja; je akpaa l'ophu no le Danu.

³¹ Jierobowamu kpushikwapho ulo-agwa l'eka aagwaje iphe; bya eshi l'ime ndu Izurelu ono l'ophu hota ndu abudu ndu Livayi ephe nodu anoduje egwe eja l'eka ono.³² O bya edobe obo-iphe lonwa esato le mboku, o du l'abali iri l'ise, bukwapho egube obo-iphe ophu aaboje l'alì Jiuda. Teme o nodu egwejewaro ngweja l'oru-ngweja. Nokwapho g'o meru iya le Betelu bu ono; mbu o wata agwa unwu-eswi ono, o kpushiru ono. O bya edobekwapho ndu anoduje egwe ngweja le Betelu l'eka ono, aagwaje iphe ono.³³ O -rwuepho gonwa esato du l'abali iri l'ise, bu iya bu mboku ono, o hofutaru l'obu iya doberu ndu Izurelu g'ephe boje obo-iphe ono; o bya eje l'oru-ngweja ono, o kpuru le mkpukpu Betelu ono; je anodu iya kpo o unwu-isensu oku.

Onye ke Chileke, shi l'alì Jiuda

13¹ Noo ya; o buerupho ge Jierobowamu pfuru l'iphu oru-ngweja ono akpo unwu-isensu oku ono be onye ke Chileke shi l'alì Jiuda gude opfu, shi Chipfu lonu byarwuta Betelu.² Onye ono raa opfu ono, Chipfu pfuru ono arara kpua oru-ngweja ono su: “Gube oru-ngweja-a! Chipfu suru-a: ‘Ee-mechaa nwua nwa nwoke lonulo Dévidi. Epha iya a-buru Jiosaya. Nwata ono be e-gude ndu-uke ono, egweje eja l'eli eka ono, aagwaje iphe ono gwee eja; mbu ndu ono, anoduje ngu l'eli akpo unwu-isensu oku ono. Okpu nemadzu be aakpo oku l'eli ngu!’ ”³ Onye ke Chileke ono bya emee iphe-ohubama su: “Owaa bu iphe-ohubama, Chipfu pfuru opfu iya su: ‘Oru-ngweja-a be a-dakposihu; ntụ, du iya nu awushihu!’ ”

⁴ Eze, bu Jierobowamu numaepho iphe ono, onye ke Chileke ara ekpu oru-ngweja ono, no le mkpukpu Betelu ono; o gbe l'oru-ngweja ono machia eka su: “Unu gude iya!” Eka ono, o maberu iya ono nwua ya lwaa; kpo hu iya nkụ k'ophu bu l'o to duedu ike sephu iya azu.⁵ Oru-ngweja ono dakposihu; ntụ iya wushihu, bu iya bu iphe-ohubama ono, onye ke Chileke pfuhawaru le Chipfu suru l'oo-me ono.

⁶ Eze su onye ke Chileke ono: “Rwona Chipfu, bu Chileke ngu; mbu pfunuru nu iya l'iswi ehu mu; k'ophu eka mu a-du g'o shi du.” Onye ke Chileke ono bya arwo Chipfu; o mee; eka eze du g'o shihawaa du le mbu.

⁷ Eze su onye ke Chileke ono: “Tsoru mu g'anyi je l'unuphu giiria nri; ge mu anyakokwa ngu pho iphe.”

⁸ Onye ke Chileke ono su eze: “O betakporu i jee e-ke iphe, du l'ulo ngu ebo; nu mu uzi lanu; be mu tee tsodu ngu abahu. Teme ophu mu ta abya-du e-ri nri; ozoo ngu-a mini l'eka-a.⁹ Noo kele Chipfu nmaru mu okwa

iya anmanma sụ: ‘Be rikwa nri; ọphu ị ngụkwa mini; g’ò tọ bụkwaru ụzo, i shiru bya bẹ ii-shi laa.’” ¹⁰ Ọo ya bụ; o tsoru ụzo ọzo; ọphu ọ bụedu ụzo ọphu o shiru g’ọbaya Bẹtelu bẹ o shiru lashia.

Onye mpfuchiru Chileke, shi Bẹtelu

¹¹ Ọ nweru nwoke ọgerenya, bụ onye mpfuchiru Chileke, bu lẹ Bẹtelu. Ụnwu nwoke ono je edokọtaru iya iphemiphe, onye kẹ Chileke phọ byaru emee lẹ Bẹtelu mbọku ono. Ọpfi, o pfukọtaru eze bẹ ẹphe pfukọtaru nna phẹ ono. ¹² Nna phẹ jia phẹ sụ: “?Bụ ụzo ole bẹ o shiru?” Ọo ya bụ; ụnwegirima iya ono bya egoshi iya ụzo ọphu onye kẹ Chileke ono, shi Jiuda ono shiru. ¹³ Ọ sụ ụnwegirima iya ono: “Ngwa; unu doziaru mu nkapfụ-igara!” Ọo ya bụ; ẹphe doziaru iya nkapfụ-igara ono; o nyikota iya; ¹⁴ gbagbua chipyabe onye kẹ Chileke ono. O je ahụma iya l’ẹka ọ nọ anọ l’upfu achi. Ọ jia ya sụ: “?Bụ gubedua bụ onye kẹ Chileke ono, shi Jiuda?” Ọ sụ iya: “Ee; ọo mbẹdua.”

¹⁵ Ọ sụ iya: “Tsuru mu g’anyi je l’unuphu g’ii-ria nri.”

¹⁶ Onye kẹ Chileke ono sụ iya: “Mu tee tsokwaru ngu alaphu azụ; ọphu mu etsokwaru ngu abahụ ibe ngu; ọphu mu erikwa nri; ọphu mu angukwa mini l’ẹka-a. ¹⁷ Nno kele Chipfu tūru mu ekemu sụ gẹ mu te erikwa nri; ọphu mu angukwa mini l’ẹka-a; tẹme g’ò tọ bụkwaru ụzo ọphu mu shiru bya bẹ mu e-shi laa.”

¹⁸ Ọ sụ iya: “Mbẹdua l’onwomu bụkwapho onye mpfuchiru g’i bụ. Ojozi, shi l’ẹka Chipfu bẹ pfuru yeru mu sụ gẹ mu bya eduphuta ngu azụ g’anyi je ibe mu; g’i ria nri; ngua mini.” Obenu l’ọo ụka bẹ ọ dzuru iya ẹgube ono. ¹⁹ Ọo ya bụ; onye kẹ Chileke ono tsoru iya; ẹphe je eria; ngua l’ibe iya.

Oduma adzụ-gbu onye kẹ Chileke, shi Jiuda

²⁰ Nno ya; ẹphe gudekwadua nri l’ẹka eri; Chipfu pfuru yeru onye mpfuchiru, ọphu ka aburu ọgerenya ono, duphutaru iya azụ phọ. ²¹ Ọ raswerehu sụ onye kẹ Chileke ono, shi Jiuda ono: “Chipfu sūru-a: ‘Leshinu i ti meduru iphe, Chipfu pfuru ngu; ọphu i ti dobeeduru ekemu ono, Chipfu, bụ Chileke ngu tūru ngu ono; ²² ị lwaphuta azụ; bya eria nri; ngua mini l’ẹka ono, o sūru ngu g’i ti rikwa nri; ọphu ị ngụkwa mini ono; bẹ e tee likwa odzu ngu l’ilu nna ngu phẹ!’”

²³ Onye kẹ Chileke ono richaephō nri; ngua mini; onye mpfuchiru ono, duphutaru iya azụ ono je edoziaru iya nkapfụ-igara iya. ²⁴ Ọ lashia; yee oduma dzuda l’ụzo. Oduma ono dzụ-gbua ya; parụ odzu iya togbo lẹ gbororo; nkapfụ-igara iya; mẹ oduma ono pfuru iya lẹ mgboru. ²⁵ Ndu nemadzụ ghatashia; bya ahụma odzu iya g’ò dabyiru l’ụzo; waa oduma, pfuru iya lẹ mgboru; ẹphe bahụ lẹ mkpukpu, nwoke ọgerenya, bụ onye mpfuchiru phọ bu; je edoo ya.

²⁶Teke onye mpfuchiru ono, bu iya dubataru iya l'ibe iya ono nūmaru iphe, meru nū; o sū: “O kwa onye ke Chileke ono, te emeduru iphe, Chipfu pfuru ono. Chipfu wowaru iya nū oduma; o dzua ya; dzu-gbua; egube ono, Chipfu pfuru iya ya ono.”

²⁷O sū unwegirima iya: “Unu doziaru mu nkafu-igara.” Epe bya edozia ya. ²⁸O je je ahuma odzu ono g'o dabyiru l'uzo. Nkafu-igara; waa oduma pfuru iya le mgboru. Ophu oduma ono ta ataduru odzu iya ono; ophu o dzu-gbuduru nkafu-igara ono. ²⁹Tobudu iya bu; onye mpfuchiru ono pata odzu onye ke Chileke ono tukobe l'eli nkafu-igara; vulaa mkpukpu iya; je araa ekwa iya; woru iya lia. ³⁰O buru l'ilu nkiya be o liru iya. Epe raa ekwa iya su: “Oowa-e; nwune mu-e!”

³¹O licha ya pho; o sū unwegirima iya: “Mu -nwuhuepho; unu lia odzu mu l'ilu ono, e liru onye ke Chileke ono; unu chiru okpu mu dokube okpu nkiya. ³²Noo kele ozi ono, Chipfu ziru iya; o bya araru kpua oru-ngweja ono, du le mkpukpu Betelu ono; me ulo-agwa ono, dugbaa l'eka aagwaje iphe le mkpukpu, dukota l'ali Sameriya ono be a-vukotakwa.”

³³Iphe ono mechakpo; ophu Jierobowamu ta aghaduru umere; haa eme ejo-iphe, oome. Iphe, o mechiaru bu l'o gbē bya ahotagbaa ndu a-nodu egwe eja l'eka aagwaje iphe ono. Iphe, bu onye o du g'o buru uke gweje ngweja l'eka ono, aagwaje iphe ono be onabataje; doo ya nsō; mee ya onye egweje ngweja l'eka aagwaje iphe ono. ³⁴Iphe ono bya aburu iphe-aji, du lonulo Jierobowamu. O buru iya kpataru iphe, e meru epe chiru le mgboko; woru phe mee epe buru mkpurupyata.

Ozi, Chipfu ziru Ahayijia g'o zia Jierobowamu

14 ¹Le teke ono be iphe-ememe guderu Abayijia, bu nwa Jierobowamu. ²Jierobowamu su nyee ya: “Gbeshi; mee onwongu gi gbaa iche; g'o to du onye a-hube ngu ama li bu nyee mube Jierobowamu. Tugbaa jeshia mkpukpu Shilo. Ii-huma onye mpfuchiru Chileke, bu Ahayijia l'eka ono; mbu onye ono, suru le mu a-buru eze ndu Izurelu ono. ³Guderu iya ishi buredi iri; waa akara; me ite manu-enwu; g'o karu ngu iphe, e-mechaa nwua l'ehu nwata-a.” ⁴Nyee Jierobowamu bya emee ya nno; bya agbeshi tugbaa; o buru iya eje mkpukpu Shilo l'ibe Ahayijia.

Ahayijia be ta aphu-rweedu aphu-rwe; kele nka lawaru iya l'anya. ⁵Ole Chipfu be pfuhawaru Ahayijia su: “Nyee Jierobowamu be abyakwa ngu akpata ishi ehū nwa iya, iphe eme. O buru iphe, ii-pfuru iya bu egube-a; waa egube-a. Noo kele teke o byarwutaru; be oo-meahaa g'o bu onye ozo du iche.”

⁶No iya; Ahayijia bya anumaepho igiji okpa iya g'ooje abya lonu ulo; o su: “Bata-o; nyee Jierobowamu! ?Bu gunu meru g'o gude i nodu eme g'a su li bu onye ozo? E zikwaru mu ozi, du eji ge mu zia ngu. ⁷Lashia; je ezia Jierobowamu su iya le Chipfu, bu Chileke ke Izurelu suru-a: ‘Mu

kutseru ngu l'echilabọ ndu Ízurelu; mee ngu; ị bụru onye-ishi ndibe mu, bụ Ízurelu. ⁸Mu bukafuli alị-eze ono l'ọnulo kẹ Dévidi woru iya nụ ngu; ọpụ ị tị dudu gẹ nwozi mu, bụ Dévidi, bụ onye ono, mekotaru ekemu mu; bya egude obu iya g'ọ ha tsoo mu; bya abụerupho iphe, pfulu nha-munha kpẹkpu bẹ o shi emeje l'iphu mu. ⁹Ejo-iphe, i meru bẹ kakota kẹ ndu ọpụ vu ngu ụzo. I meshiru onwongu agwa; gude igwe kpushia unwu ntekpe; shi nno kpatsua mu ẹhu-eghu; tẹme i wowaru mu docha edocha l'azu ngu.

¹⁰“Sụ-a; iphe ono, i meru ono; bẹ e-mekwa gẹ mu wobata ẹjo-iphe l'ibe Jierobowamu. Iphe, bụ nwa nwoke shi l'ibe iya; m'ọ bụ ohu; m'ọ bụ amadu lẹ Ízurelu bẹ mu e-me g'ẹphe chihu. Ọo g'eekepoje ntụ-a bụ gẹ mu e-kpofu ndibe Jierobowamu; jasụ ibe iya l'ophu abvukota. ¹¹Onye shi l'ọnulo Jierobowamu -nwuhu lẹ mkpukpu bẹ bụ nkuta a-ta anụ iya; onye ọpụ nwuhuru l'azu ẹgu bụ udele bẹ a-vuka anụ iya. Nokwa gẹ Chipfu pfulu bụ ono.’

¹²“A bya lẹ gubedua; tugbua lashia ibe ngu. I -bebeepho tūa ọkpa lẹ mkpukpu unu bẹ nwata ono a-nwuhu. ¹³Ndu Ízurelu l'ophu bẹ a-kwa ẹkwa nwata ono; woru iya lia. Ọo ya kpoloko l'iphe, bụ unwu Jierobowamu bụ onye ee-li elili; noo kele ọo ya kpoloko bụ onye Chipfu, bụ Chileke kẹ Ízurelu humaru iphe, dū ree l'ẹhu l'ibe Jierobowamu l'ophu.

¹⁴“Ozo bụ l'oo Chipfu l'onwiya a-pfulu onye a-buru eze ndu Ízurelu. Ọ bụru onye ono e-kpo ndibe Jierobowamu g'eekepoje ntụ-a. Mbụ; ọ buakwaa iphe nta; e tee dobeekwa iya edobe. ¹⁵Chipfu bẹ a-da ndu Ízurelu ẹka kẹ njo l'ẹhu; k'ophu ẹphe a-dū g'ekperema, enwunga enwunga lẹ mini. Oo-pheshi pẹ epheshi l'alị oma ono, ọ nuru nna pẹ ono; woru pẹ tūkashia nanụ nanụ l'azu ẹnyimu Yufurétisu. Noo kele ẹphe gudewaa itso Ashera ono, ẹphe kpobegbaaru ono kpatsua Chipfu ẹhu-eghu. ¹⁶Oo-gude k'iphe-ẹji ono, Jierobowamu meru ono; mẹ k'iphe-ẹji ono, o meru ndu Ízurelu ye ẹka ono; mịa ndu Ízurelu ẹnya.”

¹⁷Tobudu iya bụ; nyee Jierobowamu gbalihu; ọ bụru iya ala Tiza. Atutu, ọtu ọkpa l'ọnulo; nwata ono nwuhu. ¹⁸Ízurelu l'ophu lia ya; kwaa ẹkwa iya ẹgube ono, Chipfu shi l'onu onye-ozu iya, bụ Ahayijia, onye mpfuchiru Chileke pfuhawa iya ono.

Anwuhu Jierobowamu

¹⁹Iphe ozo, nwugbaberu nū teke Jierobowamu bụ eze; mẹ ọgu, ọ lwuru; mẹ g'ọ gude bụru eze bẹ e dekotaru l'ekwo-akọ, e deshuru iphe, ndu eze ndu Ízurelu meru. ²⁰Jierobowamu bẹ bụru eze ukporo apha l'apha labọ. Ọ nwuhu lapfushia nna iya pẹ. Nadabu, bụ nwa iya bụru eze nochia ẹnya iya.

Teke Rehobowamu bụ eze ndu Jiuda

²¹Rehobowamu; nwa Sólomonu bụru eze lẹ Jiuda. Ọ nwaru ukporo apha labọ l'apha lanụ; teke ọ bya aburu eze obu. Iphe, ọ noru l'aba-eze bụ

apha iri l'èsaà lẹ Jierúsalemú, bú iya bú mkpukpu ono, Chipfu hófutaru l'ipfu Ízurelu l'ophu g'ò buru ẹka ẹpha iya e-reje ire ono. Ẹpha ne iya bú Nama onye Amọnu.

²²Ndu Jiuda bya emee ejo-ememe l'ẹnya Chipfu. Iphe-ẹji, ẹphe meru kpatsu Chipfu okophoo; kele ẹphe meru iphe-ẹji, ka ọphu nna pẹ me-ru. ²³Ẹphe kputakwarupho ẹka aagwajẹ iphe doberu onwophe; dobegbaa mkpuma, dú nsọ; mẹ itso Ashera l'úbvú; mẹ lẹ mkpula mkpula oshi, kpu-gbaaru kẹ gayii. ²⁴L'alí ono l'ophu bẹ ẹphe nwekwarupho unwoke, agba ụkpára l'ulo agwa pẹ. Ụrwuali ono, ọhamoha shi arwu ono; mbụ ọhamoha ono, Chipfu chifuru l'alí pẹ woru iya nù ndu Ízurelu ono; bẹ ẹphe arwukota g'ò ha.

Ndu Ijiputu ezebata lẹ Jierúsalemú

(2Iphe 12:1-11)

²⁵O be l'apha, kwe Rehobówamu apha ise, ọ wataru aburu eze; Shishaku, bú eze ndu Ijiputu byatashia ọgu lẹ Jierúsalemú. ²⁶Ọ bya evukochoaa ẹku, dú l'ulo Chipfu; mẹ ẹku, dú l'ulo eze. O vutakota iphemiphe; mbụ chitachaa iphe, eegudeje egbobuta onwonye ono g'ò ha, Sólomọnu gude mkpọla-ododo kpúshia phọ. ²⁷Tọbudu iya bú; eze, bú Rehobówamu bya egude onyirubvu kpu-phukota iphe ono azu; gude dochia ẹnya iya ọphuu; bya eworu iya ye l'ẹka ndu-ishi ndu eche ọnu ẹka eeshije abahu l'ibe eze nche; g'ẹphe leta iya ẹnya. ²⁸Ọ nọdu abujeru teke eze eje l'ulo Chipfu; ndu nche ono aparu iphe, eegudeje egbobuta onwonye ono. E -mechaa; ẹphe ewophuta iya azu bya edobe l'ulo-nche.

Anwuhu Rehobówamu

(2Iphe 12:15-16)

²⁹Iphe ọzo, Rehobówamu megbaberu; mẹ iphemiphe, o mekọtaru bẹ e dekotaru l'ekwo-akọ, e deshiru iphe, ndu eze ndu Jiuda meru. ³⁰Rehobówamu yẹ Jierobowamu ta alwu-buhujeduru ọgu alwu-buhu. ³¹Rehobówamu bya anwuhu lapfushia nna iya pẹ. E lia ya l'ẹka e liru nna iya pẹ lẹ mkpukpu Dévidi. Ẹpha ne iya bú Nama onye Amọnu. Abyíjiam, bú nwa iya nwoke buru eze nọchia ẹnya iya.

Teke Abyíjiam bú eze ndu Jiuda

(2Iphe 13:1—14:1)

15 ¹O be l'apha, kwe Jierobowamu nwa Nebatu apha iri l'èsato, ọ wataru abụ eze ndu Ízurelu; Abyíjiam bahụ l'aba-eze ndu Jiuda. ²Iphe, ọ nọru l'aba-eze lẹ Jierúsalemú bú apha ẹto. Ẹpha ne iya bú Maka nwada Abishalomú.

³Abyíjiam bẹ mekotaru iphe-ẹji, nna iya mehawaru. Obu iya l'ophu bẹ ọ tọ kpọduru ye l'ẹka Chipfu, bú Chileke iya nọ; ẹgube ono obu Dévidi, bú

nna iya oche shi dụ phọ. ⁴Ọle ọo opfu ẹhu Dévidi bẹ Chipfu, bụ Chileke iya gude nụ iya nwa, a-nọchia ẹnya iya lẹ Jierúsalemu; bya emee gẹ Jierúsalemu pfushia ike. ⁵Iphe, kparụ iya nụ bụru lẹ Dévidi bẹ meru iphe, pfuru ọto l'ẹnya Chipfu. Ọ tọ hajeduru eme iphe, Chipfu turu iya ekemu iya jasụ g'ọ nọ-beru; a -gufuepho k'opfu ẹhu Uráya, bụ onye Hetu.

⁶Ọgu gudeepho adapheru Rehobówamu yẹ Jierobowamu jeye gẹ Abyí-jiam nọ-beru.

⁷Iphe ọzo, Abyíjiam megbabẹru; mẹ iphemiphe, o mekotaru bẹ e dekotaru l'ekwo akọ, e deshiru iphe, ndu eze ndu Jiuda meru. ⁸Ọo ya bụ; Abyíjiam nwuhu lapfushia nna iya phe. E lia ya lẹ mkpukpu Dévidi. Asa, bụ nwa iya nwoke bụru eze nọchia ẹnya iya.

Teke Asa bụ eze ndu Jiuda

(2Iphe 15:16—16:6)

⁹L'apha, kwe Jierobowamu ukporo apha, e -shi teke o beberu bụru eze ndu Ízurelu bẹ Asa byaru aburu eze ndu Jiuda. ¹⁰Iphe, ọ nọru l'aba-eze bụ ukporo apha labọ l'apha lanụ lẹ Jierúsalemu. Epha ne iya oche bụ Maka nwada Abishalomu.

¹¹Asa bẹ meru iphe, pfuru ọto l'ẹnya Chipfu; egube Dévidi, bụ nna iya meru. ¹²Ọ chishikotaru iphe, bụ unwoke, agba ukpara l'ulo agwa l'alị ono l'ophu; bya alwukota nshi, nna phe gwotaru dobe. ¹³Ọ nafucharu Maka, bụ ne iya oche okwa eze-nwanyị, ọ bụ; kele o doberu ejo itso agwa Ashera. Asa bẹ gbukwoshiru itso Ashera ono je akpoo ya oku lẹ nsuda nggele Kidironu. ¹⁴A -gufukpooro lẹ Asa ta aphoshiduru ẹka ono, aagwajẹ iphe ono; obu iya g'ọ ha bẹ ọ kpokotaru ye l'ẹka Chipfu nọ jeye g'ọ nọ-beru. ¹⁵Ọ wotaru iphe, nna iya doberu nsọ; mẹ iphe, yẹbedua doberu nsọ bya edobe l'eze-ulo Chipfu; mbụ mkpola-ochaa; mẹ mkpola-ododo; mewardu ivu ọzo.

Asa etso Basha ọgu

(2Iphe 16:1-6)

¹⁶Ọgu gudeepho adaru Asa yẹ Basha, bụ eze ndu Ízurelu teke ephe-nebo bụ ishi. ¹⁷Basha, bụ eze ndu Ízurelu bapfu ndu Jiuda ọgu; bya akpuaha mkpukpu Rama g'ọ shihu ike; g'ee-shi g'ọ tọ dụ onye e-shi lẹ ke Asa, bụ eze ndu Jiuda lufu; ọzoo bahụ iya abahụ.

¹⁸Tobudu iya bụ; Asa wotakota mkpola-ochaa; mẹ mkpola-ododo, phoduru nụ l'eku, dụ l'eze-ulo Chipfu; mẹ l'eku, dụ l'ibe eze; woru ye ndu-ozu iya l'ẹka; bya ezia phe g'ephe je ibe Benu-Hadadu nwa Taburimonu; mbụ nwanwa Heziyonu, bụ eze ndu Arámu. Eka o bu bụ lẹ Damasukosu. G'ephe je ezia ya sụ: ¹⁹“Gẹ mu lẹ ngu tugbanu bụru nanu; egube nna mu yele nna ngu shi tugba ono. Qwaa bụ mkpola-ochaa; mẹ mkpola-ododo, mu achie ngu. Jiko tugbunaa je emebyia atugba ono, unu lẹ Basha, bụ eze ndu Ízurelu tugbaru ono; k'ophu ọo-paru mu haa.”

²⁰Ọo ya bụ; Benu-Hadadu kweta iphe ono, eze, bụ Asa pfuru ono. O yefu ndu-ishi ndu ojogu iya; ephe jeshia ogu le mkpukpu, dugbaa l'ali Izurelu. Ephe lwuta mkpukpu Ijionu; me mkpukpu Danu; me mkpukpu Abelu-Betu-Maka; me mkpukpu Kineretu l'ophu; mekpoo ali ndu Nafutali l'ophu. ²¹Basha numaepho iphe, meru nu; o haa akpu mkpukpu Rama g'o shihu ike; o buru iya ala Tiza. ²²Tobudu iya bu; eze, bu Asa bya atuaru ndu Jiuda l'ophu ekemu; ophu o dudu onye o gufuru. O su g'ephe je evutakota mkpuma ono; yee oshi ono, Basha shi gude akpu mkpukpu Rama g'o shihu ike ono. O buru iya be eze, bu Asa gude kpu mkpukpu Geba, du l'ali Benjaminu; o shihu ike; waa mkpukpu Mizupa.

Anwuhu Asa
(*2Iphe 16:11-14*)

²³Iphe ozo, Asa megbaberu; me ehuka ehuka, o mekotaru; waa iphemiphe, o meru; mekpoo mkpukpu, o kpushiru be e dekotaru l'ekwo-ako, e deshiru iphe, ndu eze ndu Jiuda meru. O buru g'o kahwaru buru ogerenya be iphe-ememe meaharu iya l'okpa. ²⁴Ọo ya bu; Asa bya anwuhu lapfushia nna iya phe; e lia ya l'eka e liru nna iya phe le mkpukpu Dévidi, bu nna iya. Jiehoshafatu, bu nwa iya nwoke buru eze nochia enya iya.

Teke Nadabu bu eze ndu Izurelu

²⁵Nadabu, bu nwa Jierobowamu bya aburu eze ndu Izurelu l'apha, kwe Asa, bu eze ndu Jiuda apha labo. Iphe, Nadabu noru l'aba-eze ndu Izurelu bu apha labo. ²⁶O mee ejo-ememe l'enya Chipfu; tsokota uzo nna iya tso-ru; mbu mee iphe-eji ono, o kpataru ndu Izurelu ye eka ono.

²⁷Basha nwa Ahayijia k'onulo Isaka bya agbaaru Nadabu ejo-idzu; woru iya gbua le mkpukpu Gibetonu, du l'ali Filisitayinu; le teke ono, Nadabu yee ndu Izurelu l'ophu kephetaru mkpukpu ono. ²⁸O buru l'apha, kwe Asa apha eto, o bu eze ndu Jiuda be Basha gburu Nadabu; bya aburu eze nochia enya iya.

²⁹Basha bebeerupho buru eze; o gbushikota ndibe Jierobowamu g'ephe ha. Ophu o dudu onye o haru g'o nodu ndzu l'ibe Jierobowamu. O tuko phe g'ephe ha gbushikota egube ono, Chipfu shi lonu onye-ozu iya, bu Ahayijia ke Shilo pfua l'oo-du ono. ³⁰O buru iphe, kparu iya nu bu k'iphe-eji ono, Jierobowamu meru; me ophu o kpataru ndu Izurelu ye eka ono; me k'ehu-eghu ono, o kpatsuru Chipfu, bu Chileke Izurelu.

Anwuhu Nadabu

³¹Iphe ozo, nwugbaberu nu teke Nadabu bu eze; me iphemiphe, o meru be e dekotaru l'ekwo-ako, e deshiru iphe, ndu eze ndu Izurelu meru. ³²Ogu gudeepho adaru Asa yee Basha, bu eze ndu Izurelu teke ephenebo bu ishi.

Teke Basha bu eze ndu Ízurelu

³³Ọ bụru l'apha, kwe Asa apha ẹto, ọ bụ eze ndu Jiuda; bẹ Basha nwa Ahayijia byaru aburu eze kẹ ndu Ízurelu lẹ mkpukpu Tịza. Iphe, ọ nọru l'aba-eze ono bu ukporo apha l'apha ẹno. ³⁴O mee ẹjo-ememe l'enyanya Chipfu; tsoephọ ọzo kẹ Jierobowamu; mekọta iphe-ẹji ono, ọ kpataru ndu Ízurelu mee ono.

16 ¹Tobudu iya bu; Chipfu bya epfuaru Jiehu; nwa Hanani iphe laru lẹ k'ẹhu Basha su: ²“Eshi ọphu mu kulitaru ngu l'ime urwuku; bya emee ngu g'i bụru onye edu ndibe mu, bu ndu Ízurelu; i gbẹ ghaa ọhu tsochiaru ọzo kẹ Jierobowamu; bya emewaa gẹ ndibe mu, bu ndu Ízurelu mee iphe-ẹji; mbu g'ephẹ gude iphe-ẹji pẹ ono kpatsu mu ẹhu-eghu; ³bẹ mu e-me gẹ Basha; mẹ ndibe iya chihu. Mu e-me ndibe ngu ẹgube ono, mu meru ndibe Jierobowamu; nwa Nebatu. ⁴Ndibe Basha pẹ onye ọphu, nwuhuru lẹ mkpukpu bu nkuta a-ta iya. Onye ọphu, nwuhuru lẹ mgbeğu aburu ẹnu, epe l'eli a-vuka anu iya.”

Anwuhu Basha

⁵Iphe ọzo, nwugbaberu nu teke Basha bu eze; mẹ iphe, o meru; mẹ ẹhuka ẹhuka, o mekotaru bẹ e dekotaru l'ekwo-akọ, e deshiru iphe, ndu eze ndu Ízurelu meru. ⁶Basha bya anwuhu lapfushia nna iya pẹ; e lia ya lẹ mkpukpu Tịza. Ela, bu nwa iya nwoke buri eze nochia ẹnya iya.

⁷Opfu, Chipfu ono, onye mpfuchiru Chileke, bu Jiehu; nwa Hanani pfuru l'opfu ẹhu Basha yele ndibe iya pọ vukotaephọ. Ọ buri iphe, kparu iya nu bu k'ẹjo-iphe, o megbaberu l'enyanya Chipfu; shi nno kpatsu iya ẹhu-eghu; mbu bya emeahaa gẹ ndibe Jierobowamu; ọle ọ gbekwa buri yebedua gbushiru pẹ.

Teke Ela bu eze ndu Ízurelu

⁸Ọ buri l'apha, kwe Asa ukporo apha l'apha ishii, o shi butaru eze ndu Jiuda; bẹ Ela nwa Basha byaru aburu eze ndu Ízurelu. Iphe, ọ nọru l'aba-eze ono bu apha labọ lẹ Tịza.

⁹Onye-ozu iya, bu Zimiri, bu onye-ishi nkeru-ẹbo ugbo-inya iya bya agbaaru iya ẹjo-idzu. Teke ono bẹ Ela noro l'ulo Aza, bu onye-ishi l'ibe-eze lẹ mkpukpu Tịza angu mẹ angu-sweshi iphu. ¹⁰Zimiri bapfu iya je echitsua ya l'alị; woru iya gbua. Ọ buri l'apha, kwe Asa ukporo apha l'apha ẹsaa, o shi butaru eze ndu Jiuda bẹ Zimiri gburu Ela obu; bya aburu eze nochia ẹnya iya.

¹¹Zimiri buerupho eze; ọ buri anozeta, ọ nozetaru l'aba-eze ono; ọ tuko ndibe Basha gbushikota. Ọphu ọ dudu nwa nwoke, o gbuphodoru mẹ nanu. O gbukotaru abubu iya pẹ; mẹ ndu epe l'iya eshi onya. ¹²Ọo ya bu; Zimiri bya emee; ndibe Basha l'ophu bukotaru mkpurupyata. E shi

nno; ọ vụa mbụ opfu ono, Chipfu shi l'ọnu Jiehu, bụ onye mpfuchiru iya pfua lẹ k'ehu Basha ono. ¹³Iphe, kpatarụ iya nụ bụru iphe-ẹji ono, Basha yee nwa iya, bụ Ela meshiru; teme ẹphe kpata gẹ ndu Ízurelu mekwaa ya phọ ono; mbụ gude ọgalemkpa agwa ono, ẹphe agwa ono; shi nno kpatsu Chipfu, bụ Chileke kẹ Ízurelu ẹhu-eghu.

¹⁴Iphe ọzo, nwụgbaberu nụ teke Ela bụ eze; mę iphe, o meshiru bẹ e dekotaru l'ekwo-akọ, e deshiru iphe, ndu eze ndu Ízurelu meru.

Teke Zimiri bụ eze ndu Ízurelu

¹⁵Ọ bụru l'apha, kwe Asa ụkporo apha l'apha ẹsaa, o shi bataru eze ndu Jiuda; bẹ Zimiri nọru abali ẹsaa l'aba-eze lẹ mkpụkpu Tịza. Teke ono bẹ ndu ojogu ndu Ízurelu dọru lẹ mkpụkpu Gibetonu ono, dụ l'ali Filisitayinu. ¹⁶Ndu ono, dọru nụ ono bya anuma lẹ Zimiri bẹ gbaru eze ejo-idzu; gbua ya; ẹphe nọdu mbọku ono l'eka ono, ẹphe dọru ono mee Omuri, bụ onye-ishi ndu ojogu ono g'ọ bụru eze ndu Ízurelu. ¹⁷Ọo ya bụ; Omuri yee ndu Ízurelu ono, yee ya nọkota lẹ Gibetonu; shi l'eka ono wufu tųgbua je ekephee mkpụkpu Tịza. ¹⁸Zimiri hụmaepho laanatawa mkpụkpu ono; ọ bahụ lime ụlo, dụ l'ibe-eze, bụ ẹka aano-duje zeeru onwonye; nọdu iya lime nwuru ọku ye l'ulo-eze ono; o tsugbua ya. ¹⁹Mkpata iya bụru iphe-ẹji, o megbaberu. O meru ejo-iphe lenya Chipfu; bya etsoo ụzo Jierobowamu; mee iphe-ẹji ono, ọ kpatarụ gẹ ndu Ízurelu ye ẹka ono.

²⁰Iphe ọzo, nwụgbaberu nụ teke Zimiri bụ eze; mę ejo-idzu, ọ gbaru bẹ e dekotaru l'ekwo-akọ, e deshiru iphe, ndu eze ndu Ízurelu meru.

Teke Omuri bụ eze ndu Ízurelu

²¹Tọbudu iya bụ; ndu Ízurelu bya ekekaha onwophe ẹbo. Ndu lanu turu ikẹ yeru Tibuni; nwa Ginatu g'ẹphe mee ya eze; ndu ọphuu turu ikẹ yeru Omuri. ²²Ọle ndu ọphu tsoru Omuri bẹ ka ndu ọphu tsoru Tibuni; nwa Ginatu ọkpehu. E mechaa; Tibuni nwụhu; Omuri bụru eze.

²³Ọ bụru l'apha, kwe Asa ụkporo apha l'apha iri lẹ nanu, o shi bataru eze ndu Jiuda; bẹ Omuri byaru aburu eze ndu Ízurelu. Iphe, ọ nọru l'aba-eze bụ apha iri l'ẹbo. Apha ishii bẹ ọ bụru eze lẹ mkpụkpu Tịza. ²⁴Ọ bya azuta úbvú Samériya l'eka Shemeru. Ọ bụru mkpọla-ochaa, ẹrwa iya dụ talentu labo bẹ ọ zuru iya. Ọ bya akpua mkpụkpu leli úbvú ono; woru iya gụa Samériya, bụkwapho ẹpha Shemeru ono, bụ onye shihawaa nweru úbvú ono.

²⁵Omuri bẹ meru ejo-ememe lenya Chipfu. Ejo-iphe, o meru bẹ kakota kẹ ndu vuhawa iya ụzo. ²⁶Noo kẹle o tsoru ụzo Jierobowamu; nwa Nebatu; bya emee iphe-ẹji ono, o meru gẹ ndu Ízurelu ye ẹka ono; mbụ gude agwaphe ọgalemkpa agwa shi nno kpatsua Chipfu, bụ Chileke kẹ Ízurelu ẹhu-eghu.

Anwụhu Omuri

²⁷Iphe ọzo, nwụgbaberu nụ teke Omuri bụ eze; mę iphe, o meru; mę ẹhuka ẹhuka, o mekotaru bẹ e dekotaru l'ekwo-akọ, e deshiru iphe, ndu

eze ndu Ízurelu meru. ²⁸Omuri nwùhu lapfushia nna iya phe. E lia ya le Samériya. Éhabu, bu nwa iya nwoke buru eze nochia enya iya.

Teke Éhabu bu eze ndu Ízurelu

²⁹Ọ buru l'apha, kwe Asa ụkporo apha l'apha iri l'eshato, e -shi g'ọ byaru aburu eze ndu Jiuda; be Éhabu nwa Omuri byaru aburu eze ndu Ízurelu. Iphe, ọ nọru l'aba-eze bu ụkporo apha l'apha labo le Samériya. ³⁰Éhabu nwa Omuri bya emee ejo-ememe l'enya Chipfu kangokotachaa ndu ophu vuhawa iya ụzo buru eze. ³¹Ọ to bulekwa l'o meru iphe-eji ono, Jierobowamu nwa Nebatu meru kpologo; obenu l'ọ lukwarupho Jiezebelu nwada Etu-Belu, bu eze ndu Sayidonu. Ọ gwaru agwa ono bu Balu; bya abaru iya eja. ³²Ọ kpuru Balu oru-ngweja l'ulo Balu, ọ kpuru le mkpukpu Samériya. ³³Éhabu dobekwarupho ntekpe Ashera; bya emebaa iphe ozo gude kpatsu Chipfu, bu Chileke ke Ízurelu ehu-eghu; mbu kangokota ndu ophu vuhawa iya ụzo.

³⁴Ọo teke Éhabu bu eze be Hiyelu ke Betelu kpuru mkpukpu Jieriko. Teke o turu okpa igbulok mkpukpu ono be o phuru iya ishi okpara iya nwoke, bu Abiramu; o phua ya ishi mbuhu ime iya nwoke, bu Segubu teke ooye onu eka ee-shije abahu le mkpukpu ono. Ọ duopho egube ono, Chipfu pfuhawaru iya e -shi l'onu Jioshuwa nwa Nunu.

Okpoko-ohà aanu Elayijia nri

17 ¹Noo ya; Elayijia, bu onye mkpukpu Tishibe, du l'alì Giladu bya asu Éhabu: “Eshinu Chipfu, bu Chileke ke Ízurelu no ndu g'ọ no iya-a; mbu onye ono, mu ejeru ozi; be iji ta abyadu l'a-da; ophu mini ta abyadu e-dze l'ime apha olemole; gbahaepho le mu suru g'o dzee.”

²Chipfu bya epfuaru Elayijia su: ³“Tugbua lufu l'eka-a; swia ụzo enyanwu-awawa je edomia onwongu le mgboru nggele Keritu, du l'uzo enyanwu-awawa Jiordanu. ⁴Ọo le nggele ono be ji-nguje mini; teme mu pfuwaru okpoko-ohà g'ọ patajeru ngu nri l'eka ono.”

⁵Ọo ya bu; Elayijia tugbua je emee ge Chipfu suru iya g'o mee. Ọ tugbua je anodu le mgboru nggele Keritu ono, du l'uzo enyanwu-awawa Jiordanu. ⁶Okpoko-ohà nodu apatajeru iya nri waa anu l'utsu; pataru iya nri waa anu l'uzenyashi. Ọ buru le nggele ono be onguje mini.

⁷A nonyaa; nggele ono tahu; kele igwe te edzeduru mini l'alì ono.

Elayijia yee nwanji Zarefatu, ji iya anodedu

⁸Tobudu iya bu; Chipfu bya epfuaru Elayijia su: ⁹“Gbalihuękwapho jeshia mkpukpu Zarefatu ono, du le Sayidonu je anodu l'eka ono. O nweru nwanji, ji iya anodedu bu l'eka ono, mu pfuwaru g'ọ nuje ngu nri.” ¹⁰Ọo ya bu; Elayijia tugbua; ọ buru iya eje mkpukpu Zarefatu. O -rwuepho onu-abata mkpukpu ono; o nweru nwanji, ji iya anodedu, no l'eka ono akpata

nkụ. Elayijia kua ya sụ: “Jiko kutaëshikwa nwamini ye l'iphe wotaru mu gę mu ngụa” ¹¹Nwanyị ono tųgbua gę ya je ekutaru iya mini ọbu; Elayijia kua ya sụ: “Jiko wotafukwaaru mu rọ nwibiribe buredi.”

¹²Nwanyị ono sụ: “Ọo gę Chipfu, bụ Chileke ngu nọ ndzụ g'ọ nọ iya-a; bụ g'ọ bụ ire-lanụ lę mu te enwedụ buredi. Iphe, mu nweru kpoloko bukwa nwamkpoji-ęka nwa ukpokutu-nri, dų l'ite; waa nwa manụ, dų l'ite-mkpa. Ọo ya bę mu akpata nkụ-a gę mu ala je emee ya gę mu lę nwa mu ria. Anyi -richaa ya; anyi anọduwaro ęgu jasụ anyi anwụhu.”

¹³Elayijia sụ iya: “Ta atsushi ebvu. Laa je emee ya ęgube ono, i pfuru ono. Ọle ọo g'i vuadaru ųzo gude nwukpokutu iphe ono gmeta akara, ha nwanshii wotaru mu. E -mechaa; l'i ghetawarọ kę gų lę nwa ngu. ¹⁴Noo kęle Chipfu, bụ Chileke kę Ịzurrelu sųru-a: ‘Nwa ukpokutu-nri ono taa byadu a-bvụ abvụbvụ l'ite ono; ọphu ite-mkpa manụ ono ta abyadụ a-dų iphoro gbiriri jasụ mbọku, Chipfu e-me g'igwe dzee mini lę mgboko.’ ”

¹⁵Ọ tųgbuekwapho je emee gę Elayijia pfuru iya. Noo ya; nwanyị ono waa ndibe iya; mę Elayijia bya enweru nri ęphe erije mbọkumboku. ¹⁶Ọphu nwa ukpokutu-nri ono abvụjeduru abvụbvụ l'ite ono; tęme ọphu ite-mkpa ono ta adųjeduru iphoro; ęgube ono, Chipfu shi l'onu Elayijia pfua ya ono.

¹⁷A nọnyaa iphe-ememe gude nwa nwanyị ono, bụ iya nwe ụlo ono. Iphe-ememe ọbu nọdu aka iya njo eje; jasụ o woru iya gbua. ¹⁸Nwanyị ono sụ Elayijia: “Gube onye kę Chileke; ?bụ gunu bę ịi-sụ lę mu mekataru ngu? ?I byaru g'i nyatarụ mu iphe-ęji, mu meru; shi nno gbua nwa mu-a?”

¹⁹Elayijia sụ iya: “Kee mu nwa ngu ọbu!” Elayijia bya ekuta iya l'utapfu nwanyị ono; bya ekuba l'ulo eli, l'ęka ọonoduje; je enyebe iya l'oshi-azęę ya. ²⁰Ọ bya araku Chipfu; sụ: “Gube Chipfu, bụ Chileke mu; ?i mefuaru g'ęjo akpamara ọwa-a dafuta nwanyị-a, ji iya anọedu-a, mu nọ l'ibe iya-a; mbụ kę g'i mee gę nwa iya nwụhu?”

²¹Tọbudu iya bụ; Elayijia dakoru nwata ono l'eli ugbo ęto machia onwiya; bya araku Chipfu sụ: “Jiko Chipfu, bụ Chileke mu; menaa gę ndzụ nwata-a lwaphutaru iya azụ!”

²²Chipfu numa olu Elayijia. Ndzụ nwata ono bya alwaphutaru iya azụ; ọ gbakerehu. ²³Elayijia kulita nwata ono shi l'ulo-eli ono nyizeta lę k'alị. O kuru iya nų ne iya sụ: “Wa nwa ngu baa; ọ nọwa ndzụ.”

²⁴Nwanyị ono sụ Elayijia: “Ọo nta-a bę mu maru l'i bụ onye kę Chileke; tęme l'opfu, Chipfu shi l'onu ngu pfua bę bụ ọkpobe-opfu.”

Elayijia yęe Obedaya

18 ¹A nọnyakpowaro-o; nọ-rwua apha k'ęto; Chipfu sụ Elayijia: “Je egoshi ęhabu onwongu; gę mu bya e-me g'igwe dzee mini lę mgboko.” ²Ọo ya bụ; Elayijia jeshia egoshi ęhabu onwiya.

Teke ono bę ęgu kabaa emeshi ike lę Sameriya. ³ęhabu bya ekua Obedaya, bụ onye-ishi l'ibe iya. Obedaya bụ onye Chipfu duru lę nsọ shii.

4Noo kele teke Jiezebeḷu shi egbushi ndu mpfuchiru Chipfu bẹ bụ Obedaya chītaru ndu mpfuchiru Chipfu ono ụkporo ụmadzu ise je edomishia l'ogba. O dobecharu p̄hẹ ụkporo labo l'ụmadzu iri iri l'ogba lanu; azu p̄hẹ lẹ nri; bya ekeje p̄hẹ mini. 5Éhabu sụ Obedaya: “G'anyi jegbabekota alì-a l'eka obvu-mini dū; m̄ nsuda nsuda dukota nu; g'a maru; ?anyi a-huma irwu-ḗswa; shi nno dzoo ìnya anyi; m̄ ìnya-mulu anyi ndzụ. G'o to nwe-ru ophu anyi e-gbu l'opfu l'egu emeshiwa iya ike.” 6Oo ya bụ; ep̄he bya ekee alì ono ekeke g'ep̄he e-shi jegbabekota iya. Éhabu tsoru eka lanu; Obedaya tsoru eka iya ophu.

7Obedaya jenyakp̄oep̄ho; ȳe Elayijia bya edzuda. Obedaya h̄beekwa iya p̄ho ama; bya ephozeru iya iphu l'alì sụ: “Nnajiuphu mu, bụ Elayijia! ?Bụ ngu baa?”

8Elayijia sụ iya: “Oo mb̄dua bẹ o bụ. Tuḡbua je akaru nnajiuphu ngu lẹ Elayijia nọ l'eka-a.”

9Obedaya sụ: “?Bụ ejo-ip̄he ḡnu bẹ mu meru; meru g'o gude ì n̄odu eme g'i nwuru m̄be nwozi ngu ye l'eka Éhabu; g'o woru mu gbua? 10Oo ḡ Chipfu, bụ Chileke ngu, nọ ndzụ; g'o nọ iya-a; bẹ buk̄wapho g'o bụ ire-lanu l'ọ t̄o d̄udu oha; m̄ alì-eze, nnajiuphu mu teke ezidu g'e je ach̄o ngu. Oha; ozoo alì-eze ophu s̄uru l'ì t̄i n̄odu lẹ ndu p̄hẹ; l'ọ n̄ua p̄hẹ nte g'ep̄he ria l'ep̄he ta ah̄umaduru ngu. 11O buru iya bẹ ì byaru nta-a bya asu ḡ mu tuḡbua je akaru nnajiuphu mu lẹ ḡbe Elayijia nọ l'eka-a. 12?Mu maru eka Unme Chipfu e-duta ngu je edobe m̄ mu hāe ngu p̄ho tuḡbua. Mu -jeep̄ho je ep̄fuaru iya Éhabu; o bya; ophu o t̄o h̄umaduru ngu; l'ọ woru mu gbua. Ole m̄be onye-ozì ngu bẹ Chipfu shikwa teke mu bụ nwokoro d̄utaru lẹ ns̄o. 13Nnajiuphu mu; ?t̄i n̄umajeduru ip̄he, mu meru teke ono, Jiezebeḷu shi egbushi ndu mpfuchiru Chipfu; mb̄ ḡ mu gude wohaa ndu mpfuchiru Chipfu ono ụkporo ise l'ogba? Mu wohachaaru p̄hẹ ụkporo labo l'ụmadzu iri iri l'ogba lanu; azu p̄hẹ lẹ nri; bya eku mini anu p̄hẹ. 14O buru nta-a bẹ ì byaru asu ḡ mu tuḡbua je akaru nnajiuphu mu lẹ Elayijia nọ l'eka-a. Oo-gbukwa mu!”

15Elayijia sụ iya: “Eshinu Chipfu, bụ Okalibe-Kakota-Ike nọ ndzụ g'o nọ iya-a; mb̄ onye ono, mu ejeru ozi; bẹ mu goshif̄tajekwa Éhabu onwomu ntanu-a.”

Éhabu ȳe Elayijia edzuda

16Oo ya bụ; Obedaya tuḡbua jep̄fushia Éhabu je ezia ya ya. Éhabu jep̄fushia Elayijia. 17Éhabu h̄umaep̄ho Elayijia bya asu iya: “?Bụ ngu baa; ḡbe onye ono, l'akpa ndu Ízureḷu ehu-a?”

18Elayijia sụ: “O t̄o buk̄wa mb̄dua akpa ndu Ízureḷu ehu. O kwa ḡbedua; ḡ lẹ ndibe nna ngu bẹ o bụ; kele unu haru eme ekemu Chipfu; tsoahaa Balu.” 19“Ngwa; zia g'e je ekua ndu Ízureḷu l'op̄hu g'ep̄he byap̄futa mu l'úbvú Kam̄elu. Ch̄ita unu ụmadzu l'ụkporo labo l'iri ono, bụ ndu

epfuchiru Balu; waa unu nemadzū ono, bū ndu epfuchiru Ashera; mbū ndu ono, Jiezebelu anū nri ono g'ephe bya.”

Elayijia yee ndu epfuchiru Balu

²⁰Oo ya bū; Éhabu bya ezia nzi ekukōta ndu Ízurelu l'ophu; waa ndu epfuchiru Balu; ephe dzukōta l'úbvú Kamelu. ²¹Elayijia bya apfuru ndu Ízurelu ono l'iphu g'ephe ha sū: “?Bū jasū teke ole bē unu a-nō-bekpōru oḡazi-ɛnya-labō ono unu nō ono? O -buru l'oo Chipfu bē bū Chileke; unu tsoru iya. Teke obu l'oo Balu bē bū Chileke; unu tsonuru iya.”

O pfuchaa nno; ophu ephe epfuduru opfu yeru iya.

²²Toḡbudu iya bū; Elayijia sū ndu ono: “Oo mbēdua kpoloko bē phōduru nū lē ndu epfuchiru Chipfu. Obenu lē ndu epfuchiru Balu bē dū unu nemadzū l'ukporo labō l'iri. ²³G'a kputaru anyi oke-eswi labō. G'ephe hata oke-eswi lanū; gbua; bōkashia; doo l'eli nkū; ole oo g'ephe ta nwukwaru oku ye iya. Mbēdua bē e-gbu oke-eswi lanū ophu; bōkashia; doo l'eli nkū; mu taa nwuduru oku eye iya. ²⁴Unu araku epha agwa unu; gē mbēdua arakukwapho epha Chipfu. Onye ophu gude oku za enu; aamaru l'oo ya bū Chileke.”

Ndu ono g'ephe ha zūkota mgbede sū: “Iphe, i pfuru dū ree.”

²⁵Elayijia sū ndu epfuchiru Balu: “Unu vuru ūzo hata oke-eswi lanū gbua; eshi ophu unu dū igwerigwe. Unu araku epha agwa unu; ole oo g'unu ta anwukwaru oku ye l'anū ono.” ²⁶Ephe bya akputa oke-eswi lanū l'ime oke-eswi, a nuru phe; gbua.

Ephe kpō-kua epha Balu shita l'utsu jasū leswe asuje: “Gūbe Balu; zanū anyi oku!” Ophu o dudu ophu, meru nū; mbū ophu e yeduru phe onu. Ephe tsoru oru-ngweja ono, ephe meru ono etephe ebvu mgburugburu.

²⁷O be leswe; Elayijia chīaha phe ochi; sū phe: “Unu kushibaa ya oku ike; kele oo agwa bē o bū. ?A maru; ?o nō l'oke oriri; ?tōo oome iphe; ?tōo o jeru iphe; ?tōo bū mgbenya bē ooku; g'unu ekutee ya.” ²⁸Oo ya bū; ephe rashia ya ike; gude mma; mē arwa ebvujashi onwophe l'uzo omelali phe; jasū mee, shi phe l'ehu alwashī. ²⁹Echi-eswe bya aghata g'ephe chiphenyaru okorobo mkpu ono, ephe echi ono. A bya erwua teke eegweje ngweja ūzenyashi; ophu o dukwapho ophu meru nū; ophu e yeduru phe onu; mbū ophu o dudu iphe nwuru nū.

Chipfu gude oku eke ngweja Elayijia

³⁰Toḡbudu iya bū; Elayijia sū ndu ono g'ephe ha: “Unu wuritaru mu ntse.” Ephe bya awupfu iya ntse. Elayijia bya edozia oru-ngweja Chipfu ono, e nwutsushiwaru enwutsushi ono. ³¹O bya apata mkpuma iri l'ēbo, nō-chiru ɛnya ipfu iri l'ēbo, bū unwu Jiékpō; mbū onye ono, Chipfu pfujeru sū: “Epha ngu a-buru Ízurelu-a.” ³²O gude mkpuma ono kpokoberu Chipfu oru-ngweja. O bya ebvua nsū, ha oša bvuphee oru-ngweja ono mgburugburu. ³³O bya edoo nkū g'oo-du;

bya egbuga oke-eswi ono bokashia; doo l'eli nkụ ono. Ọ sụ: “Unu je ekujishia mini lite-mini ẹnọ; bya awụa l'eli ngweja-akpo-ọku-a; waa lẹ nkụ-a.”

34 Ọ sụ phẹ: “Unu je ekutafua ya kẹ mgbo ẹbo” Ephe je ekutafua kẹ mgbo labo.

Ọ sụ phẹ: “Unu je ekutafua kẹ mgbo ẹto.” Ephe je ekuta iya kẹ mgbo ẹto. 35 Mini ono nọdu asoshihu l'eli ọru-ngweja ono; bya eji nsụ ono, e bvupheru mgburugburu ono ejiji.

36 O be teke eegweje ngweja ụzenyashi; Elayijia, bụ onye mpfuchiru Chipfu bya akpuritaru ntse sụ: “Gube Chipfu, bụ Chileke kẹ Ébirihamu; mę kẹ Áyizaku; mę kẹ Ízurelu; menaa g'a maru ntanụ-a l'oo ngu bę bụ Chileke lẹ Ízurelu; teme waa g'a maru lẹ mu bụ onye-ozu ngu; waa l'iphe-a, mu meru-a bę bụ iphe, i sụru gę mu mee. 37 Zanụ mu oku gube Chipfu; zanụ mu oku; k'ophu ndu-a a-maru l'oo gube Chipfu bụ Chileke; teme ọ buru ngu bụ onye e-me g'obu phẹ lwaphuta azu l'eka i nọ.”

38 Tọbodu iya bụ; ọku shi l'eka Chipfu buru phaa; bya ekekota ngweja-akpo-ọku ono; mę nkụ ono; mę mkpuma ono; mę urwuku, nọ l'ali; bya erichachaa mini ono, ọru lẹ nsụ ono ericha.

39 Ndu ono l'ophu hụma iphe ono; bya adashihu kpurumu; rashia sụ: “Oo Chipfu bę bụ Chileke! Oo Chipfu bę bụ Chileke!”

40 Elayijia sụ phẹ: “Unu gudechaa ndu mpfuchiru Balu. Unu te ekwekwa g'ọ duru onye ophu e-pyofu l'ime phẹ!” Ephe gude phẹ; Elayijia chita phẹ je lẹ nsuda Kishonu je eworu phẹ gbushikota l'eka ono.

Igwe abya mini

41 No iya; Elayijia sụ Éhabu: “Tugbuga je eria; ngua; kele ephu oke mini aphuwaa.” 42 Éhabu tugbuga gę ya je eria; ngua. Elayijia nyihu mkpakponu úbvú Kamelu ono; phozeta kpupyabę iphu lẹ mgbaka ikpere iya.

43 Ọ sụ nwozi iya: “Tugbuga nta-a je eleedu ęnya l'uzo eze-ęnyimu.”

Nwozi iya ono tugbuga je elee ęnya; bya asu iya: “O tọ dukwa iphe, nọ l'eka ono.”

O zia ya nno mgbo ęsaa.

44 O be lẹ k'ęsaa; nwozi iya ono sụ: “Lenu; urwukpu, habeepho nwanshii gę mpfupfumeke nemadzụ bę shi leze-ęnyimu erwu eje abya.”

Elayijia sụ iya: “Tugbuga je akaru Éhabu sụ iya: ‘Dozia ugbo-inya ngu gbagbua lashia; a -nonyaa oke mini nmaburu ngu ye.’”

45 A notaepho nwanshii; igwe rwua erwurwu; jihu kpakpalu; pherephere ziahaa; oke mini wata edzedze. Éhabu gbaru lashia mkpukpu Jiezerelu. 46 Ike Chipfu bya Elayijia l'ehu; ọ rukota iphe, o yeru l'ehu; gbagbua je agbaghata Éhabu; vuru iya uzo gbarwua mkpukpu Jiezerelu.

Elayijia agbaru Jiezebelu oso

19 1 Éhabu bya akokotaru Jiezebelu iphemiphe, Elayijia meru; waa g'ọ gude ogu-echi gbushikota ndu mpfuchiru Balu. 2 Ọo ya bụ;

Jiezebelu zia nzi g'e je ezia Elayijia su: "G'agwa gwakwa mu ochi; mbu g'o mekwaa mu ophu ka njo m'o -betashia egube nta-a echele ophu mu emeduru ndzu ngu g'o du g'i meru ke ndu mpfuchiru Balu ono."

³Elayijia tsuhu ebvu; bya agbaahaa oso ndzu iya. O -rwuepho mkpu-kpu Biye-Sheba, du l'ali Jiuda; o haa nwozi iya l'eka ono. ⁴Yebedua lonwiya jee ije ujiku ophu bahu l'echiegu. O -rwua l'upfu oshi junipa; o no-zeta anoo; bya epfuahaaru Chileke g'o mee ge ya nwuhu. O su Chileke: "O jiwaru mu epho; jiko Chipfu; wotanu ndzu mu; kele mu ta akadunliche mu phe ree." ⁵O pfuchaa nno; bya aze-zeta l'upfu oshi ono; mgbenya tu iya.

A bya lamaru; ojozi-imigwe lanu bya akpaa ya eka su: "Gbeshi; ria nri." ⁶Elayijia bya achikaa enya huma ishi buredi, e gheru l'ovokoku waa ite, mini no, a sberu iya l'uzo ishi. O bya eria; ngua; bya aze-zeta ozo.

⁷Ojozi Chipfu ono bya alwaphuta azu ke mgbo labo; bya akpaa ya eka su: "Gbeshi; ria nri; odumeka be ije obu a-panukakwa ngu eka." ⁸O bya agbalihu ria; ngua. O gude ike nri ono, o riru ono jee ije ukporo abali labo; eswe lenyashi jasu o jerwua ubvu Horebu, bu iya bu ubvu Chileke.

⁹O buru l'eka ono be o bahuru l'ogba je akwaa lenyashi iya. Chipfu bya epfuaru iya opfu su: "?Bu gunu be iime l'eka-a Elayijia?"

¹⁰Elayijia su: "Iphe ke gube Chipfu; mbu Chileke, bu Okalibe-Kakota-Ike be aphu mu l'obu aphushi mu iya ike. Noo kele ndu Izurelu be gwobewaru ogbandzu ngu; bya enwutsushiwa oru-ngweja ngu; gude oguechi tuko ndu mpfuchiru ngu gbushia; o buwaru mbedua nkinyi mu be phoduru nu. Nta-a be ephe achofuwaa ishi ndzu mu."

¹¹Chipfu su: "Ngwa; lufu je apfuru l'iphu Chipfu l'eli ubvu; kele Chipfu abyaaghata."

Tobudu iya bu; oke pherephere, paru eka bya eziahaa; agbawashi ubvu ono; bya agbakposhi eze mkpuma, dugbaa l'ubvu ono ke yogiri yogiri l'iphu Chipfu. Ole Chipfu ta anodu le pherephere ono. Pherephere ono zibuhuepho; ali wata anma jijijijii. Ophu Chipfu ta nodu l'ali-onma-jijijijii ono. ¹²Ali ono, nmabuhuepho jijijijii; oku bya nkiya; ophu Chipfu ta nodu l'oku ono. Oku ono nyihuepho; e pfua nwa nwirinwiri opfu. ¹³Elayijia numa iya; bya egude uwe iya kwechia onwiya iphu; lufuta bya apfuru l'onu ogba ono.

O duru olu-opfu suru iya: "?Bu gunu be iime l'eka-a Elayijia?"

¹⁴Elayijia su: "Iphe ke gube Chipfu; mbu Chileke, bu Okalibe-Kakota-Ike be aphu mu l'obu aphushi mu iya ike; noo kele ndu Izurelu be gwobewaru ogbandzu ngu; teme ephe nwutsushiwa oru-ngweja ngu; gude oguechi tuko ndu mpfuchiru ngu gbushia; o buwaru mbedua nkinyi mu be phoduru nu. Nta-a be ephe achofuwaa ishi ndzu nkemu." ¹⁵Chipfu su iya: "Laphu azu shia uzo ophu i shiru jeshia echiegu Damasukosu. Teke i jerwuerupho; wua Hazelu manu l'ishi g'o buru eze ndu Aramu.

16 Lì wà Jiehu; nwa Nimushi manù l'ishi g'ò búrú eze ndu Ízùrèlù; l'ì wà Elayìsha nwa Shafatu kẹ mkpúkpu Abèlù-Mehola manù l'ishi g'ò nòchia ẹnyà ngu búrú onye mpfuchiru Chileke. 17 Onye ọphu gbalàrù nù ọphu Hazèlù e gudedu ogu-echi gbua ya; Jiehu egbua ya. Onye gbalàrù nù ọphu Jiehu e gudedu ogu-echi gbua ya; Elayìsha egbua ya. 18 G'ò dùhabe-kponu bẹ mu dobeẹleru-a ọnu ọmadzu iri l'ẹsaa l'ùkporo ọmadzu iri l'alì Ízùrèlù, bụ ndu te wotajèduru ikpere pẹ gbushiru Balù; baarù iya eja; ọphu ẹphe te tsutsujeduru iya ọnu.”

Elayìjia yẹe Elayìsha

19 Ọo ya bụ; Elayìjia shi l'ẹka ono lufu; je ahuma Elayìsha nwa Shafatu l'ẹka o gude oke-eswi ọkporo l'ẹno, a jìgbaaru ẹbo ẹbo arwaze alì. Elayìjia jeru jefpushia ya; bya ewota ukpo iya gbaphua ya l'ẹhu. 20 Elayìsha gbadogbua oke-eswi ono; gbatsoru Elayìjia. Elayìsha sù: “Gẹ mu tsutsufua ne mu waa nna mu ọnu gẹ mu abyawarọ etsoru ngu.” Elayìjia sù iya: “Laphu azù. ?Ii-tsoru mu kẹ gunu?”

21 Elayìsha parù iya haa laphushia azù; je egbushikọta oke-eswi iya pfo. O gude oshi ono, e gude gakọọ pẹ ono shia anù pẹ; woru iya keka-shìaru ndiphe; ẹphe taa. O gbẹ teke ono gbalihu tsoru Elayìjia; jeahaarù iya ozi.

Bẹnu-Hadadu etso ndu Samériya ọgu

20 1 Bẹnu-Hadadu, bụ eze ndu Arámu bya achìkobe ndu ojogu iya l'ophu. Yẹle ndu eze ọkporo l'iri l'ẹbo tuko swìru; waa ìnya; mẹ ụgbo-ìnya. Ẹphe je ekepheta mkpúkpu Samériya; tsoo pẹ ọgu. 2 O zia ndu-ozì g'e je l'ime mkpúkpu je ezia Éhabu, bụ eze ndu Ízùrèlù sù iya lẹ Bẹnu-Hadadu sùru-a: 3 “Mkpọla-ọchaa ngu waa mkpọla-ododo ngu bụkotawa nkemu; unyomu ngu waa ụnwegirima ngu ndu ọphu kakọta ama mma bụkwarupho nkemu.”

4 Eze ndu Ízùrèlù sù: “Gùbe eze, bụ nnajìuphu mu; ọo g'i pfuru buẹpho g'ò dù; mbèdua mẹ iphemiphe, mu nweru bẹ bụkota nkengu.”

5 Ndu ozi ono bya alaphu azù ọzo je asù: “Bẹnu-Hadadu bẹ sùru lẹ-a: ‘Mu zihawaru g'ì chita mkpọla-ọchaa ngu; mẹ mkpọla-ododo ngu; mẹ unyomu ngu pẹ; waa ụnwegirima ngu nù mu. 6 Ọle-a; ẹgube nta-a echele bẹ mu e-ye ndu-ozì mu g'ẹphe bya etsoru ọlò ngu; mẹ ọlò ndu-ozì ngu vọchachaa pfurupfuru. Iphe, bụkpoo iphe, dù ngu ụbùvù l'ẹnya bẹ ẹphe e-gwetakọta.’”

7 Tọbudu iya bụ; eze ndu Ízùrèlù bya ekukọbe ndu bụ ọgerenya alì ono l'ophu sù pẹ: “?Unu hụmadupho gẹ nwoke-a achọ mu opfu? O ziru ozi gẹ mu nù iya unyomu mu; mẹ ụnwegirima mu; mẹ mkpọla-ọchaa mu; waa mkpọla-ododo mu; ọphu mu ta jìkakwaru.”

8 Ndu bụ ọgerenya ono g'ẹphe ha; mẹ ndu Ízùrèlù l'ophu sù: “Ta ngashìru iya nchì; ọphu i kwetakwa iphe, o pfuru.”

⁹Oo ya bu; Éhabu ziphu ndu ono, Benu-Hadadu ziru ozi ono azu su: “Unu karu nnajjuphu mu, bu eze su iya le-a: ‘Iphe ono, i vu uto su ge mube onye-ozu ngu mee ono be mu e-mekota. Ole k’ikpazu-a be mu ta adudu ike eme-o!’ ” Ndu ono, byaru ozi ono lufu; je ezia Benu-Hadadu iphe, e ziru phe.

¹⁰Benu-Hadadu bya ezia Éhabu ozi ozo; su: “G’agwa gwakwa mu ochi; mbu g’o mekwaa mu ophu ka njo m’urwuku, no le mkpukpu Sameriya phodukpowaa ophu suru ge ndu tso mu nu e-kpotachaa ya mkpoji-eka.”

¹¹Eze ndu Izurelu su: “Unu karu iya l’onye kwaru onwiya ngwogu ta abajedu aba; gbahaepho teke o lwu-kpecharu l’ogu.”

¹²O buru ge Benu-Hadadu no le mkpu angu mee yee ndu eze, yee ya no be a byaru ezia ya ozi ono. O su ndu nkiya: “Unu kwakobe k’ogu.” Oo ya bu; ephe kwakobe onwophe k’etso mkpukpu Sameriya ugu.

Éhabu alwu-kpee Benu-Hadadu

¹³No iya; o nweru onye mpfuchiru Chileke, byapfutaru Éhabu, bu eze ndu Izurelu bya asu iya: “Chipfu suru-a: ‘?I humaru ikpoto ndu-a? Mu woru phe ye ngu l’eka ntanu-a; g’ii-makwanuru l’oo mu bu Chipfu.’ ”

¹⁴Éhabu su: “?Bu onye be e-me iya nu?”

Onye mpfuchiru Chileke ono su: “Chipfu suru: ‘Oo unwokorobyu ndu ojogu ndu-ishi ohamoha ono be e-me iya nu.’ ”

Tobudu iya bu: Éhabu su: “?Bu ndu ole a-wata ugu obu?”

Onye mpfuchiru Chileke ono su: “Oo unubedua.”

¹⁵Tobudu iya bu; o bya achikobe unwokorobyu, bu ndu ojogu ndu-ishi ohamoha ono. Iphe, ephe du buru ukporo umadzu iri le nanu l’umadzu iri lebo. E mecha; o bya achikobe ndu Izurelu ndu ophu tukoru du unu nemadzu iri lesaa l’ukporo umadzu iri. ¹⁶O buru leswe be ephe tugburu jeshia; mbu teke Benu-Hadadu no le mkpu nguwa mee k’ophu o tsu iya atsutsu; yele ndu eze ukporo l’iri lebo pho, eeyetaru iya eka pho. ¹⁷Unwokorobyu ndu ojogu ndu-ishi ohamoha ono vuru uto tugbu.

Ndu Benu-Hadadu yefuhawaru g’ephe kwabe; bya agbaaru iya ama; su: “Unwoke shikwa le Sameriya eje abya.”

¹⁸Benu-Hadadu su: “Teke ephe byaru ke nchi-odu-doo; unu kpukoo phe le ndzu; teke o bu k’ogu be ephe abya; unu kpukokwa phe pho le ndzu.”

¹⁹Unwokorobyu ndu ojogu ono vuru uto wufuta le mkpukpu; ndu ojogu ozo nodu etso phe etsotso. ²⁰Onyenonu gbukotaepho onye ophu ye ya wogbaberu ugu. O nwuepho nno; ndu Aramu yee okpa l’oso; ndu Izurelu chipyabe phe. Benu-Hadadu, bu eze ndu Aramu nodu l’eli inya iya gbalaa. Yee ndu agbaru iya l’inya tuko gbalaa. ²¹Eze ndu Izurelu chipyabe phe je egudegbaa inya phe; me ugbo-inya phe; bya egbuu ndu Aramu k’ophu paru eka apaa.

²²E mechaepho; onye mpfuchiru Chileke ono byapfuta eze ndu Izurelu ono bya asu iya: “Unu jekwa emee onwunu g’unu kaba eshihu ike; maru

iphe, unu e-me. Noo kele apha gbaerupho be eze ndu Aramu a-byakwa etsoo ngu ogo ozo.”

²³No iya; ndu-ishi ozi eze ndu Aramu bya epfuaru iya su: “Iphe, meru g'o gude ndu Izurelu ka anyi okpehu bu l'agwa phe bu agwa eli ubvu. O -buru l'anyi l'ephe lwuru ogo ono l'eka du baswaa; be anyi a-kakwa phe okpehu. ²⁴Iphe, ii-me bu g'i wofuchaa ndu eze pho l'onodu phe; wotachia ndu-ishi ndu ojogu dochia enya phe. ²⁵L'i chita ndu ojogu, ha ge ndu e gburu egbugbu yekwaa le ndu ojogu; me inya, ha g'ophu tuphashihuru nu; me ugbo-inya, ha g'ophu tuphashihuru nu kwapho; g'anyi jepfu phe ogo l'eka du baswaa. Anyi kafutaje phe okpehu.” Oo ya bu; Benu-Hadadu kweta; bya emee iphe, ephe pfuru iya.

²⁶Apha sugbaepho ishi; Benu-Hadadu chikobe ndu Aramu; ephe jeshia mkpukpu Afeku; gephe je etsoo ndu Izurelu ogo. ²⁷A bya akpakoo ndu Izurelu; ephe kwakobekwapho; bya awu-pfushia phe. Ndu Izurelu doru uzi labo g'unwu ndokobe egbu; ghaaru ndu Aramu iphu; obenu le ndu Aramu tukoru obotegu sweta.

²⁸Onye ke Chileke bya eje asu eze ndu Izurelu: “Chipfu suru-a: ‘Eshi ophu ndu Aramu gude onu phe su le Chipfu be bu agwa, ereje ire l'eli ubvu; l'o to budu agwa ereje ire le nsuda nsuda; be mu a-chita ikpoto ndu-a gephe ha ye ngu l'eka; g'i makwanuru l'oo mu bu Chipfu.’”

²⁹Ephe doru chebegbachaa ibe phe iphu egube ono abali esaa. O be le mboku k'esaa; ephe wogbabe ogo ono. Ndu Izurelu gbua ndu Aramu ukporo unu unwoke iri l'ebo; l'unu iri^e, bu ndu ojogu o-je-l'okpa l'ujiku lanu. ³⁰Ndu ophu e gbuphodoru gbaba le mkpukpu Afeku; igbuloo mkpukpu ono zeshihu tugbua ukporo unu nemadzu ugbo eto; l'unu esaa; l'ukporo umadzu iri^f. Benu-Hadadu gbalaa je edomia onwiya l'ime ime ulo, du le mkpukpu ono.

Ehabu edobe Benu-Hadadu ndzu

³¹Ndu ozi Benu-Hadadu bya asu iya: “Lenu; anyi numaru le ndu eze ndu Izurelu be aphuje obu-imemini. G'anyi gbaphua uwe-aphu l'upfu; rikua onwanyi eri l'ishi; jepfushia eze ndu Izurelu. ?A maru; o-dobe ngu ndzu.”

³²Oo ya bu; ephe bya agbaphua uwe-aphu l'upfu; rikua eri l'ishi jepfushia eze ndu Izurelu je asu iya: “Onye-ozu ngu Benu-Hadadu suru jiko g'i dobe nu iya ndzu.”

Eze jia su: “?O nokwadu-a ndzu? Oo nwune mu be o bu.”

³³Ndu ozi Benu-Hadadu ono nodu egekpoepho iphe, e-shi iya l'onu futa. Ephe nalitakebe iya opfu ono l'onu; su: “Ee; mbu nwune ngu Benu-Hadadu.”

^e 20:29 Bu iya bu 100,000 le mbekee. ^f 20:30 Bu iya bu 27,000 le mbekee.

Ọ sù phẹ: “Unu je eduta iya g'ọ bya.” Benu-Hadadu byaephō; Éhabu mee g'ọ nyikota ụgbo-inya iya.

³⁴Benu-Hadadu sù iya: “Mkpukpu ono, nna mu nataru nna ngu ono be mu a-nu-phukota ngu azu; l'i meta eka aa-noduje azuru ngu aswa le Damasokosu egube ono, nna mu meru le Sameriya.”

Éhabu sù: “Mu e-gude k'ogbandzu-a haa ngu g'i lashia.” Oo ya bu; yee ya gbaa ndzu; Éhabu paru iya haa; o lashia.

Aanma Éhabu ikpe ehu Benu-Hadadu

³⁵O nweru onye lanu l'ime ogbo ndu mpfuchiru Chileke, Chipfu byaru epfuaru g'ọ sù onye ophuu: “Jiko chia mu iphe.” Onye ono jika iya echi iphe ono. ³⁶Tobudu iya bu; onye mpfuchiru Chileke ono sù iya: “Lenu; eshi ophu i jikaru eme iphe, Chipfu pfuru; be i -bebeephō haa mu l'eka-a lufu; oduma adzugbua ngu.” Alufu, nwoke ono haru iya lufu; oduma huma iya woru iya dzugbua.

³⁷Onye mpfuchiru Chileke ono bya ahuma onye ozo bya asu iya: “Jiko chia mu iphe.” Onye ono wagochara ya awago; chibashia ya ehu onya. ³⁸Onye mpfuchiru Chileke ono lufu; je apfuru l'aguga uzo; nodu kwaberu eze. O gude iphe kechia onwiya iphu; g'a ta maru iya. ³⁹O be teke eze ghatajerupho; onye mpfuchiru Chileke ono kua ya oku sù: “Mube onye-ozu ngu be bahuru lechilabo ogu; o nweru nwoke lanu ghakoberu data onye o kputaru le ndzu bya asu mu: ‘Chee onye-a nche; o -buru l'ọ gbalaru; be ii-gude ishi ndzu nkengu pfua ugwo iya; teke odumeka l'i pfua mkpola-ochaa, erwa iya du talentu lanu.’ ⁴⁰Tobudu iya bu; mube onye-ozu ngu gbephube iphu eme iphe ozo; nwoke ono gbalaa.”

Eze ndu Izurelu sù iya: “Oo iphe, gbaru ngu nu bu ono. O buru ngu be o shiekwapho l'onu.”

⁴¹Oo ya bu; onye mpfuchiru Chileke ono; bya aphufu-kebe iphe ono, o gude kechia onwiya iphu ono; eze ndu Izurelu bya amaru l'oo onye lanu le ndu mpfuchiru Chileke be o bu.

⁴²O sù eze: “Chipfu sùru-a: ‘Eshinu i haru onye mu sùru g'e mee ome-liwe; o laa ke mmanu; be ishi ndzu ngu a-laa l'ugwo ishi ndzu nkiya; ndu nkengu alaa l'ugwo ndu nkiya.’”

⁴³Eze ndu Izurelu gude iwe; me ehu-eghu tugbua lashia ibe iya le Sameriya.

Mgbabu vayinu Nabotu

21 ¹O nweru opfu-vayinu, no le mkpukpu Jiezerelu le mgboru ibe Éhabu, bu eze le Sameriya. Onye nwe iya nu bu Nabotu, onye mkpukpu Jiezerelu. ²A nonyaa; Éhabu sù Nabotu: “Nunu mu opfu-vayinu ngu-a ge mu mee mgbabu, mu a-kobeje eba; eshi ophu o no-kube ibe mu. Mu e-gude opfu-vayinu ophu kakporoo ya ree gbanweta ngu iya; ozoo le mu gude okpoga pfua ngu aswa iya; me obeta aswa iya buru gunu.”

³Nabotu sù Éhabu: “Gẹ Chipfu te ekwekwa gẹ mu woru oke alì nna mu phẹ nù ngu.”

⁴Éhabu gude ẹhu-eghu; vùà ọvuma lashia ibe iya; kele Nabotu, bù onye Jiezerelu bẹ sùru lẹ ya taa nùdu iya oke alì nna iya phẹ. O je azẹe l'iphe-azẹe ya; gbanwùbe iphu; jìka eri nri. ⁵Jiezebelu, bù nyee ya bya abyapfuta iya; bya asù iya: “?Bù gunu kpatarù iphe, ẹhu egu ngu egu ke g'i ti ri nri?”

⁶Éhabu sù iya: “Iphe, kparù iya nù bù lẹ mu pfuru Nabotu onye Jiezerelu g'ò nù mu opfu-vayinu iya gẹ mu pfula ya aswa iya l'okpoga; ọdumeka gẹ mu gbẹchia nù iya opfu-vayinu ọzo l'ugwo iya; m'ò -buru l'ò dù iya ree. Obenu l'ò sùru lẹ ya ta anùdu mu opfu-vayinu iya anunu ophu.”

⁷Nyee ya ono, bù Jiezebelu sù iya: “?Bùkwadu ngu-a bù eze ndu Ízurelu tọo? Gbalihu ria nri; g'ẹhu tsoo ngu ọtso. Mu a-natarù ngu-a opfu-vayinu Nabotu, bù onye Jiezerelu ono.”

⁸No iya; Jiezebelu bya egude ẹpha Éhabu deshia ẹkwo-ozì; gude iphe-ọhubama, Éhabu egudeje anyachishi ẹkwo ozi nyachishia ya; woru iya keshiaru ndu bù ọgerenya; mẹ ndu nweru ẹnya, bù ndu ẹphe lẹ Nabotu tukuru buru lẹ mkpukpu.

⁹Iphe, o deru l'ẹkwo-ozì ono bù:

“Unu tọa ọnu mbọku unu a-swì ẹgu. O -be mbọku ono; unu dobe Nabotu l'ọnodu, ha shii l'echilabọ ọha. ¹⁰Unu eyeru iya ndu bù ọgalemkpa nemadzù labọ g'ẹphe nọdu iya l'iphu; boo ya ibo; sù l'ò pfubyiru Chileke; bya epfubya eze. Teke ono; unu akpufu iya je atugbua lẹ mkpuma.”

¹¹Tọbudu iya bù; ndu mkpukpu ono; mbù ndu bù ọgerenya; mẹ ndu nweru ẹnya, bu lẹ mkpukpu Nabotu phẹ mee gẹ Jiezebelu pfuru phẹ l'ẹkwo-ozì ono, o deru keshiaru phẹ ono. ¹²Ẹphe bya atọa ọnu mbọku aswì ẹgu; woru Nabotu dobe l'ọnodu, ha shii l'echilabọ phẹ. ¹³Ndu ọgalemkpa labọ bata bya anọdu iya l'iphu; boahaa ya ibo sù: “Nabotu pfubuyishiru Chileke; bya epfubuyishikwaphọ eze.” Noo ya bù; ẹphe kpufu iya l'azù mkpukpu; je atugbua ya lẹ mkpuma. ¹⁴Tọbudu iya bù; ẹphe zia Jiezebelu; sù: “A tugbuakwaru Nabotu lẹ mkpuma; ọ nwùhuwaa ọbu.”

¹⁵Anuma, Jiezebelu anuma l'a tų-gbuwaru Nabotu lẹ mkpuma; ọ sù Éhabu: “Tugbua je anata opfu-vayinu Nabotu onye Jiezerelu phọ; mbù ono, ọ jìkaru lẹ ya taa nùdu ngu g'i pfula ya okpoga ono. Noo kele Nabotu ta anọhedu ndzù; ọ nwùhuwaru.” ¹⁶Tọbudu iya bù; Éhabu nùmaephe lẹ Nabotu bẹ nwùhuwaru nù; ọ gbalihu jeshia l'opfu-vayinu Nabotu, bù onye Jiezerelu ono; gẹ ya nata iya nworu.

Elayijia epfu iphe, e-me Éhabu

¹⁷Noo ya; Chipfu bya epfuaru Elayijia, bù onye Tishibe sù: ¹⁸“Gbalihu; je Samériya; jepfu Éhabu, bù eze ndu Ízurelu ono. Ẹka ọ nọ nta-a bù l'opfu-vayinu Nabotu; l'ẹka-a, oome g'ò nata iya nworu. ¹⁹Karù iya lẹ

Chipfu sùru-a: ‘?I gbuchaaru nemadzu; bya anafua ya iphe iya?’ Sù iya lẹ Chipfu sùru-a: ‘Oo ẹka ono, nkuta nọ richaa mee Nabotu ono bẹ nkuta anodu richaa mee nkengu!’ ”

²⁰Éhabu sù Elayijia: “?I chowaru mu bya; gube onye ohogu mu?”

Elayijia sù iya: “Ee; mu chowaru ngu bya; kele i wowaru onwongu haaru eme ejo-ememe l’anya Chipfu. ²¹Huma ahuma lẹ mu e-me g’ejo-iphe dapfuta ngu. Awa ngu bẹ mu a-za l’ẹza; teme iphe, bukpuo onye bu nwoke l’ibe gube Éhabu bẹ mu e-kpo g’e kpoje ntụ-a l’alì Ízurelu: ohu; me amadu. ²²Mu e-me onu-ulo ngu gẹ ke Jierobowamu nwa Nebatu; me ke Basha nwa Ahayijia; noo kele i kpatsuru mu ehu-eghu; teme i mee gẹ ndu Ízurelu mee iphe-eji.

²³“A bya l’ehu Jiezebelu bẹ Chipfu pfukwarupho sù: ‘Oo nkuta a-ta Jiezebelu l’ime mkpukpu Jiezerelu.’

²⁴“Ndibe Éhabu phe onye ophu nwuhuru lẹ mkpukpu bẹ bu nkuta a-ta onye obu. Onye ophu nwuhuru l’oma ẹgu bẹ bu enu, ephe l’eli a-vuka anu iya.”

²⁵O to dudu onye ejo-iphe nkiya duta-bejeru gẹ ke Éhabu. O woru onwiya ree eme ejo-ememe l’anya Chipfu. O buru nyee ya, bu Jiezebelu bẹ kwaru iya ye. ²⁶O meru akpamara; kele o gwaru agwa gẹ ndu Amoru ono, Chipfu chifuru l’iphu ndu Ízurelu ono.

Iphe, Ehabu meru erwu iya l’ehu

²⁷Noo ya; Éhabu numachaepho opfu ono; o gbajashia uwe iya; yee uwe-aphu; swiahaa ẹgu; azejeepho l’uwe-aphu ono; bya anoduje ejephe ke gologolo.

²⁸Chipfu bya epfuaru Elayijia, bu onye Tishibe sù: ²⁹“?I humaru gẹ Éhabu gbẹ bya ewozeta onwiya alì l’iphu mu? Eshinu o wozetaru onwiya alì l’iphu mu bẹ mu tee meedu g’ejo-iphe ono bya teke o nọ ndzu. Mu edoberu iya onu-ulo iya yele unwu iya.”

Mayikaya aphu ophulanya ehu Éhabu

(2Iphe 18:2-27)

22 ¹A nọ apha ẹto; ophu ndu Arámu waa ndu Ízurelu ta alwuduru ogu. ²O buru l’ime apha k’eto ono bẹ Jiehoshafatu, bu eze ndu Jiuda kpapfuru Éhabu, bu eze ndu Ízurelu.

³Eze ndu Ízurelu bẹ pfuhawaru ndu-ozì iya sù: “?Unu maru-a l’oo anyi-bedua nwe mkpukpu Ramotu, du l’alì Giladu; ophu o dudu iphe, anyi eme g’ee-shi g’anyi je anata iya eze ndu Arámu?”

⁴Oo ya bu; o jiahaa Jiehoshafatu; sù: “?I-toru mu jee ogu lẹ mkpukpu Ramotu, du l’alì Giladu to?”

Jiehoshafatu sù eze ndu Ízurelu ono: “Mu lẹ ngu tukokwaru buru nanu. Ndibe mu; waa ndu nkengu buru nanu; inya mu; me inya nkengu buru nanu.” ⁵Jiehoshafatu sù iya: “Vuadaru uzo maru iphe, Chipfu e-pfu.”

⁶Tɔbudu iya bụ; eze ndu Ízurelụ bya achikobe ndu mpfuchiru, rwuru l'unu nemadzụ bya ajia phe; sụ: “?Bụ ge mu je etsoo ndu mkpukpu Ramotu, dụ l'alị Giladu ogu; tɔo ge mu te ejeshi?”

Ephe sụ iya: “Jeshia; lẹ Nnajiuphu e-worụ-a mkpukpu ono ye gube eze l'eka.”

⁷Jiehoshafatu sụ: “?Tɔ duedu onye mpfuchiru ke Chipfu, nọ l'eka-a g'anyi kpata iya ishi?”

⁸Eze ndu Ízurelụ sụ Jiehoshafatu: “O nwefukwaru onye lanụ, anyi e-shi l'eka iya kpata Chipfu ishi obu. Ole o dụ mu ashi; noo kele o to pfujeduru opfu oma l'ehu mu; gbahaepho ejo iya. Onye o bụ be bụ Mayikaya nwa Imula.”

Jiehoshafatu sụ: “Eze; te epfubaekwa egube ono.”

⁹Tɔbudu iya bụ; eze ndu Ízurelụ bya ekua onye-ozu iya lanụ sụ iya: “Je ekua Mayikaya nwa Imula g'ọ bya ntanta-a.”

¹⁰No iya; eze ndu Ízurelụ yee Jiehoshafatu, bụ eze ndu Jiuda ye-gbachaa uwe eze phe; sugachaaru l'aba-eze phe l'eka eechije bali, nọ l'onu-abata mkpukpu Sameriya; ndu mpfuchiru ono g'ephe ha nọdu phe l'iphu epfugbaa iphe, ephe epfu. ¹¹Zedekaya, bụ nwa Kenana bya egude iphe-igwè meshia upyi; bya asuje: “Chipfu sụru-a: ‘Oo upyi-a be i-dụ ndu Arámu jasụ ephe alakota l'iyi.’”

¹²Ndu mpfuchiru ono g'ephe ha nọdu epfukota iphe lanụ; asuje: “Jeshia ogu lẹ mkpukpu Ramotu, dụ l'alị Giladu; je alwụ-kpee; kele Chipfu e-worụ-a mkpukpu ono ye gube eze l'eka.”

¹³Tɔbudu iya bụ; onye-ozu ono, jeru eku Mayikaya ono bya asụ iya: “Lenu; ndu mpfuchiru ophuu be tukokwaru wua onu nanụ; tuko epfu lẹ k'oma a-duru eze. Jiko g'opfu unu l'ephe bukwaru nanụ; g'i pfua opfu, dụ ree.”

¹⁴Mayikaya sụ: “Eshinu Chipfu nọ ndzụ g'ọ nọ iya-a be buepho iphe, Chipfu pfuru mu be mu e-pfu.”

¹⁵Mayikaya bya ejerwua ibe eze; eze sụ iya: “Mayikaya; ?bụ g'anyi jee ogu lẹ mkpukpu Ramotu, dụ l'alị Giladu; tɔo g'anyi te ejeshi?”

Mayikaya sụ iya: “Ngwanụ! Unu jenụ je alwụ-kpee phe. Chipfu e-worụ-a mkpukpu ono ye gube eze l'eka.”

¹⁶Eze bya asụ iya: “?Bụ ugbo ole be mu a-rwọ ngu g'i gude epha Chipfu ribuaru mu angụ l'ọ tɔ dudu iphe ozo, ii-pfuru mu; gbahaepho okpobe-opfu?”

¹⁷Oo ya bụ; Mayikaya sụ: “Mu humaru ge ndu Ízurelụ l'ophu gbakashị-huru nanụ nanụ aghaphe l'oma úbvú g'aturu, enwedu onye-nche. Chipfu sụ: ‘Ndu-a be te enwedu nnajiuphu; g'onyenonu lashia ibe iya l'ehu-guu.’”

¹⁸Eze ndu Ízurelụ sụ Jiehoshafatu: “?Mu ta asuduru ngu l'ọ tɔ byadu epfu iphe, dụ ree l'ishi mu; gbahaepho ejo iya?”

¹⁹Mayikaya nọdu epfu iphe, oopfu sụ: “Ngwa; ngabe nchị numa iphe, Chipfu pfuru: Mu humaru Chipfu g'ọ nọ l'aba-eze iya; ndu ojozi-imigwe

pfu-pee ya mgburugburu; pfuru iya l'uzo ekutara; me l'uzo ekicha.

²⁰Chipfu su phe: ‘?Bu onye e-je epfubuta Ehabu g'o jeshia ogu le mkpu-kpu Ramotu, du l'ali Giladu; k'ophu oo-je anwuhu l'eka ono?’

“Onye lanu -futa; l'o su l'oo g'ee-me iya baa; onye ozo -bya; l'o su l'oo g'ee-me iya bu ophuu. ²¹E mecha; ojozi lanu futa bya apfuru l'iphu Chipfu su: ‘Oo mbedua e-pfubuta iya.’

²²“Chipfu su iya: ‘?Denu g'ii-shi pfubuta iya obu?’

“O su: ‘Mu e-je je aburu nwamaa ntuphu-ire je anodu l'onu ndu mpfuchiru Ehabu.’

“Chipfu su iya: ‘Je; l'ii-pfubuta iya-a; je emee ya nno.’

²³“Oo ya bu g'i maru le Chipfu yewaru nwamaa ntuphu-ire; o nodukota ndu mpfuchiru ngu-a l'onu; teme Chipfu pfuwaa le ya e-merwu ngu ehu.”

²⁴Tobudu iya bu; Zedekaya nwa Kenana je erepyaa Mayikaya eka l'upfuru nchi; su: “?Denu ge Unme Chipfu shi lufu mu lehu; bya epfuru yeru ngu?”

²⁵Mayikaya su: “Mboku, ii-maru bu mboku ono, ii-je edomia onwongu l'ime ime mkpuru ono.”

²⁶Eze ndu Izurelu bya asu: “Unu kpata Mayikaya kpu-pfu Amonu, bu ochi-oha mkpukpu; waa Jiowashi, bu nwa eze. ²⁷Unu asu phe leze suru-a: ‘Unu tu-chia onye-a l'oka-mkporo; nuje iya nri, ha nwanshii; waa mini jasu mu ejee lwa lehu-guu.’ ”

²⁸Mayikaya su: “I -lwawaa lehu-guu; l'i maru l'o to budu Chipfu be gbe mu l'onu pfua opfu.” O bya asu ndu no l'eka ono g'ephe tube nvu l'opfu iya ono.

Eegbu Ehabu l'ogu (2Iphe 18:28-34)

²⁹Tobudu iya bu; eze ndu Izurelu waa Jiehoshafatu, bu eze ndu Jiuda chita ndu ojogu phe tugbua jeshia mkpukpu Ramotu ono, du l'ali Giladu.

³⁰Eze ndu Izurelu bya asu Jiehoshafatu: “Mu e-me onwomu g'a ta maru onye mu bu; bahu l'ogu ono. Gubedua eyee akpawuru-uwe ngu.” Eze ndu Izurelu bya emee onwiya g'a ta maru iya bahu l'ogu ono.

³¹Eze ndu Aramu be pfuhawaru ndu-ishi ugbo-inya iya, du umadzu ukporo l'iri lebo; su phe: “Unu te etsokwa onye upfu mo bu onye nta ogu. Onye unu a-nodu etso ogu kpoloko bu eze ndu Izurelu.” ³²Ndu-ishi ugbo-inya ono humapho Jiehoshafatu; ephe su: “Wakwa eze ndu Izurelu obu-o!” Oo ya bu; ephe ghaaru iya iphu g'ephe tsoo ya ogu. Jiehoshafatu chishia mkpu. ³³Ndu-ishi ugbo-inya ono bya amaru l'o to budu eze ndu Izurelu; ephe dakobe haa ya achichi.

³⁴O nweru onye ophu agbapho apfu iya l'eka o humaru; woru iya gbaa eze ndu Izurelu lehu le mgbaka eka ngwogu, o kwaru onwiya dzepfuru edzefuru. Eze rashjaru onye angaru iya ugbo-inya su: “Kpolaa azu; pafu mu l'ogu-a; kele

e mekararu mu iphe okpobe emeka.”³⁵ Ogu ono kpohu oku le mboku ono; e keyyabe eze ekeyyabe l'ugbo-inya ono; ephe le ndu Aramu nodu alwu ugu ono. Mee, shi leka ono, e mekaru iya iphe ono nodu asoshihu l'oma ugbo-inya ono. O be l'uzenyashi iya; o nwuhu.³⁶ Enyanwu ribajeepho; e chishia mkpu leka ndu ojo-gu ono no su: “G'onyenonu lashia mkpukpu iya-o; g'onyemonye lashia ali iya!”

³⁷Tobudu iya bu; eze nwuhu; a palata odzu iya le mkpukpu Sameriya bya elia.³⁸ Ephe je asaa ugbo-inya ono asasa l'okpuru, du le mkpukpu Sameriya, bu aka ndu agba ukpara awuje eh. Nkuta richaa mee ya egube ono, Chipfu pfuhawaru iya ono.

³⁹A bya l'iphe ozo, nwugbaberu nu teke Ehabu bu eze; me iphemiphe, o mekotaru; me k'ulo-eze, o kpuru gude eze-enyi memaa ya; me ke mkpukpu, o kpushigbaaru ike be e dekotaru lekwo-ako, e deshuru iphe, ndu eze ndu Izurelu meru.⁴⁰ No iya; Ehabu kua mgbenya ikpazu; bya alapfushia nna iya phe. E hazaya, bu nwa iya nwoke buru eze nochia enya iya.

Teke Jiehoshafatu bu eze ndu Jiuda

(2Iphe 20:31—21:1)

⁴¹Jiehoshafatu nwa Asa bya aburu eze ndu Jiuda l'apha, kwe Ehabu apha eno, e -shi teke o wataru aburu eze ndu Izurelu.⁴² Jiehoshafatu nowaru ukporo apha l'apha iri l'ise teke o wataru aburu eze. O noo laba-eze iya ukporo apha l'apha ise le Jierusalemu. Epha ne iya bu Azuba nwada Shilihi.⁴³ Jiehoshafatu bya etsokotae pho uzo, nna iya, bu Asa tsoru. Ophu o dudu ophu o haru me nanu. O meru iphe, pfuru oto lenya Chipfu. Ole o to lwuduru aka aagwaje iphe. Ndu Izurelu nodu ejeje egwe ngweja; bya akpo unwu-isensu oku leka ono.⁴⁴ Jiehoshafatu mekwarupho; yele eze ndu Izurelu nodu le nchi-odoo.

⁴⁵Iphe ozo, Jiehoshafatu megbaberu; me ehuka ehuka, o mekotaru; waa g'o gude lwua ugu be e dekotaru lekwo-ako, e deshuru iphe, ndu eze ndu Jiuda meru.⁴⁶ Unwoke, anoduje agba ukpara l'ulo agwa, bu ndu ophu phoduru nu le teke nna iya bu eze; be o chishikotaru ali ono.⁴⁷ Teke ono be ndu Edomu te enwedu onye eze; o buru onye no-tsotaru eze be bu onye-ishi.

⁴⁸Jiehoshafatu bya achiru ugbo-mini, ee-gude agbaru iya ngho ye g'e gude je ali Ofi je evuta mkpola-ododo. Ole ugbo-mini ono tsukposihuru le Eziyonu-Geba; ophu o to jeeduru.⁴⁹ O buru teke onoya be E hazaya nwa Ehabu suru Jiehoshafatu: “Ge ndu-ozu mu waa ndu-ozu ngu swijenuru l'ugbo-mini ono.” Jiehoshafatu jika.

⁵⁰Noo ya; Jiehoshafatu kuru mgbenya ikpazu; bya alapfushia nna iya phe. E lia ya leka e liru nna iya phe le mkpukpu Devidi, bu nna iya. Jiehoramu, bu nwa iya nwoke buru eze nochia enya iya.

Teke E hazaya bu eze ndu Izurelu

⁵¹E hazaya nwa Ehabu bya aburu eze ndu Izurelu l'apha, kwe Jiehoshafatu apha iri l'esaa, o bahuru l'aba-eze ndu Jiuda; o buru eze ndu Izurelu

apha labo le Sameriya. ⁵²O mee ejo-ememe lenya Chipfu; bya etsoo uzo nna iya; me ke ne iya; bya etsoo uzo Jierobowamu nwa Nebatu; mbu onye ono, kpataru; ndu Izurelu mee iphe-eji ono. ⁵³O baru Balu eja; bya ephozeru iya; shi nno kpatsu Chipfu, bu Chileke ke Izurelu ehu-eghu, bu iphe, nna iya meru.